

การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนุเคราะห์
อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ทนงเดช สิงห์สุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
เมษายน 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุกเคราะห์
อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ทนงเดช สิงห์สุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เมษายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของนายทนงเดช สิงห์สุวรรณ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

(อาจารย์ ดร.โกวิวัฒน์ เทศบุตร)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(พล.อ.ต.ดร.อนันต์ ศรีอำไพ)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ)

(อาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ ชูสกุล)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษากายนอกภาควิชา)

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

(รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดทูล)

ผู้รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน 12 พ.ศ. 2555

ประกาศขอบคุณการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก พล.อ.ต.ดร.อนันต์ ศรีอำไพ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ อาจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ และอาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ ชูสกุล กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา และคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านการบริหารการศึกษา ตลอดจนความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา โครงสร้าง และกระบวนการในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ จนสำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นายวิชัย พานนนท์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ นายประจักษ์ลักษณ์ บัวกลาง รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ และนายสุนทร พานนนท์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพและให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ขอขอบพระคุณคณะครูทุกท่าน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จนสำเร็จด้วยดี และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ได้เอื้อยมนานในที่นี้

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบบูชาพระคุณ บิดา มารดาและครูอาจารย์ ที่ได้ให้การศึกษอบรมสั่งสอนให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรมอันเป็นเครื่องชี้นำความสำเร็จและความก้าวหน้าในชีวิต

ทณงเดช สิงห์สุวรรณ

ชื่อเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาล
ศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
ชื่อผู้ศึกษาค้นคว้า นายทนงเดช สิงห์สุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษา พล.อ.ต.ดร.อนันต์ ศรีอำไพ
ปริญญา กศ.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2555

บทคัดย่อ

ในสภาวะสังคมปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมวัฒนธรรมที่รวดเร็วทำให้นักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนมีปัญหาในการปรับตัว และเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เป็นคนที่เหมาะสมซึ่งผู้ปกครอง และครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้ปัญหาเหล่านี้ได้รับการแก้กันอย่างทันท่วงทีได้โดยใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครบทุกขั้นตอนจะเป็นการแก้ปัญหาของนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงได้ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ที่มีประสิทธิภาพ ตามกรอบการศึกษางาน 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหและการส่งต่อ วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตามแนวคิดของแคมมัส และแม็กแท็กการท โดยดำเนินการเป็น 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล กลยุทธ์ในการดำเนินการได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 8 คน ประกอบด้วยผู้ศึกษาค้นคว้า รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง หัวหน้าฝ่ายปกครอง ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 2 คน ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 จำนวน 3 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 35 คน ประกอบด้วยรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยากรครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง จำนวน 2 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 15 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 คน เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมินความรู้ความเข้าใจ ตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสาร นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีพรรณนา ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ ให้แก่ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาแล้ว ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในระบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลการรู้จักนักเรียนโดยการทำแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ตลอดจนการรู้จักนักเรียนโดยวิธีอื่นๆ และมีการนำเอกสารหลักฐานมาให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาดู การนิเทศทำให้เกิดความมั่นใจในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้มากกว่าเดิม มีการคัดกรองนักเรียนที่ถูกรู้ โดยการแยกออกเป็นกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาโดยการดูจากระเบียบสละสลม ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกขั้นตอนมีแบบฟอร์มที่เหมาะสมกับสภาพของ

นักเรียนไว้ให้นักเรียนได้กรอกข้อมูลของตนเอง ปรับปรุงห้องสำหรับจัดเก็บเอกสารให้สามารถตรวจสอบ
ข้อมูลนักเรียนได้ตลอดเวลา และจัดทำโปรแกรมในการประมวลผลการประเมินตนเอง (SDQ) ของ
นักเรียน จากการประเมินความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมศึกษา
ค้นคว้า อยู่ในระดับมาก แต่ยังเป็นปัญหาอยู่คือครูบางส่วนยังไม่เข้าใจในการนำความรู้สู่การปฏิบัติ
จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ดและเอ็กเซล
และการส่งต่อนักเรียน ยังมีปัญหาในการประสานงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การสื่อสารกันไม่ถูกต้อง
ผู้ปกครองรับทราบข่าวสารไม่ทันเวลา กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์
การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบและวิธีการที่กรม
สุขภาพจิตกำหนดไว้มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้ถูกต้องตามรูปแบบ เป็นปัจจุบัน
และมีการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอนของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอน
บุคลากรมีความรู้และทักษะในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ดและเอ็กเซล ทำให้การ
ดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างถูกต้อง ครูทุกคนได้มีการประสานงานกันเพื่อ
ช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่ดีเป็นปัจจุบัน เนื่องจากมีคู่มือการ
ปฏิบัติงานเป็นแนวทางทำให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ

โดยสรุป การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมือง
พลประชาชนเคราะห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ
มีความสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน ส่งผลให้กระบวนการบริหารงานภายในโรงเรียน เป็นระบบและมี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	งานกิจการนักเรียน	7
	การพัฒนาระบบ	11
	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	15
	กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา	34
	การวิจัยปฏิบัติการ	45
	การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า	49
	บริบทของโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุกเคราะห์	52
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
	งานวิจัยในประเทศ	56
	งานวิจัยต่างประเทศ	59
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	61
	กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล	61
	ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า	62
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	68
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	72
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
4	ผลการศึกษาค้นคว้า	73
	การดำเนินการพัฒนาในวงจรรอบที่ 1	73
	การสะท้อนผลการพัฒนาในวงจรรอบที่ 1	81
	การดำเนินการพัฒนาในวงจรรอบที่ 2	82
	การสะท้อนผลการพัฒนาในวงจรรอบที่ 2	84
	สรุปผลการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ	86

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	88
สรุปผล	88
อภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	99
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	100
ภาคผนวก ข ตัวอย่างภาพประกอบการดำเนินงานพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์	115
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	119
ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า	123

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	26
2 แสดงข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ	28
3 แผนปฏิบัติการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน เทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น วงรอบที่ 1	64
4 แผนปฏิบัติการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาล ศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ วงรอบที่ 2	67
5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
6 แสดงผลการประเมินด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น	80

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาระบบ 5 ขั้นตอน	13
2 โปรแกรมการคำนวณแบบประเมินพฤติกรรมตนเอง SDQ	19
3 แสดงกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา	25
4 แสดงแนวทางเพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนของครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง	30

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วิวัฒนาการด้านการสื่อสารที่ทันสมัยและพัฒนาอย่างก้าวกระโดดทำให้เยาวชนไทยได้รับข่าวสารอย่างไร้ขอบเขตซึ่งมีผลทั้งทางบวกและทางลบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะสังคมเมืองใหญ่ ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจและการศึกษา ดังนั้นการเลือกบริโภคข่าวสารจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับเยาวชนและผู้ปกครองที่ต้องดูแลให้คำปรึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัญหาพฤติกรรมของเยาวชนไทยที่ปรากฏตามหน้าข่าวหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ นับเป็นปัญหาใหญ่ที่ผู้ใหญ่ไม่ควรมองข้าม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการใช้ความรุนแรง ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น การแก้ปัญหาเหล่านี้ควรเริ่มจากสังคมที่ใกล้ชิด เช่น ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ที่จะช่วยกันสร้างภูมิคุ้มกันให้แข็งแกร่งแก่เยาวชนเพื่อให้สามารถปรับตัวและสามารถอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข การสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตด้วยวิถีแห่งปัญหาอย่างมีคุณค่า ของตนเองและสังคม และปลอดภัยจากภาวะวิกฤติดังกล่าวข้างต้น นับเป็นพันธกิจสำคัญของหน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษาทุกระดับซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2550 : คำนำ)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา อีกทั้งการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคล ในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2548 : 10) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนมีความมุ่งหวังว่า นักเรียน จะเติบโตอย่างมีคุณภาพรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ในสังคม พร้อมด้วยสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งความมุ่งหวังนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและความพร้อมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน อีกทั้งมีการประสานกับพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด รวมถึงหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และจากการที่สังคมปัจจุบันประสบกับปัญหาต่างๆ นักเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งจัดเป็นวัยวิกฤติ เนื่องจากเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นวัยของการอยากรู้ อยากลอง ภาวะอารมณ์แปรปรวนสูง วุฒิภาวะทางอารมณ์ ยังไม่สมบูรณ์ มีความสับสนในการวางบทบาท ของตนเอง ในสังคม ขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญกับปัญหา เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและเกิดความสับสนในการปฏิบัติตนต่อกลุ่มเพื่อน จึงมีพฤติกรรมและ การแสดงออกที่ไม่เหมาะสมเป็นต้นว่า แต่งกายผิด

ระเบียบ กระด้างกระเดื่องไม่มีสัมมาคารวะ เหม่อลอย เก็บตัว เชื่องซึม พุดจาก้าวร้าไม่สุภาพ ได้เถียง เสียงดังเอะอะโว้ยวาย การเรียนตกต่ำ ไม่สนใจเรียน หนีเรียนหรือมาโรงเรียนสายเป็นประจำ มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน มั่วสุมทางเพศกับเพื่อนชายหญิง พกพาอาวุธหรือใช้สารเสพติด เป็นต้น (กรมสุขภาพจิต. 2544 : 2,4-5,9)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ครูจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนได้เรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง ซึ่งนักเรียน มีความแตกต่างกัน ทั้งความชอบ ความถนัดและวิธีการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียน ครูจะนำมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะทำให้ครูสามารถช่วยเหลือ แก้ไข ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนแต่ละคนให้พัฒนาได้อย่างเต็มตามศักยภาพและมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2548 : 15) ในการจัดกระบวนการการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างที่ตั้งคัมมู่งหวังนั้นนอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนและการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างมากและรวดเร็วทั้งทางด้านการสื่อสารและเทคโนโลยี ทำให้ประชากรในสังคมไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทันตามการเปลี่ยนแปลง จึงเกิดปัญหาขึ้นอย่างมาก ทั้งปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านครอบครัว ปัญหาเด็กถูกทารุณกรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กเร่ร่อน เป็นต้น ซึ่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมิได้เป็นเรื่องใหม่ แต่เป็นเรื่องเดิมที่โรงเรียน มีอยู่แล้ว เพียงแต่มีการปรับกระบวนการให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุขตามความมุ่งหวังของการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ครูอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมประสานความร่วมมือกันส่งเสริมช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยยึดสายใย และความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งของกระทรวง ศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงสาธารณสุข โดย กรมสุขภาพจิตได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน คือปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูให้ส่งเสริม ดูแล พัฒนานักเรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมสร้างความมั่นใจ ให้แก่นักเรียนทุกคนว่ามีครูที่ปรึกษาที่คอยดูแลทุกข์สุขเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง สนับสนุนให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีบทบาทสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองเพื่อให้บ้าน ชุมชน และโรงเรียนเชื่อมประสานและรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย ช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับชุมชน ผู้ชำนาญการในสาขาต่างๆเพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการ แก้ไข ส่งเสริมพัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 3)

โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุกเคราะห์ สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองเมืองพล อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ปีการศึกษา 2554 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 892 คน จัดการเรียนการสอน

ในระดับปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ 9 ปี มี ครูทั้งสิ้น 45 คน เป็นสายบริหาร 3 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอน 42 คน นักการภารโรง 2 คน โรงเรียนจัดครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ห้องเรียนละ 1 คน โดยเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำในด้านต่างๆ แต่ในสภาวะสังคมปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมวัฒนธรรมที่รวดเร็วทำให้นักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนมีปัญหาในการปรับตัว และเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เป็นคนที่ทันสมัยซึ่งผู้ปกครอง และครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้ปัญหาเหล่านี้ได้รับการแก้กันอย่างทันท่วงที แต่ด้วยความรับผิดชอบของครูที่มภาระงานมากขึ้นนอกเหนือจากการปฏิบัติการสอน จึงทำให้การพบปะ ให้คำแนะนำกับนักเรียนมีระยะเวลาน้อยลง และผู้ปกครองที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านและต่างจังหวัดเป็นส่วนใหญ่จึงทำให้การอยู่ร่วมกันของครอบครัวพ่อแม่ลูก มีน้อย เหล่านี้นับเป็นสาเหตุของปัญหาด้านพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาอนุเคราะห์ เช่น ความก้าวร้าว การคบเพื่อนที่ไม่ดี การออกโรงเรียนกลางคัน ปัญหา ยาเสพติด การทะเลาะวิวาท ติดเกมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ดังนั้นการจัดระบบดูแลนักเรียนในโรงเรียน จึงเป็นขั้นตอนสำคัญในการดำเนินการแก้ปัญหาที่เป็นระบบ โดยดำเนินการ 5 ขั้นตอน (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 5) คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญห และ การส่งต่อ แต่จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของผู้ศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาอนุเคราะห์ พบว่า ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานไม่มีเวลาพบปะนักเรียน ขาดความรู้ความเข้าใจและเทคนิคกระบวนการดำเนินงาน จัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ ข้อมูลไม่เพียงพอ การคัดกรองนักเรียน เนื่องจากมีปัญหาในการติดตามข้อมูลจากนักเรียนและข้อมูลที่โรงเรียนมีอยู่ กระจัดกระจาย ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ประสานงานกัน ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการคัดกรองนักเรียน ออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม แต่ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ยังขาดความรู้ความเข้าใจและเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมโฮมรูมให้มีประสิทธิภาพ ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญห แต่ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาขาดทักษะในการให้ คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนและขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนมีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแก้ไขแล้วแต่พฤติกรรมของนักเรียนไม่ดีขึ้นการส่งต่อภายในโรงเรียนเช่น ส่งต่อให้ฝ่าย ปกครอง ครูฝ่ายแนะแนว ครูฝ่ายอนามัย แต่กระบวนการส่งต่อยังขาดการประสานงานที่สมบูรณ์และ ขาดหลักฐานข้อมูลในการ ส่งต่อที่ชัดเจนและขาดการรายงานการปรับปรุงพฤติกรรมหลังจากการดำเนินการ แก้ไขแล้ว

จากปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะครูผู้รับผิดชอบฝ่ายปกครองและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา จึงได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาอนุเคราะห์ และเป็นแนวทางแก่โรงเรียนที่ต้องการพัฒนาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพล ประชาณุเคราะห์ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ที่มีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีเมืองพลประชาณุเคราะห์ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ที่มีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานอื่นหรือสถานศึกษาอื่นที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดีขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาณุเคราะห์ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น มีขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปกครองดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาณุเคราะห์ ดังนี้

1.1 ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีจำนวน 8 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้า

1.1.2 รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง จำนวน 1 คน

1.1.3 หัวหน้าฝ่ายปกครอง จำนวน 1 คน

1.1.4 ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 2 คน

1.1.5 ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 จำนวน 3 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 35 คน ประกอบด้วย

1.2.1 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน

1.2.2 ครูแนะแนว จำนวน 1 คน

1.2.3 ครูฝ่ายปกครอง จำนวน 2 คน

1.2.4 นักเรียน ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่

2 จำนวน 5 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 คน

1.2.5 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คน

1.2.6 วิทยากร จำนวน 1 คน

2. กรอบในการศึกษาค้นคว้า

2.1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาณุเคราะห์ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ตามกรอบแนวคิดกรมสามัญศึกษา (2544 : 5) 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาย 5) การส่งต่อ

2.2 กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่

2.2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2.2 การนิเทศ

3. วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ เคมมิสและแม็คแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart. 1988 : 11-15) เพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยดำเนินการเป็นวงรอบประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการสะท้อนผล

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2554 – เดือนมกราคม พ.ศ. 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินการให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความสามารถในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน สืบค้นได้ง่าย และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้ ดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง ขั้นตอนที่ครูปรึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อให้รู้ความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ประกอบด้วยด้านความรู้ความสามารถ ด้านสุขภาพและ ด้านครอบครัว

1.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดเป็น กลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

1.2.1 นักเรียนกลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่างๆตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ปกติ

1.2.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ ที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ ตามเกณฑ์คัดกรองนักเรียนของโรงเรียนแล้วอยู่ในกลุ่มเสี่ยง

1.2.3 นักเรียนกลุ่มมีปัญหา หมายถึง นักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ ที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ ตามเกณฑ์คัดกรองนักเรียนของโรงเรียนแล้วอยู่ในกลุ่มมีปัญหา

1.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครู ที่ปรึกษา ไม่ว่ากลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ให้มีคุณภาพดีขึ้น

1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน หมายถึง เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด หาวิธีป้องกันปัญหา และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีวิธีแก้ปัญหาย่างถูกวิธี

1.5 การส่งต่อ หมายถึง ขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ ประกอบด้วย การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก

2. การประชุมปฏิบัติการ หมายถึง การจัดประชุมให้ความรู้ ความเข้าใจ ครูที่ปรึกษา ระดับชั้น ร่วมกันคิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อแก้ปัญหาในการ ปฏิบัติงานด้านการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกรอบทั้ง 5 ด้าน

3. การนิเทศ หมายถึง กิจกรรมกระบวนการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการ ดำเนินงาน ของผู้ศึกษาค้นคว้ากับกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าร่วมกันปฏิบัติ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้ สามารถปฏิบัติงานด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบทั้ง 5 ด้าน ให้บรรลุ ตามเป้าหมาย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้หลักการบางประการของการวิจัยปฏิบัติการ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. งานกิจการนักเรียน
2. การพัฒนาระบบ
3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา
5. การวิจัยปฏิบัติการ
6. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า
7. บริบทของโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนานักเรียนด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่รู้และเพิ่มพูนศักยภาพของนักเรียนให้เต็มความสามารถ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์และมีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งในโรงเรียนและชุมชน เป็นการเสริมสร้างพฤติกรรมของนักเรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในโรงเรียนและสังคมได้อย่างมีความสุข

1. ความหมายของกิจการนักเรียน

พนัส หันนาคินทร์ (2538 : 269) ได้สรุปลักษณะงานกิจการนักเรียนออกเป็น

4 อย่าง คือ

1. การจัดกิจกรรมนักเรียน
2. การจัดบริการแนะแนว
3. การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน
4. การบริการอื่นๆ ที่จัดให้แก่ นักเรียน

วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2538 : 132) ให้ความหมายที่เน้นด้านกิจกรรมการให้บริการด้านต่างๆ แก่ประเทศและชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน นักศึกษาและประชาชน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยให้ความหมายว่า งานกิจการนักเรียนนักศึกษา คือ กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาบุคคล การจัดสภาวะแวดล้อม การพัฒนากิจกรรม การให้สวัสดิการและการบริการแก่นักศึกษา งานกิจการนักศึกษานอกจากจะเสริมวัตถุประสงค์ของสถาบันด้วยการสอนการวิจัย

การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแล้วยังมุ่งเน้นพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพิ่มเติมจากสิ่งที่การศึกษาในชั้นเรียนไม่สามารถจัดให้ได้

นงเยาว์ กัลยาลักษณ์ (2541 : 11) สรุปความหมายของกิจการนักเรียนว่า กิจการนักเรียน หมายถึง การจัดดำเนินงานกิจการและกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและเป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกายและจิตใจ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัย มีความคิดไตร่ตรอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้อยู่เสมอ รู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 144) ให้ความหมายงานกิจการนักเรียนว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามควรแก่วัย และความแตกต่างบุคคล มีทักษะการดำเนินชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม จริยธรรม พัฒนาตนเองสู่โลกแห่งอาชีพรวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข

จากความหมายของกิจการนักเรียนที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนตามปกติเป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้ก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จ และมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถหรือความถนัดเฉพาะของตนของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้า และเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวของเขาเอง ทั้งขณะที่อยู่ในโรงเรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปสู่โลกแห่งอาชีพ การงาน

งานด้านกิจการนักเรียนเป็นงานอีกงานหนึ่งที่มีความสำคัญ สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ทุกด้าน ดังนี้

1. ด้านพุทธิศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการได้อย่างหลากหลาย สามารถนำความรู้มาเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
2. ด้านจริยศึกษา สามารถปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. ด้านพลศึกษา สามารถเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพร่างกายและจิตใจที่เข้มแข็ง มีความสมดุลได้สัดส่วน มีอารมณ์แจ่มใสเบิกบาน ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในตนเอง สามารถสุขภาพิตตนเอง ครอบครวัและสังคมได้
4. ด้านหัตถศึกษา สามารถฝึกฝนให้นักเรียนมีจินตนาการ รักศิลปะ จิตใจสุขุมเยือกเย็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน เห็นคุณค่าของการทำงาน ส่งเสริมการฝึกทักษะระหว่างสมองกับมือได้

งานกิจการนักเรียนสามารถนำมาเป็นกิจกรรมหลักเพื่อใช้พัฒนาผู้เรียน ให้เกิดความเจริญงอกงามทางด้านปัญญา สามารถปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม นำมาพัฒนาร่างกายให้แข็งแรง และสามารถฝึกฝนให้นักเรียนมีจินตนาการ เกิดความคิดสร้างสรรค์มีทักษะและเห็นคุณค่าของการทำงาน อารมณ์สุขุมเยือกเย็น ซึ่งความเจริญงอกงามในด้านต่างๆที่กล่าวมานี้ได้ก่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุขและร่วมพัฒนาสังคม

2. การบริหารงานกิจการนักเรียน

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นงานสำคัญของสถานศึกษา ที่ต้องจัดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนอกเหนือจากการเสริมทางวิชาการ เพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นภารกิจหนึ่งในการบริหารโรงเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เพราะภารกิจหลักของโรงเรียน คือ ถ่ายทอดมวลประสบการณ์ในอันที่จะทำให้ผู้เรียนเจริญงอกงามและสามารถนำไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งในปัจจุบันและอนาคต

มีผู้ให้ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ต่างกัน ที่น่าสนใจและนำมาพิจารณาทำความเข้าใจ มีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 46) กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารและการนิเทศบรรดากิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ งานด้านการควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน งานด้านแนะแนว งานด้านกิจกรรมนักเรียน เช่น ลูกเสือ เนตรนารี งานด้านบริการอาหารกลางวัน งานด้านบริการด้านสุขภาพ งานบริการด้านรักษาความปลอดภัย

วรเวทย์ บุญมา (2541 : 12) ให้ความหมายการบริหารกิจการนักเรียนว่า กิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียน ขอบข่ายของการบริหารกิจการนักเรียนขึ้นอยู่กับสภาพสังคม ชุมชน ขนาดและระดับของสถานศึกษา รวมทั้งทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ในสถานศึกษาด้วย

สุชล หนูดำ (2540 : 15) ได้สรุปความหมายการบริหารกิจการนักเรียนคือ ภารกิจของผู้บริหารที่จะต้องใช้กระบวนการเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมทุกชนิด ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมในหมู่เด็กนักเรียนนักศึกษาโดยตรวจสอบจากความต้องการของนักเรียนนักศึกษาเป็นสำคัญ

จากความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียนสรุปได้ว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้ก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จ และมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถหรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวของเขาเอง ทั้งในขณะที่อยู่ในโรงเรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปสู่โลกแห่งอาชีพการงาน

3. ความมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน

กิจการนักเรียนมุ่งเน้นพัฒนานักเรียน ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเพียบพร้อมด้วยภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน หรือเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มโนธรรมแลจริยธรรมนั่นเอง ดังนั้นสถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของงานกิจการนักเรียนไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของบุคคลผู้รับผิดชอบให้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง ในส่วนที่นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2538 : 132) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจการนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษาที่มีบุคลิกที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์และสามารถทำงานกับผู้อื่น
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนนักศึกษาที่มีความรับผิดชอบ สามารถปกครองตนเอง
3. เพื่อฝึกความคิดและการตัดสินใจของนักเรียนนักศึกษา
4. เพื่อพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนนักศึกษา
5. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพในอนาคต และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
6. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษารู้จักทักษะสังคม รู้จักเสียสละทำงานให้ส่วนรวม
7. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาพัฒนาลักษณะนิสัยความกตัญญูและความคิดที่ดี
8. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษามีความสามัคคี

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2531 : 6) สรุปความหมายงานกิจการนักเรียนว่า เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน ให้ดำเนินไปด้วยดี มีความปกติสุขตลอดจนการมุ่งมั่นพัฒนาบุคลิกภาพ ความมีวินัยในตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาความสามารถ ความสนใจและความถนัดเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนให้กว้างขวางก้าวหน้าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและแก่สังคมให้มากที่สุด

จากความมุ่งหมายที่เน้นการศึกษา ที่ได้กล่าวถึงในข้างต้น สรุปได้ว่า กิจการนักเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ป้องกันไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ถึงประสงค์
2. แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน
3. ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้พัฒนายิ่งขึ้น
4. ขอบข่ายของงานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนมีขอบข่ายการดำเนินงานครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนอย่างกว้างขวาง โดยในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด นั้น เป็นกลุ่มงานในฝ่ายบริหารงานทั่วไป ซึ่งมีภาระขอบข่ายการดำเนินงาน ดังนี้

- 4.1 งานส่งเสริมระเบียบวินัย
- 4.2 งานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
- 4.3 งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 4.4 งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- 4.5 งานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
- 4.6 งานประชาสัมพันธ์

การพัฒนาระบบ

กระบวนการพัฒนาระบบ

การพัฒนาระบบงานใช้กระบวนการพัฒนาระบบที่เรียกว่า วงจรชีวิตของการพัฒนาระบบ S-D-L-C เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบจะดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง คือ มีการบำรุงรักษาการตรวจสอบ ถ้าหากระบบต้องการแก้ไข ปรับปรุงที่สำคัญภายใต้ขอบเขตของการบำรุงรักษาและมีความจำเป็นที่จะบำรุงปรับเปลี่ยนเพื่อความก้าวหน้าเพราะเทคโนโลยี หรือถ้ามีการเปลี่ยนที่สำคัญทางด้านระบบ ที่มีความจำเป็นต่อองค์กร หรือโครงการใหม่ ถูกกำหนดระบบจะต้องมีการเริ่มต้นใหม่แต่ละขั้นตอนจะมีการตรวจสอบเพื่อการปรับปรุงและตัดสินใจ

สแตร์ (Stair. 1996 : 411) มีกระบวนการพัฒนาระบบ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาระบบ เป็นขั้นตอนแรกในการขยายข้อมูลที่จะบอกถึงสาเหตุและโอกาสเกี่ยวกับระบบการทำงานของผู้ใช้หลังจากนั้นก็มีการค้นหาปัญหาหรือโอกาสที่เกิดขึ้นแล้วอย่างคร่าวๆ แล้วก็ค้นหาคำตอบจากปัญหานั้นว่าปัญหาคืออะไร และแก้ไขได้หรือไม่ซึ่งส่งผลมาจากระบบข้อมูลที่เป็นปัญหาตามเป้าหมายของหน่วยงานที่ได้พบทั้งสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและสาเหตุแล้วนำปัญหาและแนวทางแก้ไขต่อไป

2. การวิเคราะห์ระบบ เป็นขั้นตอนที่เป็นการศึกษาถึงระบบข้อมูลที่เป็นปัญหาความเข้าใจสภาพต่างๆ ไปที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการค้นหาระบบแล้วนำสาเหตุของปัญหานั้นมาพิจารณาหาทางเลือกและวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาคำตอบในปัญหาที่พบเพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไปโดยดำเนินการเป็นขั้นตอนแรกประชุมผู้ร่วมวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลที่เป็นปัญหาวิเคราะห์ข้อมูลตามความต้องการ แล้วรายงานผลการวิเคราะห์รายละเอียด

3. การออกแบบระบบ เป็นการวางจุดมุ่งหมายของระบบเพื่อเลือกและวางแผนตามต้องการ ที่จะต้องส่งผลถึงปัญหามันขั้นตอนการวิเคราะห์ ปัญหาและรูปแบบการออกแบบเป็นเหตุผลที่สร้างขึ้น เพื่อบอกว่าระบบการออกแบบจะดำเนินการทำอย่างไร และผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไรซึ่งล้วนแต่จะเป็นประโยชน์ต่อผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยมีรูปแบบการออกแบบอยู่ 2 ด้าน คือ

3.1 ด้านตรรกะ

- 3.1.1 การออกแบบหน่วยแสดงผล
- 3.1.2 การออกแบบหน่วยรับเข้า
- 3.1.3 การออกแบบหน่วยประมวลผล
- 3.1.4 การออกแบบแฟ้มข้อมูลและข้อมูลพื้นฐาน
- 3.1.5 การออกแบบโทรคมนาคม
- 3.1.6 การออกแบบกระบวนการปฏิบัติ
- 3.1.7 การออกแบบงานและบุคลากร
- 3.1.8 การออกแบบการควบคุมและความปลอดภัย

3.2 การออกแบบทางกายภาพ ประกอบด้วย

- 3.2.1 การออกแบบฮาร์ดแวร์
- 3.2.2 การออกแบบซอฟต์แวร์
- 3.2.3 การออกแบบฐานข้อมูล

3.2.4 การออกแบบโทรคมนาคม

3.2.5 การออกแบบบุคลากร

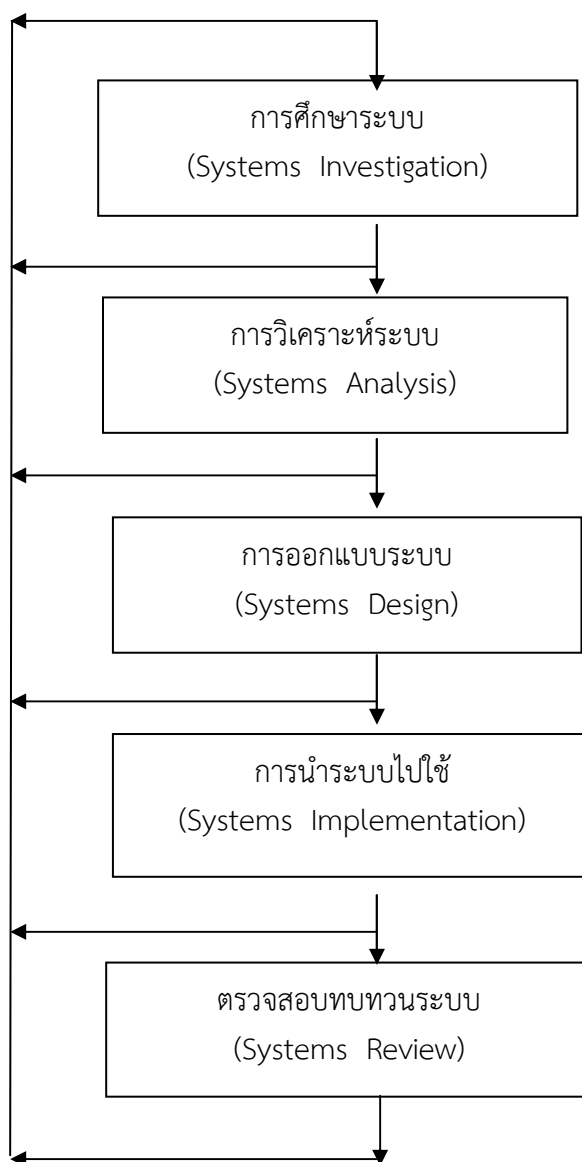
3.2.6 การออกแบบด้านกระบวนการปฏิบัติและการควบคุม

4. การนำระบบไปใช้ เป็นการนำไปใช้ประกอบด้วย ระบบมากมายที่เกี่ยวกับการออกแบบระบบเดิม และแทนที่ด้วยระบบใหม่เพื่อที่จะขยายระบบในการปฏิบัติงานส่วนนี้ ประกอบไปด้วยฮาร์ดแวร์ ซอร์ฟแวร์ การเขียนรหัส การจ้างบุคลากรและการฝึกอบรม การเตรียมสถานที่ การเตรียมข้อมูล การติดตั้ง การทดสอบ การเริ่มต้นการปฏิบัติงาน ระบบใหม่ที่เพิ่มขึ้นมาก็คือระบบการติดตั้ง การปฏิบัติงานระบบข้อมูล ซึ่งใช้ในการแก้ไขปัญหาให้เกิดผลดีต่อระบบและการดำเนินการนำไปใช้นั้นต้องทำเป็นขั้นตอน

5. ตรวจสอบทบทวนระบบ เป็นการกำหนดจุดประสงค์ของระบบว่าจะมีวิธีการบำรุงรักษาและทบทวนระบบอย่างไร จะมีการเปลี่ยนแปลงบางเรื่องบางสิ่งที่จำเป็น ที่จะทำให้ระบบคงไว้ สิ่งนั้นคือการกำหนดปฏิบัติงานของระบบให้เกิดประสิทธิภาพ ไม่มีข้อผิดพลาดและมีความเป็นไปได้ ถ้าผลลัพธ์ของการทำงานตรงกับจุดประสงค์ของระบบก็จะถูกประเมินว่าประสบผลสำเร็จ และระบบทบทวนก็จะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ของการพัฒนาระบบจะถูกปรับเปลี่ยนเป็นระบบใหม่หรือไม่เป็นไปตามต้องการในระบบหรือไม่ ถ้าเป็นไปตามจุดประสงค์ก็ถือว่ามีการพัฒนาระบบเกิดขึ้น

ความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาระบบ 5 ขั้นตอน แสดงได้ดังภาพประกอบ 1 (Stair. 1996 : 411)

ภาพประกอบ 1 ความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาระบบ 5 ขั้นตอน

ประโยชน์ของระบบ

ทุกวันนี้ไม่ว่าองค์กรของรัฐหรือเอกชนให้ความสนใจกับระบบข้อมูล เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจและการบริหารงานขององค์กรเป็นอย่างดี ได้มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงประโยชน์ของข้อมูลสารสนเทศที่นำไปใช้ เช่น

ถกล นิรันดร์ศิโรจน์ (2525 : 8-9) ให้ความเห็นว่า ประโยชน์จากการจัดระบบที่ดีหลายประการ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้บริหารมีความรู้ถูกต้องทันสมัยตรงตามความต้องการ และเรียกใช้ข้อมูลหรือสารสนเทศได้สะดวก

2. ช่วยให้ผู้บริหารได้ทำการตัดสินใจวางแผนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 3. ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับที่สูงกว่าและต่ำกว่า เพื่อให้ระบบสารสนเทศเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีรายการข้อมูล มีแบบเสนอรายงานและวันสำรวจเป็นมาตรฐานเดียวกัน สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้จากระดับขีดความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรงกับความต้องการทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้

4. ใช้ประโยชน์สำหรับการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หน่วยงาน เช่น เอกสารแนะนำโรงเรียน รายงานผลในรอบปี ตลอดจนบริการข้อมูลสำหรับการวิจัยต่างๆ เช่น การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาของหน่วยงาน การวิจัยเพื่อหาวิธีสอนที่แปลกใหม่ เป็นต้น

ณรงค์ บุญมี (2533 : 37) ให้ความเห็นว่าประโยชน์ของระบบดังนี้ คือ

1. ทำให้มีการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง แม่นยำทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
2. ข้อมูลที่เก็บไว้ได้รับการกลั่นกรองเป็นขั้นๆ ตามความจำเป็นของการบริหารงานแต่ละอย่าง ซึ่งช่วยประหยัดเวลาในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
3. ผู้เสนอข้อมูลสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง คือ รู้ว่าผู้บริหารต้องการข้อมูลอะไรในเรื่องใด ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและเงินในการเตรียมข้อมูล
4. การเก็บข้อมูลไว้ในแหล่งเดียวกันนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงกันง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงและสะดวกต่อการเรียกใช้
5. สะดวกต่อการวิเคราะห์งานในด้านใดด้านหนึ่ง เพราะข้อมูลต่างๆ มีครบทุกอย่างก็สามารถวิเคราะห์งานได้อย่างแม่นยำถูกต้อง ซึ่งจะเกิดผลดีต่อองค์การเป็นอย่างยิ่ง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 34) ให้ความเห็นว่าประโยชน์ของข้อมูลที่มีต่อการบริหารโรงเรียนว่า โรงเรียนสามารถใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในเรื่อง การวางแผน การกำหนดนโยบาย การแก้ไขข้อบกพร่องของโรงเรียนและการรายงานผลและประเมินผล

สรุปได้ว่า ระบบ มีประโยชน์ในการบริหารเป็นอย่างมากกล่าวคือจะช่วยผู้บริหารตัดสินใจ วางแผน ควบคุมการปฏิบัติงาน และประเมินผล รายงานผลได้ถูกต้องและเหมาะสม จึงเป็นระบบที่ช่วยให้ผู้บริหารได้บริหารโดยใช้อำนาจในลักษณะที่ถูกต้องคืออำนาจเกิดจากการรอบรู้และชำนาญ เป็นอำนาจที่แท้จริงและยั่งยืน

ปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดระบบ

จากการศึกษาเอกสารบทความที่เกี่ยวกับการจัดระบบ ได้มีนักการศึกษาพูดถึงปัญหาของการจัดระบบ ดังนี้

ครรชิต มัลลียงศ์ (2537 : 26-27) ให้ความเห็นว่า ปัญหาด้านข้อมูลในประเทศไทยพบว่า ผู้บริหารส่วนมากสนใจอยากได้ข้อมูลมากขึ้น อันเนื่องมาจากการได้สัมผัสกับประโยชน์ของข้อมูล มากขึ้นแต่กระนั้นก็ไม่สามารถได้อย่างใจหวัง ทั้งนี้เพราะสาเหตุหลายประการ คือ ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร ขาดผู้เชี่ยวชาญ จัดวางระบบผิดพลาด ขาดความเข้าใจ ผู้บริหารไม่ยอมศึกษา รัฐขาดนโยบาย และความเห็นแก่ตัวของผู้บริหาร

วิวัฒน์ วงศ์ตระกูล (2536 : 3) ให้ความเห็นว่า ปัญหาของระบบเพื่อการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการว่า สำหรับปัญหาของระบบงานธุรการ ได้แก่ สถานภาพของหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่เหมาะสมกับกิจการ ผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญกับข้อมูลที่มีและต้องการ

เร่งด่วน มีฐานข้อมูลไม่สมบูรณ์และข้อมูลเชิงคุณภาพ บุคลากรไม่มีเพียงพอและมีสมรรถภาพไม่สูง ได้รับเงินงบประมาณน้อย เครื่องคอมพิวเตอร์มีคุณภาพต่ำ การประชาสัมพันธ์ระบบในกรมหรือหน่วยงานเทียบเท่าไม่ชัดเจน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 17) ให้ความเห็นว่า ปัญหาการจัดระบบของหน่วยงานระดับสำนักงานการอุดมศึกษาจังหวัดส่วนใหญ่เป็นปัญหาและสาเหตุสำคัญ ได้แก่ จำนวนข้อมูลยังไม่เพียงพอต่อการใช้ บุคลากรที่ทำหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดและใช้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพไม่ได้พัฒนา กระบวนการอย่างสมบูรณ์เท่าที่ควร

สรุปได้ว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินการขาดความรู้ ความสามารถ ในการจัด และใช้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ขาดวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย ขาด การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอซึ่งส่งผล ให้เกิดการทำงานไม่เป็นระบบ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544 : 15) ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็น กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

การดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาโดยมีวิธีการ และเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

รัญจวน คำวิสุทธิพิทักษ์ (2540 : 124) กล่าวว่า การช่วยเหลือนักเรียน ไม่ใช่มุ่งช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเท่านั้น เพราะนักเรียนทุกคนมีคุณค่าและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน นักเรียนทุกคนจึงควรมีสติและโอกาสที่จะได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน เต็มศักยภาพให้ประสบความสำเร็จในชีวิตตามอัตภาพ

สรุปได้ว่า การดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไข ปัญหาโดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาแต่เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบที่มีกระบวนการทำงานมีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิค วิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้วความสำเร็จของงานย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ผลดีย่อมเกิดขึ้นกับทุกคนทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนหรือสังคม

2. วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นไป อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

2.2 เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชน มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำ งานที่มีระบบ พร้อมด้วยเอกสาร หลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้

3. ประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่คาดว่าจะได้รับ สรุปได้ดังนี้

3.1 นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา

3.2 สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปได้อย่างดีและอบอุ่น

3.3 นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้

3.4 นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

3.5 นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

4. ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.1. ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสม อย่างสม่ำเสมอ

4.2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำ เป็นต้องมีความตระหนัก ในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

4.3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4.4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียน

4.5 การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

5. กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

5.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

5.1.1 ความสำคัญ ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกันหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงมีความสำคัญ และที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกัน และการแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึก หรือ การคาดเดาโดยเฉพาะการแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

5.1.2 ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้าน ใหญ่ ๆ คือ

- 1) ด้านความสามารถแยกเป็น ด้านการเรียนรู้ ด้านความสามารถอื่น ๆ
- 2) ด้านสุขภาพ แยกเป็น ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ – พฤติกรรม
- 3) ด้านครอบครัว แยกเป็น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการคุ้มครองนักเรียน
- 4) ด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติมซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน

5.1.3 วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรรู้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวที่สำคัญคือ

1) ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสารเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูลและครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอ หรือมีข้อสงสัยบางประการ ก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง สอบถามจากครูอื่น ๆ หรือเพื่อน ๆ ของนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่าง ๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการได้รูปแบบและรายละเอียดในระเบียบสะสมของแต่ละโรงเรียน มีความแตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างน้อยควรครอบคลุมข้อมูลทั้งด้านการเรียน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว ระเบียบสะสม เป็นข้อมูลส่วนตัวนักเรียน จึงต้องเป็นความลับและเก็บไว้อย่างดีมิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่นๆ รื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้กับครูที่ปรึกษาและมีตู้เก็บระเบียบสะสมให้เรียบร้อย ระเบียบสะสม ควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3 ปีการศึกษา หรือ 6 ปีการศึกษา และส่งต่อระเบียบไปยังครูที่ปรึกษาคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไปหรืออาจจัดครูที่ปรึกษาตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จนจบมัธยมศึกษาในแต่ละตอนหรือจนจบ 6 ปีการศึกษาก็ได้

2) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (The Strength and Difficulties Questionnaire: SDQ) แบบประเมินพฤติกรรมเด็กไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบแต่เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัว ที่มีผลเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้น แบบประเมินพฤติกรรมเด็กเป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยพัฒนาจาก The Strength and Difficulties Questionnaire (SDQ) ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบยุโรป เพราะมีความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง จำนวนข้อไม่มาก คณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิต โดยแพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของแบบประเมิน และหาเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) ของเด็กไทย แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือ ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก ชุดที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ประเมินเด็กและชุดที่เด็กประเมินตนเอง ทั้ง 3 ชุด มีเนื้อหาและจำนวนข้อ 25 ข้อ เท่ากัน ทางโรงเรียนอาจเลือกใช้ชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียว หรือใช้ควบคู่กับชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเพื่อความแม่นยำขึ้นโดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียนประเมินตนเองเกิน 1 เดือนซึ่งหากเป็นไปได้ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุด เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมา ปัจจุบันได้พัฒนาเป็นโปรแกรมประเมินตนเอง ดังภาพประกอบ 2

แบบประเมินตนเอง (SDQ)	
ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง	
ชื่อ-สกุล	ชั้น โรงเรียน
อายุ ปี	อาจารย์ที่ปรึกษา
คำชี้แจง คลิกเมาส์ในช่อง ☐ ที่ตรงกับความจริงที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในปัจจุบันหรือในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา	
พฤติกรรมประเมิน	ไม่จริง = ก ค่อนข้างจริง = ข จริง = ค
1. ฉันพยายามจะทำตัวดีกับคนอื่น ฉันใส่ใจความรู้สึกคนอื่น	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
2. ฉันอยู่ไม่นิ่ง ฉันนั่งนาน ๆ ไม่ได้	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
3. ฉันปวดศีรษะ ปวดท้อง หรือไม่สบายบ่อย ๆ	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
4. ฉันเต็มใจแบ่งปันสิ่งของให้คนอื่น (ของกิน เกม ปากกา เป็นต้น)	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
5. ฉันโกรธแค้น และมักอารมณ์เสีย	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
6. ฉันชอบอยู่กับตัวเอง ฉันชอบเล่นคนเดียวหรืออยู่ตามลำพัง	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
7. ฉันมักทำตามที่คุณอื่นบอก	ก Choice 3 ข Choice 2 ค Choice 1
8. ฉันขี้กังวล	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
9. ใคร ๆ ก็ฟังฉันได้ถ้าเขาเสียใจ อารมณ์ไม่ดีหรือไม่สบายใจ	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
10. ฉันอยู่ไม่สุข วุ่นวาย	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
11. ฉันมีเพื่อนสนิท	ก Choice 3 ข Choice 2 ค Choice 1
12. ฉันมีเรื่องทะเลาะวิวาทบ่อย ฉันให้คนอื่นทำตามที่ต้องการได้	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
13. ฉันไม่มีความสุข ท้อแท้ ร้องไห้บ่อย	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
14. เพื่อน ๆ ส่วนมากชอบฉัน	ก Choice 3 ข Choice 2 ค Choice 1
15. ฉันวอกแวกง่าย ฉันรู้สึกว่ามีสมาธิ	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
16. ฉันกังวลเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ไม่คุ้น เสียความเชื่อมั่นในตนเองง่าย	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
17. ฉันใจดีกับเด็กที่เล็กกว่า	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
18. มีคนว่าฉันโหด หรือขี้โกงบ่อย	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
19. เด็ก ๆ คนอื่น ล้อเลียนหรือรังแกฉัน	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
20. ฉันมักจะอาสาช่วยเหลือ พ่อ แม่ ครู คนอื่น ๆ	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
21. ฉันคิดก่อนทำ	ก Choice 3 ข Choice 2 ค Choice 1
22. ฉันเอาของของคนอื่นในบ้าน ที่โรงเรียน หรือที่อื่น	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
23. ฉันเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดีกว่าเด็กวัยเดียวกัน	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
24. ฉันขี้กลัว รู้สึกหวาดกลัวได้ง่าย	ก Choice 1 ข Choice 2 ค Choice 3
25. ฉันทำงานได้จนสำเร็จ ความตั้งใจในการทำงานของฉันดี	ก Choice 3 ข Choice 2 ค Choice 1
โดยรวมนักเรียนคิดว่าตัวเองมีปัญหาในด้านใดด้านหนึ่งต่อไปนี้หรือไม่	
ด้านอารมณ์ ด้านสมาธิ ด้านพฤติกรรม หรือความสามารถเข้ากับผู้อื่น	

ภาพประกอบ 2 โปรแกรมการคำนวณแบบประเมินพฤติกรรมตนเอง SDQ

Choice 1	ไม่
Choice 2	ใช่ มีปัญหาเล็กน้อย
Choice 3	ใช่ มีปัญหาชัดเจน
Choice 4	ใช่ มีปัญหาอย่างมาก

ปัญหานี้เกิดขึ้นมานานเท่าไร

Choice 1	น้อยกว่า 1 เดือน
Choice 2	1 - 5 เดือน
Choice 3	6 - 12 เดือน
Choice 4	มากกว่า 1 ปี

ปัญหานี้ทำให้เธอรู้สึกไม่สบายใจหรือไม่

Choice 1	ไม่เลย
Choice 2	เล็กน้อย
Choice 3	ค่อนข้างมาก
Choice 4	มาก

การเรียนในห้องเรียน

Choice 1	ไม่เลย
Choice 2	เล็กน้อย
Choice 3	ค่อนข้างมาก
Choice 4	มาก

กิจกรรมยามว่าง

Choice 1	ไม่เลย
Choice 2	เล็กน้อย
Choice 3	ค่อนข้างมาก
Choice 4	มาก

ปัญหานี้ทำให้คนรอบข้างเกิดความยุ่งยาก หรือไม่ (ครอบครัว เพื่อน ครู เป็นต้น)

Choice 1	ไม่เลย
Choice 2	เล็กน้อย
Choice 3	ค่อนข้างมาก
Choice 4	มาก

รวมคะแนน

ภาพประกอบ 2 โปรแกรมการคำนวณแบบประเมินพฤติกรรมตนเอง SDQ (ต่อ)

3) วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเองซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็นต้น ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียนสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็กไม่เพียงพอหรือเกิดกรณีที่จำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติม ครูที่ปรึกษาอาจใช้วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น

5.2 การคัดกรองนักเรียน

5.2.1 ความสำคัญ การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มคือ

- 1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ
- 2) กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา คือนักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาตามแต่กรณีการจัดกลุ่มนักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ผลการคัดกรองนักเรียนครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง ที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติโดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (Sensitive) แม้แต่นักเรียนจะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไร หรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้น ครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ นอกจากนี้ครูที่ปรึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียน ก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึก ว่า บุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติแตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้

5.2.2 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองเด็กนักเรียนนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้นโรงเรียนควรมีการประชุมครู เพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา

5.3 การส่งเสริมนักเรียน

5.3.1 ความสำคัญ การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

5.3.2 วิธีการและเพื่อการส่งเสริมนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

- 1) การจัดกิจกรรมโฮมรูม
- 2) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

5.4 การป้องกันและแก้ไขปัญห

5.4.1 ความสำคัญ ในการช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความสนใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มปัญหานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้อง

ให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปะละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมาก ในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไปนอกจากนี้ทุกครั้งของการช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย

5.4.2 วิธีการและเครื่องมือเพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญหา การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการแต่ละสิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการคือ

- 1) การให้การปรึกษาเบื้องต้น
- 2) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียน

5.4.3 ข้อที่พึงตระหนักในการป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียน

- 1) การรักษาความลับ
- 2) รวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่ให้การช่วยเหลือแก้ไข ต้องไม่นำไปเปิดเผยยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ไม่ให้เกียรตินักเรียน

- 3) บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้

- 4) การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานส่วนที่เปิดเผยได้โดยไม่ให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

5.4.4 การแก้ไขปัญหา

- 1) การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียวแต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

- 2) ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกันและวิธีการที่ช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่ง ก็อาจไม่เหมาะกับนักเรียนอีกคนหนึ่งเนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้การปรึกษา จึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทาง กระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนเรียนรู้ ฝึกฝน เพื่อการนำไปใช้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคน

5.5 การส่งต่อ

5.5.1 ความสำคัญ ในการป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการอาจมีกรณีที่ปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไปเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานี้เป็นบอบาบทหนักของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไขการส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ

- 1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครอง

2) การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็น ผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกสำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ไขปัญหายุ่งยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรม ที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีกก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญนอกเช่นกัน

5.5.2 แนวทางในการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูที่ปรึกษา การส่งนักเรียนไปพบครูอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป มีแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อสำหรับครูที่ปรึกษาดังนี้

- 1) นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้น หรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการ ช่วยเหลือด้วยวิธีการใด ๆ
- 2) นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น
- 3) ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวข้องกับความรู้สึกความซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและได้รับการบำบัดทางจิตวิทยาควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

5.5.3 แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน

- 1) ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้า
- 2) สรุปรายชื่อส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือ และวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกส่งต่อหรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้ปกครองครูที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือโกรธ เป็นต้น แต่ให้นักเรียน มีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่ช่วยเหลือตามแต่กรณีที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาว่าเหมาะสมครูที่ปรึกษานั้นวัน เวลา สถานที่นัดพบกันครูที่รับช่วยเหลือนักเรียนและส่งต่อติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่า การดำเนินงานทั้ง 5 ประการดังกล่าว มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยมีครูทุกคนในโรงเรียนรวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครอง ชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงาน อย่างสม่ำเสมอ มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมของครูทุกคนในแต่ละระดับและผู้เกี่ยวข้องทุกคน การดำเนินงานตามระบบทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีประโยชน์ต่อการสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งด้านผลผลิตด้านกระบวนการและด้านปัจจัย

6. ความเป็นมาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สายสมร ยุวนิมิ (2545 : 73) ได้เสนอแนวคิด โครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า ได้เริ่มครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2543 โดยกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ทดลองใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยทำในรูปแบบนำร่องขึ้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา 7 โรงเรียน ผลการดำเนินงานในช่วงระยะ 9 เดือน สะท้อนให้เห็นว่า หากครูทุกคนร่วมแรงร่วมใจ รับเป็นที่ปรึกษาช่วยดูแลนักเรียนในสัดส่วน 1 : 20-25 และมีเครื่องมือ ที่จะช่วยคัดกรองนักเรียนด้วยหลักวิชามีกิจกรรมที่จะช่วยให้ครูได้มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนอย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครองโดยมีครูแนะแนวและฝ่ายปกครองทำหน้าที่ประสาน

และสนับสนุนการดำเนินงานของครู ที่ปรึกษา จะช่วยให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถขยายผลได้ทั่วถึงครอบคลุม และมีคุณภาพอย่างแท้จริงปีการศึกษา 2544 กรมสามัญศึกษาได้มอบนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัด 2,669 โรงดำเนินการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ทัว้ถึงมีการติดตามประเมินผล โดยเขตการศึกษาร่วมกับสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และสหวิทยาเขต มีการคัดเลือกมอบเกียรติบัตร ยกย่องชมเชยโรงเรียนครูที่ปรึกษาและมอบโล่เกียรติคุณให้โรงเรียน ครูที่ปรึกษาที่ดูแลนักเรียนได้มาตรฐานคุณภาพพระดับ ดีมากจากนั้นได้จัดอบรมครูจิตวิทยาโรงเรียน จัดประชุมปฏิบัติการวิทยากรแกนนำ เพื่อให้โรงเรียนปฏิบัติอย่างต่อเนื่องนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สู่การพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นองค์รวม

สรุปได้ว่า ความเป็นมาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกรมสามัญศึกษา เป็นผู้ริเริ่มและทดลองใช้โดยการนำร่องและขยายผล อีกจำนวน 2,669 โรง ซึ่งปัจจุบันนี้โรงเรียนต่าง ๆ ได้นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ทุกโรงเรียน

7. กรอบแนวคิดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสามัญศึกษา (2544 : 52) ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงจัดทาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จโดยมีแนวคิดหลักการในการดำเนินงาน ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

2. ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิดร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชนกรมสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต (2544 : 11) ได้เสนอปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพและความต้องการของครู ที่ปรึกษาตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีระบบประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงานโดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนต่าง ๆ จากโรงเรียน

5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูที่ปรึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะเรื่องทักษะ

การศึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

เรื่องยศ อุตรศาสตร์ (2546 : 9-10) ได้นำเสนอกรอบแนวคิดระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนว่า ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้วในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียดการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้องดังนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป บทบาทของครูที่กล่าวมาใช้เรื่องใหม่ เพราะมีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอและได้ดำเนินการมานานแล้วนับตั้งแต่อดีตจนได้รับการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคลแต่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยโดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบที่มีกระบวนการทำงาน มีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิค วิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้วความสำเร็จของงานย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพผลดีย่อมเกิดขึ้นกับทุกคนทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนหรือสังคม

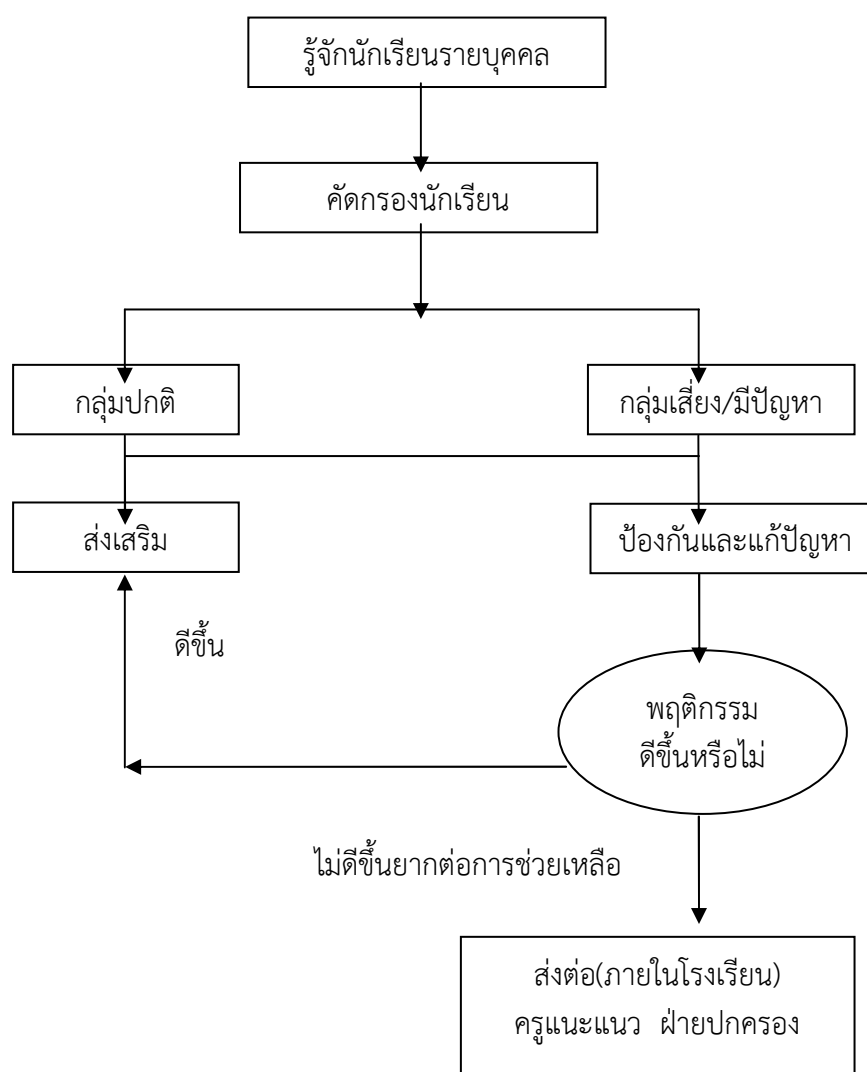
8. ขั้นตอนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยที่ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงานมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการคือ (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 5-29)

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

กระบวนการดำเนินงานทั้ง 5 ประการ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่แสดงในแผนภาพเป็น ความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาตลอดกระบวนการ โดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุนจาก ผู้บริหารครูที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครอง ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือตัวอย่างสรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 1.1 ด้านความสามารถ 1.1.1 การเรียน 1.1.2 ความสามารถอื่นๆ 1.2 ด้านสุขภาพ 1.2.1 ร่างกาย 1.2.2 จิตใจ 1.2.3 พฤติกรรม 1.3 ด้านครอบครัว 1.3.1 เศรษฐกิจ 1.3.2 การคุ้มครองนักเรียน 1.4 ด้านอื่น ๆ	ศึกษาข้อมูลจากการใช้ 1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ.) 3. อื่น ๆ เช่น 3.1 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) 3.2 แบบสัมภาษณ์นักเรียน 3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน 3.4 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียน ฯลฯ	1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ.) 3. อื่น ๆ เช่น 3.1 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) 3.2 แบบสัมภาษณ์นักเรียน 3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน 3.4 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียน แบบบันทึกการตรวจสอบสุขภาพด้วยตนเอง ฯลฯ
2. การคัดกรองนักเรียน 2.1 กลุ่มปกติ 2.2 กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา	ดำเนินการต่อไปนี้ 1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ.) 3. แหล่งข้อมูลอื่น ๆ คัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ การคัดกรองของโรงเรียน	1. เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน 2. แบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล 3. แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นห้องเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน (สำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม)	ดำเนินการต่อไปนี้ 1. จัดกิจกรรมโฮมรูม 2. จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน 3. จัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ครูพิจารณาว่าเหมาะสมในการส่งเสริมนักเรียนให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น	1. แนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมของโรงเรียน 2. แนวทางการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนของโรงเรียน 3. แบบบันทึก/สรุปประเมินผลการดำเนินกิจกรรม

ตาราง1 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
		3.1 โหมรุม 3.2 ประชุมผู้ปกครอง ชั้นเรียน 3.3 อื่น ๆ
4. การป้องกันและแก้ไข ปัญหา (จำเป็นอย่างมาก สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มี ปัญหา)	ดำเนินการต่อไปนี้ 1. ให้การปรึกษาเบื้องต้น 2. ประสานงานกับครูและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อการจัดกิจกรรมสำหรับการป้องกันและ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนคือ 2.1 กิจกรรมในห้องเรียน 2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2.3 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน 2.4 กิจกรรมซ่อมเสริม 2.5 กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง	1. แนวทางการจัด กิจกรรมเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหาของนักเรียน 5 กิจกรรม 2. แบบบันทึกสรุปผลการ คัดกรองและช่วยเหลือ นักเรียนเป็นรายบุคคล 3. แบบบันทึกรายงานผล การดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. การส่งต่อ 5.1 ส่งต่อภายใน 5.2 ส่งต่อภายนอก	ดำเนินการต่อไปนี้ 1. บันทึกการส่งนักเรียนไปยังครูที่ เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป เช่น ครูแนะแนว ครูปกครอง ครูประจำ วิชา ครูฝ่ายวิชาการ ครูพยาบาล เป็นต้น ซึ่งเป็นการส่งต่อภายใน 2. บันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ ภายนอกโดยครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง เป็นผู้ดำเนินการซึ่งเป็นการส่งต่อภายนอก	1. แบบบันทึกการส่งต่อ ของโรงเรียน 2. แบบรายงานแจ้งผล การช่วยเหลือนักเรียน

SDQ. = The Strengths and Difficulties Questionnaire

E.Q. = Emotional Quotient

รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ

ข้อมูลนักเรียน	ตัวอย่างประเด็นการพิจารณา	แหล่งข้อมูล
1. ด้านความสามารถ 1.1 ด้านการเรียน	1. ผลการเรียนรู้ที่ได้และความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน 2. ความเอาใจใส่ ความพร้อมในการเรียน 3. ความสามารถในการเรียน 4. ความสม่ำเสมอในการมาโรงเรียนเวลาที่มาโรงเรียน การเข้าชั้นเรียน	1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การได้ข้อมูลจากครูที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เป็นต้น
1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ	1. การแสดงออกถึงความสามารถพิเศษที่มี 2. ความถนัด ความสนใจและผลงานในอดีตที่ผ่านมา 3. บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน 4. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ	1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน แฟ้มสะสมผลงานพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน
2. ด้านสุขภาพ 2.1 ด้านร่างกาย	1. ความปกติ ความพิการหรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็นการได้ยิน เป็นต้น 2. โรคประจำตัว 3. ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนัก กับส่วนสูง 4. ความสะอาดของร่างกาย	1. แบบบันทึกสุขภาพประจำตัว 2. ระเบียบสะสม 3. แบบสังเกตด้านสุขภาพร่างกาย ฯลฯ
2.2 ด้านจิตใจ / พฤติกรรม	1. สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตก กังวล หรือซึมเศร้า 2. ความประพฤติ	1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q)
	3. พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการเรียน ความสามารถพิเศษและการปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมที่ไม่หยุดนิ่ง สมาธิสั้น 4. ความสัมพันธ์กับเพื่อน/ครู/ผู้ปกครอง การใช้สารเสพติดการลักขโมย การทำร้ายตนเอง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น	

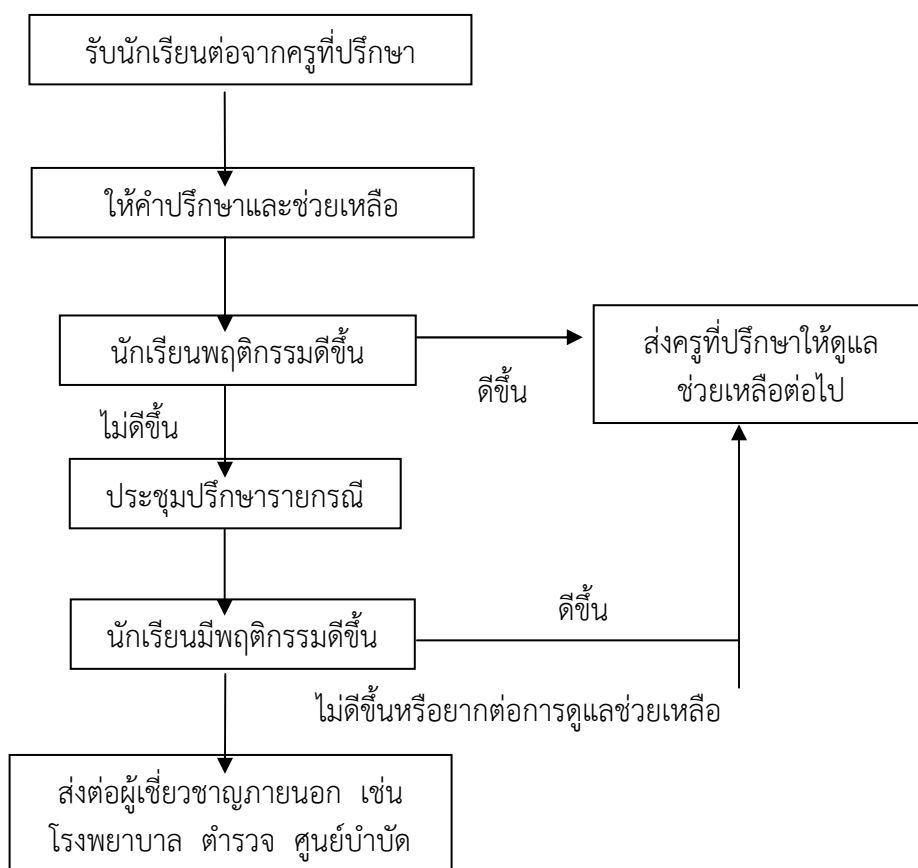

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ตัวอย่างประเด็นการพิจารณา	แหล่งข้อมูล
3. ด้านครอบครัว 3.1 ด้านเศรษฐกิจ	1. ผู้หารายได้ให้ครอบครัว 2. ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวภาระหนี้สิน 3. ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่าย 4. จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน	1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การได้ ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียนหรือ จากนักเรียนโดยตรง เป็นต้น
3.2 ด้านการ คุ้มครองนักเรียน	1. ความสามารถในการคุ้มครองดูแล นักเรียนได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสม ของผู้ปกครอง 2. ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่ 3. ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น อบอุ่น หรือมักทะเลาะวิวาท ใช้ความรุนแรง ในการตัดสินแก้ไขปัญหาซึ่งมีผลกระทบต่อ พฤติกรรมของนักเรียน เช่น ซึมเศร้า เหงื่อ ลอย เป็นต้น 4. การใช้สารเสพติด สุรา หรือการเล่นการ พนันรวมถึงการเจ็บป่วยเรื้อรัง/ รุนแรง ของ สมาชิกในครอบครัว	1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การ สังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสอบถามจากนักเรียน โดยตรงหรือจากกลุ่มเพื่อน เป็นต้น
4. ด้านอื่น ๆ	พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมซึ่ง อาจเป็นไปได้ในทางที่ดีขึ้นหรือไม่เหมาะสมที่ ส่งผลกระทบต่อความสามารถ สุขภาพ และ การดำเนินชีวิตประจำวัน ของนักเรียน	1. การสังเกตพฤติกรรม ของนักเรียน 2. การสัมภาษณ์นักเรียน 3. จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น

แนวทางเพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนของครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองสามารถเขียน
เป็น ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แสดงแนวทางเพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนของครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง

แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูที่ปรึกษา การส่งนักเรียนไปพบครูอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้น มีแนวทางการพิจารณาส่งต่อสำหรับครูที่ปรึกษา ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด ๆ
2. นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมหรือการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใด ๆ
3. ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวกับความรู้สึกความซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและได้รับการบำบัดทางจิตวิทยาควรพิจารณาส่งต่อผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียนของครูที่ปรึกษามีแนวดำเนินการ ดังนี้

1. ประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อนเพื่อให้ผู้รับนักเรียนต่อไปเตรียมการในการช่วยเหลือนักเรียน
2. สรุปรข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือ และวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อ หรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้รับช่วยเหลือนักเรียนต่อทราบ

ข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนและการดำเนินงานของครูที่ปรึกษาที่ผ่านมาทำให้สะดวกในการวางแผนช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ครูที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระวังไม่ให้เด็กเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือโกรธ เป็นต้น แต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาว่าเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนเกิดความสบายใจ ยินดีรับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนวครูฝ่ายปกครอง ครูประจำรายวิชา เป็นต้น

4. ครูที่ปรึกษานัดแนะวัน เวลา สถานที่ นัดพบกับครูที่รับการช่วยเหลือนักเรียน และ ส่งต่อให้เรียบร้อย เพื่อรับรู้วัน เวลา สถานที่ที่พบกัน

5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบความก้าวหน้าในการช่วยเหลือนักเรียนและความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

9. แนวปฏิบัติของโรงเรียนในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสามัญศึกษา (2544 : 6 - 75) กล่าวถึง แนวปฏิบัติของโรงเรียนในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้อาศัยการทำงานที่มีหลักการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (PDCA) ดังมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการและวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรก ที่สำคัญที่สุดจะต้องกำหนดขั้นตอนการทำงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและการบันทึกผลการดำเนินงานเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อย ส่งผลถึงคุณภาพรวมของโรงเรียน

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติงานตามแผน (Do) มีการสร้างความตระหนัก และความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนแล้วดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะการดำเนินงานของครูที่ปรึกษา ในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ประการ

ขั้นที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน (Check) มีการติดตาม ประเมินผลเพื่อทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน (Act) นำผลการประเมินคุณภาพภายใน มาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาต่อไป

10. กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

10.1 การทำงานเป็นทีม

ทีมนี้ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง จัดทำแผนกลยุทธ์ควบคุมกำกับติดตาม และสนับสนุนเสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทีมสนับสนุน เป็นทีมหลักในการสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการและอื่นๆ ที่จะให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นกับการพัฒนาระบบว่ามีจุดเน้นที่ระบบใด

เช่น ทีมสนับสนุนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหัวหน้าทีม คือ รองผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ทีมระดับชั้นครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษามีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ให้มีคุณภาพ

10.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดอ่อนจุดแข็ง ในการดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเองไม่ใช้การสั่งการหรือบังคับบัญชาทำให้ผู้ปฏิบัติงาน ในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึกที่ดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการประเมินตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

10.3 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนางานช่วยส่งเสริม สนับสนุน และให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไป

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายมีคุณภาพควรขึ้นตอนการดำเนินงานให้เป็นระบบดังนี้

1. การวางแผน (Plan)

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จเครื่องมือวิธีการ

1.3 กำหนดแผนงาน/ปฏิทิน

2. การดำเนินงาน (Do)

2.1 ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ ด้วยวิธีการหลากหลายตามสภาพจริง

2.2 การตรวจสอบ (Check)

2.3 ตรวจสอบติดตาม

2.4 ประเมินวิเคราะห์ จัดทำรายงาน

3. การปรับปรุงและพัฒนา (Action)

3.1 นำผลการประเมิน มาปรับปรุง

3.2 ดำเนินการตามแผนใหม่อย่างต่อเนื่อง

11. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การประสานงานและการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ควรประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน สำนักงานตำรวจภูธรจังหวัด องค์กรเอกชน องค์กรอิสระซึ่งมีความสามารถให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือได้ดังนี้

1. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ
2. สอดส่องดูแลให้ความร่วมมือช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ปัญหาพฤติกรรม
3. ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
4. เป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงานและเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด
5. ติดตามผล สะท้อนปัญหาและแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ
7. ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

12. การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน

ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างวินัยในตนเอง

ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการความมีวินัยในตนเอง 2 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง ดวงเดือน พันธุนาวัน (2525 : 62) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ทฤษฎีการมีวินัยในตนเองของ เมารอร์ (Mowrer) คือ การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลนั้นนักจิตวิทยาเชื่อว่าจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิด จนกระทั่งเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ จุดเริ่มต้นคือความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดา หรือผู้เลี้ยงดูอันจะนำไปสู่ความสามารถในการควบคุมตัวเองเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การเรียนรู้ของทารกจะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 จุดเริ่มต้นอยู่ที่การที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการ เช่น หิวก็ได้ ตัมนม ร้อนก็ได้อาบน้ำ เมื่อทารกได้รับก็จะได้รับความรู้สึกสบายพอใจ ความรู้สึกนี้จะติดตราตรึงอยู่ในสำนึกของทารกจนเติบโตขึ้น

1.2 ขึ้นต่อมาเมื่อทารกได้รับการบำบัดความต้องการจนพอใจแล้ว สิ่งที่เกิดควบคู่กับเหตุการณ์นี้อยู่เสมอทุกครั้ง คือ การปรากฏตัวของมารดาหรือผู้เลี้ยงดู

1.3 การรับรู้ขึ้นต่อมาของเด็กก็คือ ความสุข ความพอใจของเด็กที่เกิดจากการได้รับการบำบัดความต้องการต่างๆ ที่ถ่ายทอดจากมารดา ทำให้การปรากฏตัวของมารดาก่อให้เกิดความพอใจความสุขแก่เด็กได้เมารอร์ เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดเป็นลำดับขั้น ขั้นแรกจะเป็นรากฐานการเรียนรู้ขั้นต่อไป ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก คือ มารดา ผู้เลี้ยงดู จะเป็นแบบอย่างให้แก่เด็กได้เลียนแบบทั้งคำพูดการกระทำ ทั้งทางดีและไม่ดี เช่นเด็กเห็นมารดาสูบบุหรี่เสมอ เด็กก็จะสูบบุหรี่และเกิดความสุขความพอใจ ผู้ที่ไม่ผ่านการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่กล่าวแล้วจะกลายเป็นผู้ขาดวินัยในตนเองขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำและกลายเป็นผู้ทำผิดกฎเกณฑ์และกฎหมายบ้านเมืองอยู่เสมอในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรหมดโอกาสที่จะแก้ไขได้

2. ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรม การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมทางจริยธรรมต่าง ๆ นั้น ความต้องการกระทำเป็นเหตุสำคัญ เพค และเฮวิกเฮิสต์ (Pack and Havighurst) ดวงเดือน พันธุนาวัน (2525 : 64) ก็เห็นความสำคัญนี้และเชื่อว่าการควบคุมของอีโก้ (Ego) และ

ซูเปอร์อีโก้ (Superego) ร่วมกันช่วยให้เกิดความต้องการแสดงเพื่อผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ในแต่ละคน จะมีพลังควบคุมอีโก้และซูเปอร์อีโก้ ในส่วนผสมที่ไม่เท่ากัน และอาจแบ่งบุคคลตามลักษณะทั้งสองนี้ รวมกันออกเป็น 5 ประเภท คือ

2.1 พวกปราศจากจริยธรรม หมายถึง พวกที่มีพลังทั้งสองน้อยมากโดยบุคคลจะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางและเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียวเป็นพวกที่ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้

2.2 พวกเอาแต่ใจ หมายถึง พวกที่มีพลังอีโก้ต่ำแต่พลังควบคุมซูเปอร์อีโก้มีมากขึ้น แต่ก็จัดอยู่ในประเภทปานกลางค่อนข้างน้อย บุคคลประเภทนี้จึงยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและกระทำทุกอย่างเพื่อความพอใจและผลของตัวเอง

2.3 พวกชอบคล้อยตาม หมายถึงพวกที่มีพลังอีโก้ต่ำเหมือนสองประเภทแรกแต่มีพลังควบคุมของซูเปอร์อีโก้มากกว่า คืออยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก คนพวกนี้จะยึดพวกพ้องเป็นหลักและคอยยึดตามผู้อื่นโดยไม่ไตร่ตรอง คนประเภทนี้จะอยู่ภายใต้ความควบคุมของกลุ่มหรือสังคม

2.4 พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล หมายถึง ผู้ที่มีพลังควบคุมอีโก้ระดับปานกลางแต่มีพลังควบคุมของซูเปอร์อีโก้มาก พวกนี้จะยอมรับกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคมถือตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด เห็นว่ากฎเกณฑ์เป็นของศักดิ์สิทธิ์ มักจะเกิดผลเสียต่อคนอื่นที่ไม่สนใจ คนพวกนี้ขาดความยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผล แต่ก็เป็นหลักให้กับสังคมได้

2.5 พวกเห็นแต่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้มาก ขณะเดียวกันก็มีพลังซูเปอร์อีโก้มากเช่นเดียวกัน ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำตามกฎเกณฑ์และความสมเหตุสมผล บุคคลประเภทนี้จึงมีความสามารถควบคุมตนเองไม่ตกอยู่ในอิทธิพลของสังคมหรือกลุ่มอย่างไม่มีเหตุผล นักทฤษฎีเชื่อว่า เป็นขั้นที่บุคลิกภาพพัฒนาถึงขั้นสูงสุดของมนุษย์

สรุปได้ว่า การวางรากฐานการวินัยในตนเองต้องเริ่มที่วัยเด็ก ส่วนการจัดว่าใครมีวุฒิภาวะทางจิตใตจมากน้อยเพียงใด อาจเริ่มวัดได้ในวัยรุ่นตอนปลาย หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าบุคคลจะมีความดีมากกว่าเมื่อตอนวัยเด็กเสมอไป

กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา

1. การประชุมปฏิบัติการ

ความสำคัญและความหมายของการประชุม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 56) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การประชุมเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดของนักบริหารที่จะช่วยให้การบริหารงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย และช่วยให้บุคลากรในองค์กรได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันในการที่จะหาแนวทางแก้ปัญหาในทางสร้างสรรค์ และก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในกิจการต่างๆ อันมีเป้าหมายที่เข้าใจตรงกัน และยังช่วยในการพัฒนางาน พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งบริหารระดับต่างๆ ได้เป็นอย่างดีการประชุม คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันพิจารณาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยมีเกณฑ์ วัตถุประสงค์ และสถานที่ที่แน่นอนโดยจุดมุ่งหมายของการประชุม คือ

1. เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
2. เพื่อรวบรวมข้อมูล
3. เพื่อแก้ปัญหา
4. เพื่อพัฒนาคน
5. เพื่อการตัดสินใจ
6. เพื่อการแจ้งข่าวสาร
7. เพื่อแถลงนโยบาย
8. เพื่อหาข้อยุติ
9. เพื่อความสามัคคี

ประโยชน์ของการประชุม

1. แบ่งความรับผิดชอบ
2. ช่วยให้ความรอบครอบในการตัดสินใจ
3. ช่วยในการกระจายข่าวสารไปยังผู้เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว
4. ช่วยในการประสานงาน ประสานความคิดและความเข้าใจ
5. ก่อให้เกิดความร่วมมือ
6. ก่อให้เกิดความรู้สึกแต่ละคนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ
7. ช่วยในการติดตามผลงาน
8. ช่วยให้ผู้สามารถรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องได้อย่างกว้างขวาง
9. ช่วยในการคลี่คลายปัญหา

กรณีที่ควรจัดและไม่ควรจัดให้มีการประชุม

การจัดประชุมแต่ละครั้งผู้ที่จัดให้มีการประชุมจะต้องวิเคราะห์ถึงความจำเป็นว่า มากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาว่าถ้าจัดให้มีการประชุมแล้วจะคุ้มค่ากับเวลา และค่าใช้จ่ายที่เสียไป มากน้อยเพียงใด หรือถ้าใช้วิธีอื่นเช่น การวินิจฉัยสั่งการของผู้บริหาร การจัดประชุมทางโทรศัพท์ เป็นต้น จะประหยัดทั้งเวลา ค่าใช้จ่าย และได้ผลมากกว่าหรือไม่ ผู้จัดก็ควรเลือกดำเนินการโดยวิธี นั้นที่เห็นว่าดีที่สุด ในที่นี้ขอเสนอแนวทางการตัดสินใจในการจัดให้มีการประชุม ดังนี้ คือ

กรณีที่ควรจัดประชุม

1. การติดตามผลงาน
2. การแจ้งนโยบายข่าวสาร
3. เมื่อเกิดการขัดแย้งขึ้นในหน่วยงาน
4. เมื่อมีวิชาการใหม่ๆ
5. เมื่อเกิดปัญหาที่ไม่สามารถจะตัดสินใจคนเดียวได้
6. เมื่อต้องการจะพัฒนาคน
7. เมื่อมีผลประโยชน์ร่วมกัน
8. เพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน
9. เมื่อต้องการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในหน่วยงาน

กรณีที่ไม่ควรจัดประชุม

1. ไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะใช้วิธีอื่นได้ผล ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่า
2. ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเล็กน้อยอยู่ในวิสัยที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้รับผิดชอบจะ

ตัดสินใจได้

3. มีเวลาน้อยแต่เรื่องที่ประชุมจะต้องใช้เวลามาก
4. เจ้าของเรื่องนั้นๆ ไม่สามารถเข้าประชุมได้
5. ไม่มีบุคคลที่จะให้ข้อคิดและประสบการณ์ได้

การประชุมที่มีประสิทธิภาพ

การประชุมถือว่าการลงทุนในการดำเนินงานรูปแบบหนึ่ง ต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่ใช้ในการประชุมไม่ว่าคน เงิน วัสดุ และการจัดการ รวมทั้งการเตรียมการก่อนการประชุมระหว่างดำเนินการประชุม และการติดตามและประเมินผล ซึ่งจะต้องนำสิ่งเหล่านี้มาพิจารณาเปรียบเทียบกับเป้าหมายว่าจะคุ้มกันหรือไม่ ถ้าจะประชุมไปแล้วไม่สามารถทำให้การประชุมเกิดประสิทธิภาพ ก็จะเป็นการสูญเสียเปล่า ฉะนั้น การจัดประชุมแต่ละครั้งผู้จัดจะพิจารณาได้ว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่จากองค์ประกอบต่อไปนี้

1. การประชุมครั้งนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้หรือไม่
2. ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายหรือไม่
3. สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมมีความพึงพอใจหรือไม่
4. สมาชิกผู้เข้าประชุมมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด
5. บรรยากาศในการประชุมเป็นไปอย่างราบรื่นหรือไม่
6. มติของที่ประชุมนำไปสู่การปฏิบัติได้หรือไม่

ประเภทและรูปแบบของการประชุม

ในองค์การที่มีประสิทธิภาพมักจะมีการประชุมที่มีลักษณะเด่นๆ หลายอย่างขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของการประชุม การประชุมจะประสบผลสำเร็จด้วยดีเมื่อผู้จัดประชุมและผู้เข้าร่วมประชุมมีความเข้าใจชัดเจนตรงกันว่า การประชุมนั้นเป็นการประชุมลักษณะใดและมีวัตถุประสงค์อย่างไร ผู้เชี่ยวชาญเรื่องการประชุมมีการแบ่งประเภทการประชุมแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่าจะยึดหลักเกณฑ์หรือ ลักษณะเด่นอย่างไรในการแบ่งประเภท ได้แบ่งการประชุมตาม

วัตถุประสงค์ของการประชุมเป็นประเภทใหญ่ๆ 2 ประเภท คือ

1. การประชุมทางการบริหาร
2. การประชุมทางวิชาการ

การประชุมทางการบริหาร เป็นการประชุมที่ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่บุคลากรในองค์การระดมความคิดจากสมาชิก เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจหรือข้อตกลงร่วมกัน

รูปแบบการประชุม จะเป็นการประชุมลักษณะการประชุมปรึกษาหารือ (Conference) การจัดสถานที่ประชุมจะเป็นลักษณะห้องเรียน โดยมีประธานการประชุมอยู่หน้าห้อง และสมาชิกนั่งอยู่ในห้องแบบชั้นเรียน

การประชุมทางวิชาการ เป็นการประชุมที่มีวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้ และพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน การประชุมลักษณะนี้จะมีรูปแบบการประชุมมากมายรูปแบบการประชุมที่สามารถนำไปใช้ในหน่วยงานได้บ่อยครั้งมีดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่ม มีหลายข้อดังนี้

1.1 Group Discussion คือ การแบ่งสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ออกเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 6 – 20 คน สมาชิกทุกคนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น เมื่อประธานอนุญาตให้พูดประธานหรือเลขานุการจะบันทึกเป็นข้อสรุปของกลุ่มเสนอที่ประชุมใหญ่

1.2 Brain Storming ประธานจะกล่าวถึงปัญหาแล้วถามความเห็นของที่ประชุมโดยถามเรียงตัวให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นออกมาจะถูกฝึกก็ได้ แล้วค่อยมาช่วยกันเลือกเห็นความเป็นไปได้หรือทางเลือกที่ดีที่สุดของกลุ่มดำเนินการอย่างไร

1.3 Buzz Session เป็นการแบ่งกลุ่มย่อยแต่ละเล็กกว่า Group Discussion ไม่เกิน 15 คน และจำกัดเวลาให้คิดเสร็จในเวลา 10 – 20 นาทีเป็นอย่างช้า

1.4 Phillips J. Doald Phillips ศาสตราจารย์ทางการศึกษาผู้ใหญ่วิทยาที่ Michigan State เป็นผู้ริเริ่มใช้ ใช้ในกรณีที่ต้องการให้ได้มติหรือความเห็นของกลุ่มอย่างรวดเร็วโดยการแบ่งกลุ่มย่อยโดยไม่ต้องแย่งที่นั่งให้คนแถวหน้า 3 คน หันไปเข้ากลุ่มกับ 3 คนในแถวหลังในกลุ่มจะมีสมาชิก 6 คน และให้เวลาคิด 6 นาที ให้เสร็จเรื่องที่คิด

1.5 Huddle Group เป็นเทคนิคที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มใหญ่เป็นกลุ่มย่อยโดยปกติ เช่น ใช้วิธีนับหรือแบ่งตามรายชื่อ

1.6 Role-Playing คือการแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีแบ่งกลุ่มย่อยให้ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้เกิดทักษะ พร้อมกันไปด้วย เช่น การแสดงการประชุม การแสดงลักษณะภาวะผู้นำ

2. การอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นโดยการนำผู้ทรงคุณวุฒิหลายๆ คนมานั่งหน้าห้องประชุม และแสดงความคิดเห็นของตนต่อปัญหาที่กำหนดขึ้นโดยมีผู้ดำเนินการอภิปราย เป็นผู้ดำเนินการจัดลำดับให้พูดและช่วยสรุปหรือซักถามปัญหา

3. การอภิปรายเป็นคณะ โดยให้วิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิหลายๆ คน พูดในเรื่องเดียวกันแต่คนละตอน เช่น เรื่องต้นไม้แบ่งกันพูดเรื่องไม้ผล, ไม้ประดับ เป็นต้น พิธีกรจะเป็นผู้เชื่อมโยงให้ผู้ฟังเข้าใจ ตอนท้ายให้มีการซักถาม

4. การประชุมปฏิบัติการ วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าประชุมที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาช่วยกันคิด ปฏิบัติและช่วยรวมข้อมูลเพื่อให้สมาชิกเกิดประสบการณ์ หรือได้รับความรู้ใหม่ และสามารถนำความรู้นั้นไปปฏิบัติได้ วิธีการ คือ เลือกผู้เข้าประชุมที่มีพื้นความรู้ในเรื่องนั้น มีความเข้าใจและสนใจที่จะช่วยกันคิดและช่วยกันปฏิบัติ

5. การประชุมอภิปรายรายกลุ่มย่อย มีวัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการของกลุ่มอย่างมีขั้นตอน มีวิธีการ คือ

5.1 แบ่งผู้เข้าประชุมเป็นกลุ่มย่อย

5.2 แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ

5.3 สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายหาสาเหตุ เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาด้วย

5.4 แต่ละกลุ่มทำรายงานผลการอภิปรายกลุ่มเสนอต่อที่ประชุม

5.5 ที่ประชุมรวมมติหลักจากพิจารณารายงานของแต่ละกลุ่มและถือเป็นผลของการประชุมรวมทั้งหมด

6. การสัมมนา มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้เทคนิคใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อทำให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพแขนงนั้นๆ หรือการปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้นๆ มีวิธีการ คล้ายกับการประชุม Syndicate แต่มีการพิจารณาปัญหาที่กว้างกว่า เช่น การสัมมนาการจัดฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาเป็นต้น จะมีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการ อาจมีการแบ่งกลุ่มย่อยก็ได้เมื่อเสร็จการสัมมนาก็จะเพิ่มสรุปผลการสัมมนาให้สถาบันฯ หรือผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

7. การประชุมปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าประชุมที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาช่วยกันคิด ปฏิบัติและช่วยรวมข้อมูลเพื่อให้สมาชิกเกิดประสบการณ์ หรือได้รับความรู้ใหม่ และสามารถนำความรู้นั้นไปปฏิบัติได้ วิธีการคือ เลือกผู้เข้าประชุมที่มีพื้นฐานความรู้ในเรื่องนั้น มีความเข้าใจและสนใจที่จะช่วยกันคิดและช่วยกันปฏิบัติสรุปได้ว่าการประชุม คือการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันพิจารณาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยมีกฎเกณฑ์ วัตถุประสงค์ และสถานที่ที่แน่นอน โดยจุดมุ่งหมายของการประชุม คือ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อรวบรวมข้อมูล เพื่อแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาคน เพื่อการตัดสินใจ เพื่อแจ้งข่าวสาร เพื่อแถลงนโยบาย เพื่อหาข้อยุติ เพื่อความสามัคคีและเพื่อการประสานงาน ซึ่งการประชุมมีด้วยกันหลายรูปแบบ การเลือกวิธีการที่จะประชุมขึ้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของการประชุม นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงการประชุมปฏิบัติการไว้พอสรุปได้ ดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2539 : 146) ได้แสดงความคิดเห็น การประชุมปฏิบัติการว่า หมายถึงการพบปะ การประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาทางภาคปฏิบัติในระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์ในงานนั้นมาแล้ว และมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน ประโยชน์ที่ได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ ผลของงานจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ครูก็ได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทำสิ่งใหม่สำหรับตนเองได้ ก่อให้เกิดกำลังใจในการทำงานให้ก้าวหน้าต่อไป ดังนั้นลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการจึงเป็นการประชุมที่มีการลงมือกระทำเพื่อแก้ปัญหาหรือมีการปฏิบัติจริงระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์มาแล้ว อาจมีวิทยากรมาให้ความรู้เป็นพื้นฐานที่ตรงกัน ก่อนลงมือกระทำหรือปฏิบัติงาน ทั้งนี้ โดยเน้นให้ผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการกลับไปใช้แนวทางปฏิบัติในการทำงานของตน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 60) ได้แสดงความคิดเห็น ถึงการประชุมปฏิบัติการว่ามีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าประชุมที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาช่วยกันคิด ปฏิบัติและช่วยรวมข้อมูลเพื่อให้สมาชิกเกิดประสบการณ์ หรือได้รับความรู้ใหม่ และสามารถนำความรู้นั้นไปปฏิบัติได้ วิธีการคือ เลือกผู้เข้าประชุมที่มีพื้นฐานความรู้ในเรื่องนั้นมีความเข้าใจและสนใจที่จะช่วยกันคิดและช่วยกันปฏิบัติสรุปได้ว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการประชุมร่วมกันโดยการระดมสมองและประสบการณ์ นำความรู้ความชำนาญของแต่ละคนที่มีอยู่ มาอภิปรายสรุปเป็นแนวทางการปฏิบัติร่วมกันแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานของตนเอง เป็นข้อสรุปที่เป็นวิชาการเป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูอย่างมีระบบ เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจมีทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนางานของหน่วยงาน

2. การนิเทศ

ความหมายการนิเทศ

สุธีรัตน์ วงษ์ป้อม (2542 : 52) ให้ความเห็นว่า การนิเทศในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคคลทุกคนในโรงเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ครูเกิดพัฒนาและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพทางการเรียนให้สูงขึ้น และตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

ชาลี มณีศรี (2542 : 201) ให้ความเห็นว่า การนิเทศในโรงเรียนเป็นความร่วมมือกันของบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาครูให้การสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

มนัสวี จริยวัฒน์วิจิตร (2543 : 15) ให้ความเห็นว่า การนิเทศ เป็นกระบวนการปรับปรุง แก้ไขการทำงานให้ดีขึ้น โดยผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันจัดขึ้น เพื่อจะนำมาซึ่งผลประโยชน์สูงสุดของนักเรียน

สมภพ อินทรจันทร์ (2543 : 18) ให้ความเห็นว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่ทำให้การทำงานเป็นไปตามขั้นตอน การทำงานไม่สับสนเป็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีขั้นตอนหลักในการดำเนินการนิเทศสู่ความสำเร็จได้ อยู่ 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการวางแผนงานการปฏิบัติตามแผนงาน และการประเมินผล

สรุปได้ว่า การนิเทศ หมายถึงกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อพัฒนาช่วยเหลือและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน การจัดการเรียนการสอนของครู ให้มีคุณภาพสูงสุด รวมทั้งการสร้างขวัญกำลังใจ เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันครูมีความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนเกิดคุณภาพได้มาตรฐาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตรงตามความต้องการของชุมชนและสังคม

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 25) ให้ความคิดเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครู อาจารย์ ทราบถึงสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของโรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการบริหารและพัฒนางานวิชาการ เช่น กำหนดทางเลือกการสร้างสื่อและเครื่องมือการเรียนการสอน หรือนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อให้ครู อาจารย์ สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered)
3. เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้
4. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้สอน
5. เพื่อมุ่งให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันเป็นอย่างดีภายในระบบงานของโรงเรียนหรือสถานศึกษา
6. เพื่อควบคุมมาตรฐานและพัฒนางานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการก้าวสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ในปัจจุบัน

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 226) ให้ความเห็นว่า การนิเทศ มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารและงานวิชาการของสถานศึกษา
 2. เพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 3. เพื่อสำรวจวิเคราะห์วิจัยและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
 4. เพื่อพัฒนาหลักการ และสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน และเอกสารทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นของสถานศึกษาครูอาจารย์
 5. เพื่อพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครูอาจารย์ให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ อันจำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดการศึกษาทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้
- การนิเทศภายในโดยสรุป มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะช่วยเหลือปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ โดยการพัฒนาความรู้ความสามารถ บุคลิกภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้มีการพัฒนาการทำงานทั้งระบบการวิธีการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์การประสานสัมพันธ์ ร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ ในการทำงานเป็นหมู่คณะตลอดจนการสร้างขวัญและกำลังใจกับบุคลากรทุกๆ ฝ่าย เกิดความงอกงามทางวิชาชีพครู สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการนิเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์

การนิเทศมีความจำเป็นเพราะการนิเทศเป็นการนำเอาความเปลี่ยนแปลงจากภายนอกสู่ภายในโรงเรียน ช่วยให้ครูเกิดการพัฒนาการทำงานของตนเอง ซึ่งการนิเทศภายนอกโรงเรียนไม่อาจตอบสนองความต้องการของโรงเรียนได้ และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นหน่วยหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 29 – 30) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 227) ได้ให้ความคิดเห็นถึงหลักการนิเทศไว้ดังนี้

1. การนิเทศควรมีการบริหารงานเป็นระบบ และมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นโครงการ
2. การนิเทศต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ มีความเป็นประชาธิปไตย เคารพในความเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
3. การนิเทศเป็นงานสร้างสรรค์ เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคลให้แต่ละบุคคลได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่
4. การนิเทศเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยให้ครูอาจารย์ได้เรียนรู้ว่ามีปัญหาของตนเองเป็นอย่างไร จะหาวิธีแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร

5. การนิเทศเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจร่วมกันสร้างมนุษยสัมพันธ์ มีวิธีการทำงานที่ดี และความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้

6. การนิเทศเป็นการสร้างความผูกพัน และความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้งความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

7. การนิเทศเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีความรู้สีกภาคภูมิในวิชาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องใช้วิชาความรู้และความสามารถและสามารถที่จะพัฒนาได้

ชาลี มณีศรี (2542 : 27-28) ได้ให้ความคิดเห็นถึงหลักการนิเทศการศึกษาว่าเป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษาได้ประสบความสำเร็จในการช่วยครู นักเรียน และโรงเรียน ให้มีการพัฒนาดีขึ้นโดยมีหลักการนิเทศดังนี้

1. การนิเทศเป็นการช่วยกระตุ้นเตือน ประสานงานและแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครู โดยการจัดให้เข้ารับการอบรมด้านวิชาชีพ และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองในการสอน การใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน จะทำให้ครูรู้จักปรับปรุงแบบประมวลการเรียนการสอนโครงสร้างสอน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2. การนิเทศต้องอยู่บนหลักของประชาธิปไตย ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ส่งเสริมให้ครูใช้ความคิดความสามารถของตนเองอย่างมีอิสระ และมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ

3. การนิเทศเป็นการส่งเสริม สร้างสรรค์ คือ ผู้บริหารจะต้องหลีกเลี่ยงการบังคับสร้างบรรยากาศให้ครูรู้จักคิดหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อเป็นการสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงาน

4. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตร เป็นงานที่เกี่ยวข้องกันไม่แยกออกจากกัน เช่น การพัฒนาวัสดุอุปกรณ์การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

5. การนิเทศ คือ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ ยอมรับผู้อื่น การเห็นอกเห็นใจกัน และการให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับบุคลากรในโรงเรียน

6. การนิเทศมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ การที่ขวัญและกำลังใจของครูสูงย่อมทำให้การสอนดีตามไปด้วย และจะทำให้การเรียนการสอนพัฒนาดีขึ้น

7. การนิเทศมุ่งที่จะขจัดช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยการศึกษาปัญหาและความเห็นของชุมชน ส่งเสริมครู ในการสำรวจและการใช้แหล่งทรัพยากรให้เกิดประโยชน์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 125) ได้สรุปหลักการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ ครอบคลุมถึงวิธีการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ การวางแผนนิเทศการปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ ซึ่งควรจะมาจากการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือได้

2. การเปิดปฏิบัติงานตามวิธีทางประชาธิปไตย เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคลให้เกียรติกันและกัน เปิดใจกว้างยอมรับผลการประเมินตนเอง ยอมรับในเหตุและผลและปฏิบัติตามข้อตกลงตลอดจนใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

3. การปฏิบัติงานเพื่อพัฒนา สร้างสรรค์ โดยการแสวงหาความสามารถพิเศษของครูแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและสนับสนุนส่งเสริม ความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

4. การปฏิบัติตามกระบวนการกลุ่มและการมีส่วนร่วม เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน โดยยึดวัตถุประสงค์การทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกันร่วมคิดร่วมพัฒนา ทั้งนี้ เพื่อความสำเร็จของโครงการโดยส่วนร่วม

5. การปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบมีการควบคุม ติดตาม ผลการดำเนินงาน และผลผลิตอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา

6. การปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์ การดำเนินงานทุกครั้งต้องกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานอย่างชัดเจน ออกแบบการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

แนวคิดความคิดเห็นของนักการศึกษาที่เสนอมาแล้วนั้น พอสรุปได้ว่า หลักการนิเทศในโรงเรียน คือ การวางแผนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งมีทั้งผู้บริหารผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ช่วยกันในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น โดยยึดหลักประชาธิปไตย หลักการมีส่วนร่วม การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การส่งเสริมบำรุงขวัญและกำลังใจ มุ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาครู ให้เป็นครูมืออาชีพมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

กระบวนการนิเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 126) ได้สรุปการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน ดังนี้

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงสภาพปัจจุบันของสภาพสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วนำมาพิจารณากับข้อมูลที่แสดงสภาพปลายทาง หรือสภาพความสำเร็จของงาน ถ้าข้อมูลแสดงสภาพปัจจุบันสอดคล้องกับข้อมูลแสดงความสำเร็จของงาน หรือดีกว่า หรือสูงกว่า แสดงว่าความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขไม่มีแต่ต้องมีการเพิ่มความคาดหวังให้พัฒนาต่อไป แต่ถ้าข้อมูลแสดงสภาพปัจจุบันไม่สอดคล้องกับข้อมูลแสดงสภาพความสำเร็จของงาน หรือด้อยกว่า ก็แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้คือ

- 1.1 กำหนดสิ่งที่จะประเมินและองค์ประกอบที่จะประเมิน
- 1.2 กำหนดสภาพความสำเร็จและเกณฑ์ประเมิน
- 1.3 กำหนดแหล่งข้อมูล
- 1.4 กำหนดวิธีการ เครื่องมือ และระยะเวลาที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.5 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.6 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.7 วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำเป็นสารสนเทศ
- 1.8 พิจารณาเปรียบเทียบสารสนเทศแสดงสภาพปัจจุบันกับสภาพความสำเร็จของงานหรือสภาพปลายทาง โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ไว้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาต่อไปหรือไม่
- 1.9 เขียนข้อความที่แสดงถึงสภาพที่ต้องการการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

1.10 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาและนำเสนอให้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงอยู่เสมอ

2. วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา หมายถึง การวิเคราะห์ผลหรือข้อมูลที่ได้จากการประเมิน และองค์ประกอบที่ส่งผลต่อสภาพความสำเร็จของงาน เพื่อประโยชน์ในการกำหนดจุดที่จะพัฒนาและการประเมินแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา การเลือกจุดที่จะพัฒนาให้เหมาะสมทำให้การนิเทศของโรงเรียนมีโอกาสและประสบความสำเร็จได้จุดที่จะพัฒนาอาจพิจารณาในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

2.1 ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

2.2 เจตคติต่อวิชาชีพ

2.3 ค่านิยมในการพัฒนาตนเอง

2.4 ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.5 ความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนานักเรียน

3. การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา เป็นการพิจารณาเลือกยุทธศาสตร์ที่จะใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา ให้มีความเป็นไปได้หรือมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากที่สุด โดยคำนึงถึงจุดที่จะพัฒนา หรือข้อจำกัดของหน่วยงาน การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนามีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ คือ

3.1 รวบรวมข้อมูลแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนา

3.2 พิจารณาแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนา

3.3 พิจารณาข้อดีข้อเสียของแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้

3.4 เลือกแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมที่สุดที่จะให้บรรลุความต้องการ

4. การลงมือปฏิบัติ เป็นการนำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้มาลำดับขั้นตอนการดำเนินการและกำหนดสิ่งที่สนับสนุนในการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ

4.2 กำหนดสิ่งสนับสนุนในการดำเนินการ ซึ่งได้แก่ งบประมาณ บุคลากร

4.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

4.4 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ

4.5 วางแผนติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

4.6 จัดทำแผนนิเทศของโรงเรียน

4.7 ประชุม ชี้แจง และมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของผู้นิเทศ

4.8 ผู้นิเทศจัดทำปฏิทินนิเทศและประสานปฏิทินนิเทศกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.9 ผู้นิเทศจัดกิจกรรมนิเทศตามแผนนิเทศที่ได้รับมอบหมายไว้ ตามปฏิทินนิเทศที่กำหนดไว้

4.10 ผู้นิเทศบันทึกการนิเทศและผลการนิเทศ ตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย และรายงานผลการนิเทศให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบ

การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข เป็นการรวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศ และผลที่ได้รับระหว่างดำเนินการ และเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานตามแผนนิเทศข้อมูลที่ได้นำไปเปรียบเทียบกับสภาพความสำเร็จของแผนนิเทศ หากพบว่าไม่เป็นไปตามสภาพความสำเร็จที่

ร่วมกันกำหนดไว้ก็ต้องพิจารณาว่ามีข้อบกพร่องตรงไหน อย่างไร และหาวิธีพัฒนาให้ดีขึ้นหรือหากพบว่าการดำเนินการตามแผนนิเทศบรรลุผลที่คาดหวังไว้ แต่จากการดำเนินการพบว่ามีการปฏิบัติที่ดีกว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่า ก็อาจพิจารณาปรับปรุงให้ดีขึ้นอีกได้

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 28 - 29) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การนิเทศเป็นรูปแบบการทำงานเป็นคณะหรือ Teamwork การดำเนินงานจะมีกระบวนการดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานนิเทศภายในโรงเรียน
 - 1.1 ร่วมศึกษา วิเคราะห์รายละเอียดต่างๆ ที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้
 - 1.2 ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนร่วม (Stakeholders) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกัน
 - 1.3 จัดเตรียมความพร้อม ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการนิเทศ
 - 1.4 สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ครูอาจารย์และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
 2. ขั้นดำเนินการนิเทศ อาจกำหนดได้ใน 2 ลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้
 - 2.1 การนิเทศภายในเป็นกลุ่ม สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น การประชุมชี้แจงให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของการปฏิรูปการศึกษา การประชุมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิคนวัตกรรมการสอนใหม่ๆ การจัดอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า การร่วมสัมมนา ลักษณะสมาคมเครือข่ายวิชาชีพ การเยี่ยมสถานศึกษา ครูต้นแบบแห่งอื่นๆ
 - 2.2 การนิเทศเป็นรายบุคคล สามารถทำได้หลายวิธีเช่นเดียวกัน เช่น การตรวจบันทึกการสอน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนสอนทุกครั้ง การเยี่ยมชั้นเรียน สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้สอนในโรงเรียน การสังเกตการสอน การให้คำปรึกษา
 3. ขั้นประเมินผล สรุปผลการเป็นการประเมินและสรุปผลการดำเนินงาน นิเทศภายในโรงเรียน สถานศึกษา จากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ตามกรอบการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ครูอาจารย์นำไปจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการประเมินผลอาจทำได้หลายวิธี เช่น การประเมินโครงการ วิเคราะห์ การวิจัย เพื่อนำผลสรุปที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานการนิเทศภายในโรงเรียน สถานศึกษาในโอกาสต่อไป
- การนิเทศภายในสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้หลายวิชาหลายกิจกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละโรงเรียน ซึ่งมีนักศึกษาได้ให้แนวทางการดำเนินการดังนี้การนิเทศในโรงเรียนความหมายโดยสรุป หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อพัฒนาช่วยเหลือและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานการจัดการเรียนการสอนของครู ให้มีคุณภาพสูงสุดรวมทั้งการสร้างขวัญกำลังใจ เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ครูมีความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนเกิดคุณภาพได้มาตรฐาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตรงตามความต้องการของชุมชนและสังคม

การวิจัยปฏิบัติการ

1. ความหมายการวิจัยปฏิบัติการ

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537 : 10-30) ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยปฏิบัติการ(Action Research) หมายถึงการวิจัยประเภทหนึ่ง ซึ่งใช้กระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบ ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และวิเคราะห์วิจารณ์ผลปฏิบัติ จากการใช้วงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติจริง การสังเกต และการสะท้อนผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่องสถานการณ์ของสิ่งที่ศึกษาได้มีอย่างประสิทธิภาพ

ซูเบอร์ - สเตอริท (Zuber – Sterrit. 1992 : 26) ได้ให้ความหมายของคำว่า วิจัยเชิงปฏิบัติการในรูป The CRASPA Model ดังนี้

1. ร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนปัญหาอย่างวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical collaborative enquiry)
2. สะท้อนผลการปฏิบัติโดยผู้ปฏิบัติ (Effective Preactioners)
3. อธิบายข้อค้นพบและเผยแพร่ (Accountable to Public)
4. ประเมินผลการปฏิบัติของตน (Self Evaluations)
5. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา (Participative problem-Solving) และดำเนินการพัฒนากิจกรรมต่อไป

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2540 : 133) ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยปฏิบัติการเป็นรูปแบบการวิจัย ที่สะท้อนถึงตน หรือการตรวจสอบตนเองเพื่อให้ผู้ร่วมทำวิจัยได้ปรับปรุงงานประการหนึ่งทำให้เข้าใจถึงการปฏิบัติงานของตนเองและทีมงานหรือองค์กรประการหนึ่งและตัดสินใจในการเลือกสภาพการณ์ที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินการทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพประการหนึ่ง

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2540 : 11) กล่าวว่า การวิจัยลักษณะนี้จะเป็นการวิจัยเพื่อหาทางในการแก้ปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันที่เป็นปัญหาเฉพาะด้านและยังเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา อีกด้านหนึ่งด้วยเพราะว่างานวิจัยในรูปแบบใหม่วิธีปฏิบัติการใหม่หรือเทคนิคใหม่หรือวิจัยโครงการใหม่ๆหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนเช่นวิธีการสอนรูปแบบใหม่เทคนิคการสอนเป็นต้น

ประวิต เอรารวรรณ์ (2545 : 7) .ให้ความหมายว่า การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่และให้ได้แนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน

2. แนวคิดและจุดมุ่งหมายของการวิจัยปฏิบัติการ

2.1 มุ่งหวังในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานประจำให้ดีขึ้น โดยนำงานที่ปฏิบัติอยู่มาวิเคราะห์หาสาระสำคัญของสาเหตุที่เป็นปัญหา อันเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานนั้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และร่วมกับคณะทำงานในการทำงานวางแผนดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาย่างมีระบบ (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. 2537 : 13)

2.2 มุ่งนำหลักการของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มาใช้เพื่อแก้ปัญหาในสภาพการณ์เฉพาะไม่ได้มุ่งเพื่อนำผลไปใช้กับสภาพการณ์อื่นๆ

2.3 เพื่อนำผลวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องเรียน

3. หลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติ

3.1 การวิจัยปฏิบัติการ เป็นความพยายามที่จะปรับปรุงการศึกษา ปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีอยู่ให้ดีขึ้น

3.2 การวิจัยปฏิบัติการเป็นการทำงานของกลุ่ม (Participatory) และให้การปรึกษาหรือร่วมมือทำงาน (Collaboration) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยฝึกการปฏิบัติตามทางที่กำหนด ดังนั้น ผู้เข้าร่วมโครงการจะต้องได้รับการฝึกอบรมด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamics)

3.3 การวิจัยปฏิบัติการ ใช้สะท้อนการปฏิบัติ (Reflection) โดยประเมินตรวจสอบในทุกขั้นตอน เพื่อปรับปรุงการฝึกหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

3.4 การวิจัยปฏิบัติการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีระบบ (Systematic Learning process) โดยบุคคลเกี่ยวข้องนำความคิดเชิงนามธรรมมาสร้างเป็นข้อสมมติฐานทดลองฝึกปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการทดสอบว่าสมมติฐานของแนวคิดนั้นผิดหรือถูก

3.5 มุ่งศึกษากับประชากรมากกว่าการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่สนใจที่จะนำผลการศึกษาไปอ้างอิงกับประชากร แต่มุ่งที่จะนำผลที่ได้แก้ปัญหาของประชากรที่ศึกษานั้น

3.6 การวิจัยเริ่มจากปัญหาสังคมหรือปัญหาทางการปฏิบัติ มากกว่าจะเริ่มต้นปัญหาเชิงทฤษฎี ผลการวิจัยมุ่งนำไปใช้ให้แก้ปัญหาได้

3.7 แบบการวิจัยปฏิบัติการ เป็นเชิงพรรณนา (Development Design) คือ จุดมุ่งหมายการวิจัย สมมติฐานและวิธีการวิจัย สามารถเปลี่ยนแปลงและกำหนดขึ้นมาใหม่ได้โดยการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพ หรือเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไป

3.8 ผู้ทำวิจัยควรเป็นผู้ประสบปัญหาเอง เพราะการแก้ปัญหาย่อมมีโอกาสประสบผลสำเร็จมากกว่าการแก้ปัญหา โดยบุคคลภายนอก

3.9 เป็นการวิจัยเพื่อวิเคราะห์งาน (Job Analysis) เพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.10 มุ่งที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงในการปฏิบัติงาน ในความรับผิดชอบของบุคลากรในองค์กร

4. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการ

กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Kemmis and McTaggart. 1988 : 11) ได้เสนอแนวคิดมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนางานที่ปฏิบัติเป็นปกติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหรือแก้ปัญหาในองค์กรของตนเอง เรียกว่าคือการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

ประวิต เอราวรรณ์ (2545 : 7) เสนอขั้นตอนของวิจัยปฏิบัติการ Lippitt Raked ซึ่งมีกระบวนการ 9 ขั้นตอนดังนี้

1. เริ่มต้นจากกลุ่มที่มีความต้องการที่จะค้นหาความรู้ความจริง
2. ร่วมกันกำหนดว่า “อะไรคือสิ่งที่กลุ่มอยากรู้”
3. สร้างเครื่องมือวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์
4. กำหนดกลุ่มเป้าหมายและทดลองใช้เครื่องมือ
5. รวบรวมข้อมูลโดยมีการร่วมกันกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด
6. รวบรวมข้อมูลด้านทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงของผู้เกี่ยวข้องเช่นตั้งคำถามว่า “มองสิ่งต่างๆแตกต่างไปจากเดิมเมื่อรู้ความจริง”

7. ร่วมมือกันค้นหาความจริงนำเสนอความจริงซึ่งอาจต้องใช้เทคนิควิจัยเฉพาะ และควรแบ่งงานกันอย่างเสมอภาค

8. ในบางครั้งข้อค้นพบที่เกิดขึ้นอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมหรือการรับรู้ทางสังคมของกลุ่มหรือคนใดคนหนึ่งเสนอข้อค้นพบให้กลุ่มอื่นโดยการสนทนาหรือเขียนเป็นรายงาน

9. เสนอข้อค้นพบให้กลุ่มอื่นโดยการสนทนาหรือการเขียนรายงาน

การวิจัยปฏิบัติการ มีกระบวนการดำเนินการลักษณะคล้ายคลึงกับหลักการวิจัยทั่วไป คือมีการกำหนดปัญหาการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลการเสนอผลการวิจัยแต่ส่วนที่แตกต่างออกไปอย่างเห็นได้ชัดคือการเน้นไปที่ Participant หมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้วิจัยทุกคนตั้งแต่เริ่มต้นการมีความสนใจร่วมกันกำหนดกิจกรรมร่วมกันจนสิ้นสุดกระบวนการวิจัยและอีกประการหนึ่งคือการสะท้อนผลเพื่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันของผู้ร่วมวิจัย

นอกจากนี้ ประวิต เอรารวรรณ์ (2545 : 15) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย Deakin ตามแนวคิดของ Kermis ซึ่งมีการเคลื่อนไหวลักษณะ “เกลียวส่วน” ไปในจุดทั้ง 4 จุดไม่อยู่นิ่งและไม่จบลงด้วยตัวเองมี 4 ขั้นตอนคือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การปฏิบัติ (Action)
3. การสังเกต (Observation)
4. การสะท้อนผล (Reflection)

สรุป การวิจัยปฏิบัติการ คือการวิจัยแบบเข้าไปมีส่วนร่วมและร่วมมือกันเป็นหมู่คณะ ซึ่งตามปกติจะเกิดที่มีความคิดเห็นร่วมกันบุคคลจะอธิบายส่วนที่ตนสนใจเกี่ยวข้องกับสิ่งหาสิ่งที่คนอื่นคิดและหาหนทางแก้ไขที่เป็นไปได้ในการอธิบายจะช่วยให้ตัดสินใจได้ว่าความเป็นไปได้ที่กลุ่มจะดำเนินการในรูปแบบโครงการของกลุ่มต่อไปนั้นมีอะไรบ้างกลุ่มจะต้องกำหนดแนวคิดที่สนใจร่วมกันของการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกันโดยกำหนดขอบเขตการดำเนินงานที่กลุ่มต้องการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงวิธีการสมาชิกของกลุ่มจะวางแผนร่วมกันลงมือปฏิบัติและสังเกตเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มรวมและสะท้อนผลการดำเนินงานร่วมกันแล้วจัดวางแผนทางใหม่อย่างมีวิจารณญาณโดยอาศัยความเข้าใจและเหตุการณ์ในอดีตเป็นแนวทาง

สรุปหลักการของการวิจัยปฏิบัติการ การวิจัยการปฏิบัติการจะให้ความสำคัญของ Participants เป็นลำดับแรกเริ่มตั้งแต่ศึกษาสภาพปัญหาร่วมกันของกลุ่มผู้วิจัยปฏิบัติการที่เรียกว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนและร่วมกันกำหนดปัญหาที่จะทำให้การศึกษาร่วมกันจากนั้นกำหนดขั้นตอนกำหนดเครื่องมือและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการซึ่งคณะผู้ดำเนินการวิจัยต้องปฏิบัติไปพร้อมๆกันจึงสามารถที่จะดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยได้วงจรของการวิจัยต้องพัฒนาขึ้นเรื่อยๆเพราะว่าทุกครั้งที่เข้าสู่รอบต่อไปจะต้องนำปัญหาและอุปสรรคที่ค้นพบร่วมกันมากำหนดเป็นหัวข้อของการวิจัยปฏิบัติการต่อไปจึงเป็นการวิจัยพัฒนาที่ไม่มีวันหยุดนิ่งและกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนได้ขึ้นอยู่กับว่าองค์กรนั้นจะกำหนดเป้าหมายไว้อย่างไรแต่สำหรับกระบวนการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart นั้นต้องการให้ครบรอบแรกที่มีการสะท้อนผลนั้นเริ่มขั้นตอนการวางแผนใหม่ซึ่งวงจรของ 4 ขั้นตอนดังกล่าวจะมีลักษณะการดำเนินงานเป็นบันไดเวียน (Spiral) สำหรับการวิจัยปฏิบัติการในโรงเรียนอาจเริ่มต้นที่ครูนักเรียนคณะกรรมการ

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานร่วมกันปฏิบัติการให้มีการพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทุกๆ ขั้นตอนที่สำคัญนั้นคือ

1. บันทึกผลการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมและการฝึกปฏิบัติ
2. บันทึกผลการเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษาและการสื่อสารในห้องเรียนหรือหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข
3. บันทึกผลการเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพทางสังคมและการจัดระบบองค์กรที่ช่วยลดอุปสรรคต่อการฝึกปฏิบัติ
4. บันทึกผลการพัฒนาการที่เป็นข้อค้นพบที่สำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยปฏิบัติการ

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพคือการแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญในเชิงอธิบายความซึ่งจะนำมาสู่การสรุปเป็นผลงานวิจัยและแสดงให้เห็นถึงแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องราวของสิ่งที่ศึกษานั้นสรุปหลักการสำคัญการวิจัยปฏิบัติการ ดังนี้

1. การวิจัยปฏิบัติการเป็นการพัฒนางานโดยผู้ที่มีความสนใจร่วมกันและเป็นการรวมพลังของ Participation ทำให้เกิดการทำงานร่วมกันทุกคนใน Participation มีการพัฒนางานไปพร้อมกัน
2. การวิจัยปฏิบัติการเป็นกระบวนการพัฒนาอย่างมีระบบโดยกลุ่มผู้ร่วมศึกษานำความคิดเชิงคุณธรรมมาสร้างเป็นข้อสมมติฐานแล้วนำไปปฏิบัติเพื่อต้องการทราบว่าสิ่งที่กลุ่มผู้ศึกษาได้ดำเนินการนั้นเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบหรือไม่
3. การวิจัยปฏิบัติการควรเริ่มจากจุดเล็กๆ กลุ่มเล็กๆ และเป็นไปด้วยความสมัครใจทำงานเชื่อมต่อความสนใจตามที่กำหนดไว้สร้างความตกลงร่วมกันในกลุ่มที่จะดำเนินกิจกรรมโดยร่วมมือกันกระทำและร่วมมือกันรับผิดชอบและรับฟังข้อคิดเห็นอาศัยการปฏิบัติจากผู้เกี่ยวข้องมีการโต้แย้งและจบลงด้วยการตกลงร่วมกัน
4. การวิจัยปฏิบัติการต้องมีความสัมพันธ์กันและมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) นอกจากนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาต้องตอบคำถามให้ตรงกันว่า ณ บัดนี้ Action Research ของเราอยู่ขั้นตอนในของระบบและต้องสามารถเชื่อมโยงกับขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการ PAOR
5. การวิจัยปฏิบัติการต้องมีการสะท้อนผล โดยการตรวจสอบทุกขั้นตอนจากการจดบันทึก (Records) พัฒนากิจกรรมอย่างมีขั้นตอนทำให้เห็นกระบวนการเข้าสู่ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปรับปรุงและได้ผลสรุปที่สมเหตุสมผลขณะเดียวกันก็สามารถนำปรากฏการณ์ที่ศึกษามาประมวลข้อเสนอเชิงทฤษฎีได้จากการศึกษาการวิจัยปฏิบัติการเห็นว่าเป็นการวิจัยที่แก้ปัญหาตรงจุดและเหมาะสมที่สุดขณะนี้เพื่อเป็นการสอดคล้องกันกับการวิจัยในชั้นเรียนของครูและการบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่า SBM (School-Based Management) ที่ให้ความสำคัญกับนักเรียนและโรงเรียนเป็นลำดับแรกดังนั้นหากมีความต้องการที่จะพัฒนาที่เร่งด่วนควรใช้วิจัยปฏิบัติการเป็นวิธีการแก้ปัญหา

การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

เทคนิคสามเส้าการวิจัยปฏิบัติการเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยออกแบบเทคนิคการวิจัยได้อย่างหลากหลายด้วยเหตุที่การวิจัยแบบนี้มีความยืดหยุ่นนี้เองทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องความเที่ยงตรงและความตรงเทคนิคสามเส้าจึงเป็นเทคนิคที่นักวิจัยปฏิบัติการนิยมใช้เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นและความตรงของข้อมูลที่ได้

อัลเลียต (สุภางค์ จันทวานิช. 2534 : 129 ; อ้างอิงมาจาก Elliot. 1991 : 36) แสดงความคิดเห็นว่า เป็นเทคนิคที่นำหลักฐานหรือข้อมูลที่แตกต่างกันมาเปรียบเทียบกับซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นอาจมีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกันขึ้นอยู่กับมุมมอง ของผู้ให้ข้อมูลหลักพื้นฐานเกี่ยวกับแนวคิดสามคือการเก็บข้อมูลจากการสังเกตเรื่องราวหรือสถานการณ์เดียวกันจากมุมมองที่แตกต่างกัน แล้วนำมาเปรียบเทียบข้อเหมือนและข้อแตกต่างยกตัวอย่างเช่นครูผู้สอนสามารถเปรียบเทียบข้อเหมือนและข้อแตกต่างในการแสดงความคิดเห็นต่อการสอนของเขาเองโดยรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนหรือเพื่อนร่วมงานหรือคนอื่นๆการรวบรวมข้อมูลอาจใช้หลายวิธีเช่นการสัมภาษณ์การเขียนอนุทินไดอารี และการใช้อุปกรณ์เช่นการถ่ายภาพและวิดีโอเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เด็นซิน (สุภางค์ จันทวานิช. 2534 : 129 ; อ้างอิงมาจาก Denzin. 1970 : 58) ได้แยกลักษณะของเทคนิคสามเส้า 3 ลักษณะดังนี้

1. สามเส้าข้อมูล คือการใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายในการศึกษา
2. สามเส้าผู้สืบเสาะ คือการรวบรวมข้อมูลจากผู้วิจัยหรือผู้ประเมินหลายคน
3. สามเส้าทฤษฎี คือการใช้ระเบียบวิธีการวิจัยหลายๆวิธีในการวิจัยแต่ละเรื่อง

งานวิจัยที่ดีคืองานวิจัยที่นักวิจัยใช้วิธีวิจัยที่หลากหลายและรวบรวมข้อมูลจากหลายๆแหล่งเพื่อทำให้สิ่งที่พบจากการวิจัยนั้นเที่ยงตรงยิ่งขึ้นดังนั้นการเทคนิคสามเส้าจึงเป็นวิธีการช่วยให้สิ่งที่พบหรือผลการวิจัยให้น่าเชื่อถือยิ่งขึ้นเพราะจะทำให้เกิดความลำเอียงน้อยกว่าการตัดสินใจโดยผู้วิจัยเพียงคนเดียว นอกจากนั้นการใช้เทคนิคสามเส้ายังลดความลำเอียงที่เกิดจากการใช้วิธีวิจัยเดียวและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเดียวอีกด้วย

แนวทางการตรวจสอบข้อมูลที่เรียกว่า เทคนิคแบบสามเส้า ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล เป็นการตรวจสอบแหล่งของข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล ซึ่งหมายความว่า ถ้าเวลาต่างกัน ต่างสถานที่ แล้วปรากฏการณ์ จะยังเหมือนเดิม หรือข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ ถ้าบุคคลที่ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ผู้วิจัยยังจะได้ข้อมูลเหมือนเดิมหรือไม่
2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย คือ การให้ผู้วิจัยคนอื่น ๆ ได้เก็บข้อมูลและดูว่าผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลแตกต่างกันหรือไม่ ในการสังเกตปรากฏการณ์เดียวกัน เช่น การให้มีคนสังเกตการณ์มากกว่า 1 คน สัมภาษณ์มากกว่า 1 คน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในข้อมูลที่ได้มา
3. การตรวจสอบด้านวิธีการเก็บข้อมูล คือ การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันในคราวเดียวกัน แล้วมาพิจารณาข้อมูลทั้ง 3 แหล่ง ไม่มีความแตกต่างกันเราก็สามารถสรุปข้อมูลที่ได้มา มีความน่าเชื่อถือมาก

วรรณิ แกมเกตุ (2551 : 201) ให้ความเห็นว่า การเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยเชิงคุณภาพมีหลายวิธี วิธีหนึ่งคือ การตรวจสอบแบบสามเส้า เป็นแนวคิดที่ถ่ายทอดมาจากแนวคิดของการสำรวจหรือการชี้ทิศในการเดินเรือ ซึ่งถ้ารู้จุดตั้งบนแผนที่สองจุด แล้วลากเส้นจากจุดทั้งสองมาตัดกันก็จะได้ทิศทาง หรือถ้ารู้จุดตั้งเพียงจุดเดียว ผู้สังเกตก็จะรู้ว่าเราควรจะอยู่ในทิศทางระนาบใดๆของเส้นนั้นๆ วิธีการตรวจสอบสามเส้านี้เปรียบเสมือนการตรึงความจริง ณ จุดหนึ่งแล้วก็จะรู้ถึงความจริงอื่นๆ ซึ่งสามารถตรวจสอบข้อมูลได้หลายวิธี

สุภางค์ จันทวานิช (2553 : 128-130) ให้ความเห็นถึง ความสำคัญของการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพไว้ว่า ในการวิจัยเชิงคุณภาพเรามักจะได้ยินเสมอว่า มีผู้สงสัยในความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพราะแคลงใจในความลำเอียงของนักวิจัยที่อาจเกิดขึ้นเมื่อได้ไปคลุกคลีกับปรากฏการณ์และผู้ให้ข้อมูล นักวิจัยเชิงคุณภาพตระหนักดีถึงข้อสงสัยนี้ และได้วางมาตรการที่จะป้องกันความผิดพลาด นั่นคือ การตรวจสอบข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์ การตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า มีวิธีการตรวจสอบ 4 วิธี คือ

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบ คือ

แหล่งเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ เช่น ถ้าผู้วิจัยเคยสังเกตผู้ป่วยโรคจิตเวลาเช้า ควรตรวจสอบโดยการสังเกตผู้ป่วยเวลาบ่ายและเวลาอื่นด้วย

แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ เช่น ผู้ป่วยโรคจิตมีอาการคลุ้มคลั่งเมื่ออยู่ในบ้าน ถ้าหากไปอยู่ที่อื่นจะยังมีการคลุ้มคลั่งหรือไม่

แหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ เช่น เคยซักถามบุตรชายผู้ป่วยเปลี่ยนเป็นซักถามบุตรหญิง หรือพยาบาล หรือเปลี่ยนจากปัจเจกบุคคลเป็นกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มสังคม

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย คือ ตรวจสอบว่า ผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลแตกต่างกันอย่างไร โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกต แทนที่จะใช้ผู้วิจัยคนเดียวกันสังเกตโดยตลอด ในกรณีที่ไม่น่าเชื่อถือในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลภาคสนาม ควรเปลี่ยนให้มีผู้วิจัยหลายคน

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี คือ การตรวจสอบว่า ถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด อาจทำได้ง่ายกว่าในระดับสมมติฐานชั่วคราว และแนวคิดขณะที่ลงมือตีความสร้างข้อสรุปเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ ปกติ นักวิจัยจะตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎีได้ยากกว่าตรวจสอบด้านอื่น

4. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย

สุภางค์ จันทวานิช (2552 : 32) ได้สรุปไว้ว่า หลักของการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า คือ การไม่ปักใจว่าแหล่งข้อมูลแหล่งใดแหล่งหนึ่งที่ได้มาตั้งแต่แรกเป็นแหล่งที่เชื่อถือได้ แล้วนักวิจัยจำเป็นต้องแสวงหาความเป็นไปได้ว่ายังมีแหล่งอื่นใดอีกบ้าง มีวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยใช้วิธีการดังนี้

1. วิธีตรวจสอบโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกันออกไป
2. วิธีตรวจสอบโดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกันใช้วิธีการโดยเปลี่ยนแหล่งที่เป็นบุคคล เวลาหรือสถานที่ที่ให้ข้อมูล

3. วิธีตรวจสอบโดยใช้ผู้เก็บข้อมูลที่ต่างกัน

สุภางค์ จันทวานิช (2552 : 34) ได้ยกตัวอย่างการใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกันออกไป ไว้ดังนี้ ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนของครูในโครงการวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนของครู ด้วยการสัมภาษณ์ครู ครูที่เป็นผู้ให้ข้อมูลแจ้งว่า ในการสอนเลขครูจะใช้วิธีอธิบายตัวอย่างแล้วให้ทำแบบฝึกหัด ถ้าเด็กไม่เข้าใจครูจะอธิบายซ้ำอีกครั้ง เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนของครูเป็นข้อมูลสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบข้อมูลนี้ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลอีกวิธีหนึ่ง ได้แก่ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมนอกห้องเรียนและการเงี่ยหูฟัง ผู้วิจัยได้พบว่าในชั่วโมงเลขเมื่อเด็กไม่เข้าใจตัวอย่างและทำแบบฝึกหัดไม่ได้ ครูดูว่าเด็กด้วยถ้อยคำรุนแรง ไม่ได้มีการอธิบายซ้ำดังที่ครูบอกแก่ผู้วิจัย ข้อมูลที่ได้มาจากการใช้วิธีการแบบที่สองจึงเป็นข้อมูลที่ตรงกันข้ามกับข้อมูลที่ครูให้สัมภาษณ์ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยไม่ได้ปักใจเชื่อว่าข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลที่แท้จริงทั้งหมด แล้วสรุปว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยแอบเงี่ยหูฟังเป็นข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้ เพราะข้อมูลทั้ง 2 แบบนี้มีลักษณะตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิง

อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2551 : 282) สรุปไว้ว่า เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพไม่เน้นข้อมูลเชิงปริมาณ การเก็บข้อมูลจึงไม่เน้นที่การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้น ความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล จึงฝากไว้ที่คุณภาพของผู้วิจัย และการตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ โดยจะต้องตรวจสอบข้อมูลในขณะที่เก็บข้อมูลอยู่ในภาคสนาม และเมื่อออกจากภาคสนามก็ต้องมีการตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้นั้นเพียงพอที่จะตอบคำถามวิจัยได้หรือไม่ และข้อมูลที่ ได้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือเพียงไร การตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพนิยมใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า ซึ่งกระทำได้ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล เป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล ในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล เพื่อพิจารณาว่า ถ้าเก็บข้อมูลต่างเวลา ต่างสถานที่ และผู้ให้ข้อมูลต่างคนจะยังได้ข้อมูลเหมือนเดิมหรือไม่
2. การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านผู้วิจัย เป็นการตรวจสอบข้อมูลว่าถ้าเปลี่ยนผู้เก็บข้อมูลเป็นผู้ช่วยผู้วิจัยรวม 3 คนแล้ว ข้อมูลที่ได้ควรจะตรงกัน
3. การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีการ เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากวิธีการเก็บข้อมูล 3 วิธีที่ต่างกันแล้วจะได้ผลเหมือนเดิม เช่น ใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้เอกสาร

องอาจ นัยพัฒน์ (2551 : 252) กล่าวว่า ในทางปฏิบัตินักวิจัยภาคสนามสามารถประเมินแบบแผนความสัมพันธ์ในข้อมูลได้หลายวิธี เช่น การตรวจสอบเชื่อมโยงแบบสามเส้า โดยใช้ผู้วิเคราะห์ หรือตีความหมายข้อมูลแตกต่างกัน การตรวจสอบโดยตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลการวิจัย การตรวจสอบโดยกลุ่มเพื่อนนักวิจัย และการตรวจสอบโดยใช้หลักฐานร่องรอย(audit trail)ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย เช่น สมุดบันทึกการสังเกตการณ์ในภาคสนาม และใบสำเนาถอดเสียงถ้อยคำให้สัมภาษณ์

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้ามีวิธีการตรวจสอบ 3 ด้าน การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย และการตรวจสอบด้านวิธีการเก็บข้อมูล เป็นวิธีการที่นักวิจัยปฏิบัติการณ์ใช้เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นและความตรงของข้อมูลที่ได้

บริบทของโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์

ปัจจุบันโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ สังกัดเทศบาลเมืองเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กลุ่มการศึกษาเทศบาลเขต 9 ตั้งอยู่เลขที่ 28/12 ซอยเพลินจิตต์ 2 ถนนรามราช ตำบลเมืองพล(ในเขตฯ) อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น มีเนื้อที่ 13 ไร่ 2 งาน 29 ตารางวา เป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 892 คน (ข้อมูล 1 พฤษภาคม 2554) จัดการเรียนการสอนในระดับ ประถมวิทย์ และการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานภาคบังคับ 9 ปี มี ครูทั้งสิ้น 45 คน เป็นสายบริหาร 3 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอน 42 คน นักการภารโรง 2 คน โดยจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. ระดับประถมวิทย์ จัดการเรียนการสอน 2 ปี นักเรียน 128 คน จำนวน 4 ห้องเรียน มีครูปฏิบัติการสอน 4 คน ดังนี้คือ

1.1 ชั้นอนุบาล 1 จำนวน 2 ห้องเรียน

1.2 ชั้นอนุบาล 2 จำนวน 2 ห้องเรียน

2. ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ 9 ปี จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนนักเรียน 764 คน จำนวน 24 ห้องเรียน จำนวนครูปฏิบัติการสอน 38 คน ซึ่งแยกได้ตามช่วงชั้นดังนี้

2.1 ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 3 มีจำนวนนักเรียน 232 คน จำนวน 7 ห้องเรียน ครูปฏิบัติการสอน 12 คน

2.2 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีจำนวนนักเรียน 259 คน จำนวน 9 ห้องเรียน ครูปฏิบัติการสอน 13 คน

2.3 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีจำนวนนักเรียน 273 คน จำนวน 8 ห้องเรียน ครูปฏิบัติการสอน 13 คน

3. บุคลากรครู และนักเรียน

3.1 จำนวนครูประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร 3 คน ครูปฏิบัติการสอน 42 คน รวม 45 คน แยกตามวุฒิ ดังนี้

วุฒิปริญญาโท ชาย 6 คน หญิง 1 คน รวม 7 คน

วุฒิปริญญาตรี ชาย 12 คน หญิง 26 คน รวม 38 คน

ต่ำกว่าปริญญาตรี ชาย - คน หญิง -คน รวม - คน

รวม ชาย 18 คน หญิง 27 คน รวม 45 คน

3.2 จำนวนนักเรียน 892 คน

4. เขตพื้นที่ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา

โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ มีเขตรับผิดชอบนักเรียนในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ อยู่จริง 2 ชุมชนคือ ชุมชน บขส.มิ่งเมือง และชุมชนศรีเมือง แต่ก็มีชุมชน

นอกเขตที่อยู่ติดเขตเทศบาลมาใช้บริการเป็นประจำเนื่องจากอยู่ใกล้พื้นที่ดังกล่าว จึงมีเขตรับผิดชอบโดยรวมเป็นชุมชนต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ชุมชน บ.ช.ส.มิ่งเมือง (ในเขตเทศบาล)

ลักษณะชุมชน เป็นชุมชนเมือง ที่อยู่อาศัยเป็น ตึกห้องแถว ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย มีจำนวน 250 หลังคาเรือน ประชากรทั้งสิ้น 750 คน

4.2 ชุมชน ศรีเมือง (ในเขตเทศบาล)

ลักษณะชุมชน เป็นชุมชนเมือง ที่อยู่อาศัยเป็น หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ และรับจ้าง มีจำนวน 150 หลังคาเรือน ประชากรทั้งสิ้น 550 คน

4.3 ชุมชน ชัยประเสริฐ (คุ้มทางรถไฟ) (นอกเขตเทศบาล ต. เก่าจั่ว)

ลักษณะชุมชน เป็นชุมชนชนบท ที่อยู่อาศัยเป็น หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย มีจำนวน 125 หลังคาเรือน ประชากรทั้งสิ้น 505 คน

4.4 ชุมชน ชัยพลศิลป์ (บ้านสามัคคี) (นอกเขตเทศบาล ต. โจดหนองแก)

ลักษณะชุมชน เป็นชุมชนชนบท ที่อยู่อาศัยเป็น หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย มีจำนวน 88 หลังคาเรือน ประชากรทั้งสิ้น 328 คน

4.5 ชุมชน ชัยมงคล (บ้านหนองสมอ) (นอกเขตเทศบาล ต. ต. เก่าจั่ว)

ลักษณะชุมชน เป็นชุมชนชนบท ที่อยู่อาศัยเป็น หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย มีจำนวน 92 หลังคาเรือน ประชากรทั้งสิ้น 330 คน

(ในบริเวณทั้ง 5 ชุมชน จะมีโรงเรียนเอกชน อยู่ใกล้ 3 แห่ง คือ โรงเรียนไพศาลวิทย์ โรงเรียนชูเอ็ง โรงเรียนกระแสนพัฒนา)

วิสัยทัศน์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม สืบสานความเป็นไทย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและการกีฬา

พันธกิจ

จัดการศึกษาระดับปฐมวัย 2 ปี และศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ 9 ปี ให้มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติ ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา พร้อมทั้งจะศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษา
3. ประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษา ท้องถิ่นและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งจะรับการประเมินภายนอก
4. สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

เป้าหมาย

1. บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพ

2. นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ ยึดมั่นในการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3. นักเรียน มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน การเขียน มีทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และมีทักษะในการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีทักษะในการทำงาน

4. นักเรียนมีความรู้พื้นฐานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและมีความสามารถในการแข่งขันทางวิชาการและการกีฬา

5. นักเรียนเป็นผู้ที่มีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรี และการกีฬา

6. สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ดี เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ชุมชนมีความพอใจ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5. ขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษา

โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ ยึดหลักการจัดการบริหารแบบกระจายอำนาจ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการปฏิบัติร่วมกันเพื่อเป้าหมายในการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอำนวยความสะดวกการศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 โดยมี โครงสร้างการบริหารงานเป็น 4 ฝ่าย 7 งาน ประกอบด้วย

5.1 การบริหารงาน ฝ่ายวิชาการ รับผิดชอบ งานด้านวิชาการ รับผิดชอบดังนี้

5.1.1 หลักสูตรสถานศึกษาและการสอน

5.1.2 วัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

5.1.3 สถิติและวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.1.3 สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้

5.1.4 การนิเทศการศึกษา

5.1.5 การแนะแนวการศึกษา

5.1.6 ประกันคุณภาพในสถานศึกษา

5.1.7 ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

5.1.8 ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

5.1.9 ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

5.2 การบริหารงาน ฝ่ายแผนและงบประมาณ รับผิดชอบดังนี้

5.2.1 วิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนงบประมาณ

5.2.2 จัดสรรงบประมาณ

5.2.2 งานการเงินและพัสดุ รับผิดชอบดังนี้

1) การจัดซื้อ/จัดจ้าง

2) ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการ

ดำเนินงาน

3) บริหารการเงิน การบัญชี

- 4) บริหารงานพัสดุ และครุภัณฑ์
- 5) ระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 6) กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

5.3 การบริหารงานฝ่ายบุคคล รับผิดชอบดังนี้

- 5.3.1 วางแผนอัตรากำลัง กำหนดตำแหน่ง และการบรรจุแต่งตั้ง
- 5.3.2 ความดีความชอบ เลื่อนระดับ ปรับตำแหน่ง และขวัญกำลังใจ
- 5.3.3 การมาปฏิบัติหน้าที่ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 5.3.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 5.3.5 เลื่อนระดับ ปรับตำแหน่ง
- 5.3.6 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 5.3.7 จัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร

5.4 การบริหารฝ่ายบริหารงานทั่วไป

5.4.1 งานธุรการ รับผิดชอบดังนี้

- 1) ดำเนินงานสารบัญ
- 2) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาระบบและเครือข่าย ข้อมูล

สารสนเทศ

5.4.2 งานกิจการนักเรียน

- 1) งานอนามัยโรงเรียน
- 2) งานปกครอง
- 3) งานโภชนาการ
- 4) งานกีฬา
- 5) งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 6) การจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน

5.4.3 งานอาคารสถานที่

- 1) ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
- 2) ปัจจัยพื้นฐาน สุขาภิบาลและสภาพแวดล้อม

5.4.4 งานความสัมพันธ์ชุมชน

- 1) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและ

ตามอัธยาศัย

- 3) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 5) ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 6) ปฏิคม และบริการ
- 7) ส่งเสริมงานประเพณีท้องถิ่น

6. สถิติ ภูมิลำนานักเรียน มีนักเรียนเข้ามาเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ (สำรวจปีการศึกษา 2554) จากพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

- 6.1 นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 30
- 6.2 นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเทศบาลในชุมชนที่รับผิดชอบ ร้อยละ 50
- 6.3 นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเทศบาลที่ห่างไกลเกินกว่า 3 ก.ม.ร้อยละ 20

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

นิตยา โสขาริ (2550 : 87) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาตบเต่า กิ่งอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ ผลการพัฒนา พบว่า การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาตบเต่า โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ มีโรงเรียนห้วยต้อนพิทยาคมเป็นโรงเรียนตัวอย่างที่ดี สามารถดำเนินการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อใช้ในการดำเนินการในปีการศึกษา 2550 ได้ รวมทั้งสามารถนำกระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะไปใช้ในการพัฒนางานด้านอื่นของโรงเรียนต่อไป

พรชัย ทวีโคตร (2551 : 141) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศกลุ่มกิจการนักเรียน โรงเรียนคำป่าหลายสรรพวิทย อำเภอมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารโดยยึดตามกรอบเนื้อหาซึ่งแต่ละเนื้อหาที่มีกิจกรรมที่นำไปสู่ การพัฒนาระบบสารสนเทศงานกลุ่มกิจการนักเรียนได้เป็นอย่างดี โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินงานระบบสารสนเทศกลุ่มกิจการนักเรียนทั้ง 9 งาน ได้แก่ งานสำนักงานกลุ่ม งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานครูที่ปรึกษางานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน งานแนะแนว งานพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนงานคณะกรรมการนักเรียน งานส่งเสริมสุขภาพนักเรียน และงานห้องสมุด ผลการพัฒนาพบว่า พบว่า บุคลากรมีความรู้ความสามารถใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศได้เป็นอย่างดีเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของงาน มีโปรแกรมระบบสารสนเทศกลุ่มกิจการนักเรียน ครบทั้ง 9 งาน คือ งานสำนักงานกลุ่ม งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานครูที่ปรึกษา งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน งานแนะแนว งานพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน งานคณะกรรมการนักเรียน งานส่งเสริมสุขภาพนักเรียน และงานห้องสมุด มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ คือโปรแกรมสามารถตอบสนองต่อความต้องการในการจัดเก็บข้อมูลมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกต้องเป็นปัจจุบัน สืบค้นได้ง่ายและรวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ที่จะนำสารสนเทศกลุ่ม กิจการนักเรียนไปใช้ในการพัฒนางานและพัฒนาผู้เรียนต่อไป

ไพรินทร์ โนมพุดดี (2551 : 69) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนน้ำสวยวิทยา อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมระดมสมอง กิจกรรมการพัฒนา และการกำกับติดตามผล และมีกรอบการดำเนินงานกิจกรรมตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมในห้องเรียน 2) กิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเพื่อน 3) กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง 4) กิจกรรมการตรวจสอบแผน 5) กิจกรรมการสังเกต

การปฏิบัติงาน การพัฒนาพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย 12 คน ได้รับการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีกิจกรรมการพัฒนาย่างชัดเจน มีการติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง และร่วมกันระดมสมอง เพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

รัตนพร พลลาภ (2551 : 104) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมุกดาหารอำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่า การใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ทำให้ ครูที่ปรึกษามีเทคนิคการให้คำปรึกษาได้หลากหลายวิธีการ รู้จักใช้เทคนิคเฉพาะเรื่อง ให้แยกแยะเป็นระบบในกรอบแนวคิด การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรอง นักเรียน ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไข และส่งต่อ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบ ที่ชัดเจนปฏิบัติได้ด้วยความเร็ว ถูกต้องและมีคุณภาพดียิ่งขึ้น ดังผลการประเมินในแบบตรวจสอบรายการ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตในวงรอบที่ 2 เท่ากับ 4.34 ครูมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสามารถปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

เดชา จันทร์อาภาท (2552 : 92) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การศึกษาเอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ พบว่า ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจและสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น มีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาส่งเสริมการดำเนินงาน เพราะกลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ร่วมกันวางแผน มีการศึกษาเอกสาร มีการประชุมเชิงปฏิบัติการและมีการนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องจึงทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ประสบผลสำเร็จและช่วยเหลือนักเรียนได้ทันท่วงที ทำให้การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปด้วยดี

ธาดา ตามเมืองปัก (2552 : 110) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนหนองยางพิทยาคม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมาพบว่า การใช้กลยุทธ์ การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วางแผนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เก็บข้อมูลเป็นระบบ สามารถสืบค้นได้อย่างทันท่วงที 2) การคัดกรองนักเรียน สามารถแบ่งเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาได้ 3) การส่งเสริมนักเรียนมีการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การป้องกันและแก้ปัญหา สามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนและประชุมชี้แจงกับผู้ปกครองได้อย่างดี และ 5) การส่งต่อประสบผลสำเร็จด้วยดี ทำให้ครูทุกคนเกิดการพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

พัฒนศักดิ์ ภูมิโคกรักษ์ (2552 : 94) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านซับพลู อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ทำให้บุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่นักเรียน การส่งต่อชัดเจนยิ่งขึ้น การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาพฤติกรรมของ

นักเรียนที่ผิดต่อระเบียบวินัยของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ครูที่ปรึกษาประจำชั้นเรียนเข้าใจ มั่นใจในการปฏิบัติงาน มีการนิเทศกำกับติดตามอยู่เสมอและเป็นระบบ

รุ่งรัตน์ เชื้อไทย (2552 : 117) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวันครู 2502 อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศติดตามและการรณรงค์ พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของกรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษาได้กำหนดไว้ อีกทั้งครูที่ปรึกษาทุกคนได้มีการประสานงานกันในการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากมีแนวทางและวิธีการดำเนินงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันจากที่ผู้อำนวยการโรงเรียนวันครู 2502 ได้กำหนดให้ไว้ในกาฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ จนทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวันครู 2502 พัฒนารุดหน้ายิ่งขึ้น ส่งผลให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอน ทำให้ไม่มีนักเรียนที่จะส่งต่อไปหน่วยงานอื่นต่อไป เพราะโรงเรียนได้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นในขั้นตอนการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ร่วมกันแล้ว โดยได้รับความร่วมมือจากครูที่ปรึกษาทุกคนให้ความร่วมมือกับฝ่ายบริหารเป็นอย่างดี ทุกคนเข้าใจและมีแนวทางการปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันตลอดมาจนทำให้การใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้สิ้นสุดภายในสถานศึกษาเท่านั้น

สมานมิตร ดอกขจร (2552 : 102) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านคอนน้อย อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ กลยุทธ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศงาน ผลการพัฒนาพบว่า การใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านคอนน้อยตามกรอบ 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ เกิดการพัฒนาขึ้น มีผล การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอน จนทำให้ไม่มีนักเรียนที่จะส่งต่อไปหน่วยงานอื่นต่อไปเพราะโรงเรียนได้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นในขั้นตอนการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ร่วมกันแล้ว โดยได้รับความร่วมมือจากครูที่ปรึกษาทุกคนให้ความร่วมมือกับฝ่ายบริหารเป็นอย่างดี ทุกคนเข้าใจและมีแนวทางเดียวกันตลอดมา จนทำให้การใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้สิ้นสุดภายในสถานศึกษาเท่านั้น

สุนันท์ โพธิบาย (2552 : 140) ได้ศึกษาการประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับที่น่าพอใจ บุคลากรในโรงเรียนได้ดำเนินงานอย่างเต็มความสามารถ มีการปรับปรุงกระบวนการทำงานในทุกขั้นตอนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเป็นอย่างดีจึงส่งผลให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ทีด (Teed. 2002 : 1715-A) ได้ศึกษาการพบนักเรียน เพื่อรู้จักความต้องการทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน : ครูประมณกับการเข้าใจในการให้คำปรึกษาในชั้นเรียนรัฐอินเดีย พบว่า ลักษณะพิเศษของต่าง ๆ เช่น เด็กครอบครัวอย่างร้าย ครอบครัวใหญ่อยู่ร่วมกัน เด็กขาดผู้ปกครอง ผู้ปกครองติดสารเสพติดและสุรา เด็กมีความรุนแรงถูกทางรุนแรงเพศ เด็กสุขภาพไม่ดีต้องใช้ยารักษา สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงกดดันอย่างมากและมีผลกระทบต่อชีวิตเด็ก การจัดการศึกษาในระบบเป็นการเรียนการสอนเชิงวิชาการ ซึ่งส่งผลก่อให้เกิดความยุ่งยากในด้านอารมณ์และสังคมของเด็ก ดังนั้น ครูควรจัดการศึกษาแบบบูรณาการบ่งบอกว่า ไม่เชิงวิชาการมากนัก ครูควรให้คำปรึกษาในชั้นเรียน เพื่อจัดประสบการณ์ที่ดีที่สุดให้กับเด็กนักเรียน โดยพยายามพูดคุย ชักถามถึงความต้องการของเด็ก และควรใช้วิธีการให้คำปรึกษาอย่างหลากหลาย ซึ่งการให้คำปรึกษาในชั้นเรียนเป็นวิธีการป้องกันด้าน การปกครองและเน้นการเรียนแบบการปฏิบัติ

บรู๊ค (Brook. 2002 : 1555-B) ได้ศึกษาผลของลักษณะเชื้อชาติ / ชนชาติการปฏิบัติตัวของผู้ปกครอง และการควบคุมแรงกระตุ้นที่มีต่อการใช้ยาเสพติด มีพฤติกรรมที่สร้างปัญหาให้กับตนเอง และความกดดันในวัยรุ่นเชื้อสายแอฟริกัน-อเมริกัน โดยวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวของวัยรุ่นเชิงลบ ผลการวิจัยพบว่าลักษณะเชื้อชาติ การปฏิบัติตัวของผู้ปกครอง และการควบคุมแรงกระตุ้นมีความสัมพันธ์กับการใช้ ยาเสพติด พฤติกรรม ที่สร้างปัญหา ให้กับตนเอง และแรงกดดันของวัยรุ่น ผลการศึกษาชี้แนะว่า 1 ใน 3 เชื้อชาติได้แก่การต่อต้านคนขาว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ยาเสพติด พฤติกรรมที่สร้างปัญหา และแรงกดดันและมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสังคมกับตนเอง นอกจากนี้การเรียนรู้อันเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตัวของผู้ปกครอง ในทางบวกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการใช้ยาเสพติดการควบคุม แรงกระตุ้นที่อ่อนแอ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมที่สร้างปัญหาและมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติของผู้ปกครอง และความตระหนักในเรื่องชาตินิยม มีความสัมพันธ์เชิงลบกับสังคมกับตนเอง

โคสเช่ (Kosse. 2007 : unpaged) ได้ศึกษาความสมบูรณ์ในการติดตามประเมินผลดำเนินงานของคณะกรรมการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พบว่า การวิจัยครั้งนี้ทำการสำรวจว่าในการดำเนินงานของคณะกรรมการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการเน้นองค์ประกอบด้านการแก้ปัญหาไว้ในระดับใด ผู้วิจัยจึงทำการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและองค์ประกอบในการดำเนินงานของคณะกรรมการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่างของผู้เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียน 4 แห่งซึ่งตั้งอยู่ใน Midwestern Plains ผลคะแนนเฉลี่ยด้านความสมบูรณ์ในภาพรวม ขององค์ประกอบทั้ง 8 ด้านเปิดเผยให้เห็นว่า กระบวนการทำงานของคณะกรรมการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์ผลในส่วนของผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนพบว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีผลกระทบในด้านบวกต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในด้านบวกระหว่างความสมบูรณ์ด้านกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นกับนักเรียน รวมทั้งยังพบด้วยว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมากมีนัยสำคัญระหว่างผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและการจัดอันดับความสำคัญให้กับองค์ประกอบด้านการแก้ปัญหาในการดำเนินงาน ของคณะกรรมการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ด้าน จากองค์ประกอบที่มีทั้งหมด 8 ด้าน

วิลเลียม (Williams. 2008 : unpagged) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรื่อง การศึกษาการรับรู้ด้านการบริหารจัดการองค์กรและการรับรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างส่วนเชื่อมต่อกับเรื่องสุขภาพของเยาวชน พบว่า การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกรณีศึกษาด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อทำการอธิบายและประเมินโมเดล 3 แบบ ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้แก่ การใช้รูปแบบทีม การดำเนินงานโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและรูปแบบการดำเนินงานโดยรวมหลายวิธี จุดประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อสำรวจความแตกต่าง ด้านโครงสร้างของโมเดลทั้ง 3 แบบ ซึ่งถูกนำมาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในรัฐ นิวแฮมเชียร์และเพื่อสำรวจว่า นโยบายของรัฐในปัจจุบันมีความขาดแคลนด้านใด โครงการขอรับโครงการใดที่ได้รับการประกาศจัดตั้งเงินกองทุนอย่างเป็นทางการ และมีโครงการใดบ้างที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการศึกษาและหน่วยงานด้านการดูแลสุขภาพเชิงพฤติกรรมศาสตร์ผลการวิจัย มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมด้านการเชื่อมต่อองค์ประกอบย่อยในแต่ละโมเดลและพบว่าความแตกต่างนี้มีความเด่นชัดที่สุดในการบริหารกระบวนการด้านการติดตามผลและยังมีผลกระทบต่อนักเรียนที่รับบริการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วย

บิดเดิล (Biddle. 2009 : unpagged) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย การวิจัยพบว่า นักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจากการมีความคิดฆ่าตัวตาย การแสดงท่าทางหรือพยายามที่จะละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ลดลง รวมทั้งระดับการถูกสั่งพักการเรียนลดลง อย่างไรก็ตามจากการรายงานของนักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาการคิดฆ่าตัวตายและปัญหาอื่นๆ สามารถทำให้ทำนายรูปแบบการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องและพบว่ารูปแบบการบริการที่มีค่านัยสำคัญทางด้านสถิติสูงที่สุดในการทำนายผลการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ รวมทั้งการลดระดับการถูกสั่งพักการเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงคิดฆ่า ตัวตาย คือส่วนที่ได้รับการประเมินโดยหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำการจัดหา ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ไว้ใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังพบว่า การวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในโรงเรียนอื่นและการบริการสำหรับเด็ก และเยาวชนที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานของชุมชนมีความสัมพันธ์ในระดับสูง กับการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติด และสารประเภทแอลกอฮอล์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนเคราะห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น มีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล
2. ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้แก่ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปกครองดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีจำนวน 8 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้า
 - 1.2 รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง จำนวน 1 คน
 - 1.3 หัวหน้าฝ่ายปกครอง จำนวน 1 คน
 - 1.4 ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 2 คน
 - 1.5 ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 จำนวน 3 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 35 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน
 - 2.2 ครูแนะแนว จำนวน 1 คน
 - 2.3 ครูฝ่ายปกครอง จำนวน 2 คน
 - 2.4 นักเรียน ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 คน
 - 2.5 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คน
 - 2.6 วิทยากร จำนวน 1 คน

ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนเคราะห์ โดยดำเนินการเป็นวงรอบ แต่ละวงรอบจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล โดยในแต่ละขั้นตอนดำเนินการดังนี้

วงรอบที่ 1

1. ขั้นการวางแผน ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนเคราะห์ ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลาง สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการดำเนินงานดังนี้

1.1.1 ด้านการรู้จักนักเรียน ดำเนินการโดยโรงเรียนจัดครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นห้องเรียนละ 1 คน โดยเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำในด้านต่างๆ ด้วยครูประจำชั้นมีภาระงานมากนอกจากการปฏิบัติการสอน จึงทำให้การพบปะให้คำแนะนำกับนักเรียนมีระยะเวลาน้อยลง ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานไม่มีเวลาพบปะนักเรียน ขาดความรู้ความเข้าใจและเทคนิคกระบวนการดำเนินงาน

1.1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูประจำชั้นไม่มีข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ครบถ้วน มีการจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ ข้อมูลไม่เพียงพอต่อการคัดกรองนักเรียน เนื่องจากมีปัญหาในการติดตามข้อมูลจากนักเรียนและข้อมูลที่โรงเรียนมีอยู่กระจายอยู่กระจัดกระจายไม่ประสานงานกัน ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการคัดกรองนักเรียน ออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

1.1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม แต่ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจและเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมโฮมรูม ให้มีประสิทธิภาพ

1.1.4 ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาแต่ครูประจำชั้นหรือ ครูที่ปรึกษาขาดทักษะในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนและขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

1.1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนมีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแก้ไขแล้วแต่พฤติกรรมของนักเรียนไม่ดีขึ้นส่งต่อภายในโรงเรียนเช่น ส่งต่อให้ฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายแนะแนว ครูฝ่ายอนามัย หรือการส่งต่อภายนอก แต่กระบวนการส่งต่อยังขาดการประสานงานที่สมบูรณ์และขาดหลักฐานข้อมูลในการส่งต่อที่ชัดเจนและขาดการรายงานการปรับพฤติกรรมหลังจากการดำเนินการแก้ไขแล้ว

1.2 กลยุทธ์ในการพัฒนา ประชุมเชิงปฏิบัติการครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นและคณะผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เพื่อวางแผนพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อดำเนินการดังนี้

1.2.1 วิเคราะห์แยกแยะรายละเอียดของปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5) การส่งต่อ ซึ่งปัญหาที่เด่นชัด คือ ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาไม่สะดวกในการใช้ระเบียบสะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน ไม่เข้าใจและไม่แปรผลข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ทำให้ได้ผลการคัดกรองนักเรียนที่ไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง และการแก้ไขปัญหานักเรียนไม่ได้ทำอย่างจริงจัง และเป็นระบบ โดยเฉพาะปัญหาจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนที่มีจำนวนมาก โดยแยกตามลักษณะของปัญหา จากปัญหาที่ช่วยกันแยกแยะรายละเอียดนี้ นำมาสู่การวางแผนการสร้างเครื่องมือการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2.2 วางแผนการจัดประชุมปฏิบัติการในโรงเรียนเพื่อชี้แจงรายละเอียดตามคู่มือการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้นำคู่มือของกรมสุขภาพจิตมาปรับใช้ในสถานศึกษา

1.2.3 กำหนดกิจกรรมการนิเทศ ให้ครอบคลุมการดำเนินงาน โดยใช้คู่มือการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ปรับแล้ว มาประกอบการนิเทศ

1.2.4 กลยุทธ์การพัฒนา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ กลยุทธ์ในการพัฒนาคือ

- 1) การประชุมปฏิบัติการ
- 2) การนิเทศ

1.3 แผนปฏิบัติการ (Action Plan) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ร่วมกันกำหนดแผนการปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ดังตาราง 3

ตาราง 3 แผนปฏิบัติการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
วงรอบที่ 1

กลยุทธ์ กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง	การเก็บรวบรวม ข้อมูล	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
1. ประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยกลุ่ม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าประชุมเชิง ปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความรู้และ เข้าใจ	1. ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความ เข้าใจในการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบ 5 ด้าน 2. ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถ นำคู่มือ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของกรมสุขภาพจิตมาปรับใช้ใน สถานศึกษา	16-17 พฤศจิกายน 2554	-กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า	- การบันทึกการ ประชุม	-แบบบันทึกการ ประชุม	-กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า -วิทยากร -เอกสารคู่มือ การดำเนินงาน ตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน
2. การนิเทศการดำเนินงานตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน 2.1 การรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคลนักเรียน 2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน 2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน 2.4 ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน 2.5 ด้านการส่งต่อ	1. รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ ครบถ้วน 2. คัดกรองนักเรียนแยกกลุ่มได้ถูกต้อง 3. ส่งเสริมนักเรียนตามความสนใจได้ 4. ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้ 5. ส่งต่อนักเรียนให้ผู้มีความเชี่ยวชาญ แก้ไขและพัฒนาได้	1-30 ธันวาคม 2554	-กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า -กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพิ่มเติม	- การสัมภาษณ์ - การประเมินความรู้ ความเข้าใจ - การสังเกตการ ปฏิบัติงาน	- แบบสัมภาษณ์ -แบบประเมินความรู้ ความเข้าใจ - แบบสังเกต	-กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า -กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพิ่มเติม -วิทยากร

2. ขั้นการปฏิบัติ

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้แก่กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ตามขั้นตอนการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ที่โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุกเคราะห์ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้รู้และเข้าใจถึงวิธีการ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แล้วจัดเก็บข้อมูลโดยบันทึกการประชุมและประเมินตนเอง ของผู้เข้าร่วมประชุม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและร่วมกันในการพัฒนาต่อไป

2.2 การดำเนินการ

2.2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การให้ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น รู้จักนักเรียนในห้องที่ปรึกษาของตนเองโดยดำเนินการจัดทำระเบียบสะสมและมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ นักเรียนแต่ละคนที่อยู่ในความดูแลของตนเอง ในด้านความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพ และด้าน ครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุกเคราะห์ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

2.2.2 การคัดกรองนักเรียน เป็นการคัดกรองนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาพิจารณา ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนจากข้อมูลพื้นฐานในระเบียบสะสม ในแบบประเมินพฤติกรรมเด็กและตาม เกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาของ นักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุกเคราะห์ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

2.2.3 การส่งเสริมนักเรียน เป็นการที่ครูที่ปรึกษาและโรงเรียนได้ดำเนินการ จัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาให้ นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล ศรีเมืองพลประชานุกเคราะห์ ศรีเมืองพลประชานุกเคราะห์อำเภอฟลจังหวัดขอนแก่น

2.2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา ควรให้ความสนใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็น อย่างมากที่ต้องให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไข ปัญหาของนักเรียน ครูที่ปรึกษาและโรงเรียน กำหนดแนวทางและวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุกเคราะห์ อำเภอฟลจังหวัดขอนแก่น

2.2.5 การส่งต่อนักเรียน ในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียนนั้นอาจ มี บางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควร ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่าง ถูกทางและรวดเร็วขึ้น

2.3 การนิเทศ ได้ดำเนินการจัดให้มีการนิเทศ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้แก่กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและ แก้ไขปัญหา และการส่งต่อ โดยผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานเป็นผู้นิเทศ ให้ความรู้ความ เข้าใจ ช่วยเหลือ แนะนำและส่งเสริม

3. ขั้นการสังเกต รวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์โดยการบันทึกของ ผู้ศึกษาค้นคว้า เพื่อนำข้อสรุปและข้อเสนอแนะมาเป็นแนวทางในการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ศึกษาค้นคว้าให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

4. ขั้นการสะท้อนผล การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ในวงรอบที่ 1 พบว่า การใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการและการนิเทศอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในระบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น จากการประเมินผลการปฏิบัติงานความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า อยู่ในระดับมาก แต่ที่ยังเป็นปัญหายังคือครูบางส่วนยังไม่เข้าใจในการนำสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือโดยเฉพาะการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ด และเอ็กเซล และในขั้นการส่งต่อนักเรียนยังมีปัญหาในการประสานงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการสื่อสารกันไม่ถูกต้อง ผู้ปกครองรับทราบข่าวสารไม่ทันเวลา จึงได้ดำเนินการในวงรอบที่ 2 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วงรอบที่ 2

1. การวางแผน

1.1 การวิเคราะห์สภาพและปัญหา เป็นการศึกษาปัญหาในการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยการจัดประชุมกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่าครูบางส่วนยังไม่เข้าใจในการนำสู่การปฏิบัติ โดยการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ด และเอ็กเซล และในขั้นการส่งต่อนักเรียนยังมีปัญหาในการประสานงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการสื่อสารกันไม่ถูกต้อง ผู้ปกครองรับทราบข่าวสารไม่ทันเวลา ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงได้ตกลงกันที่จะพัฒนาให้ครูผู้รับผิดชอบนำหลักการระบบลงสู่การปฏิบัติในเรื่องการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำแบบฟอร์ม และการประสานงานในด้านการส่งต่อให้มีประสิทธิภาพ

1.2 กลยุทธ์ในการพัฒนา ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ ในขั้นการพัฒนาให้ครูผู้รับผิดชอบนำหลักการระบบลงสู่การปฏิบัติในเรื่องการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และการประสานงานในด้านการส่งต่อ

1.3 แผนปฏิบัติการ ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้วางแผนร่วมกันในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ ในวงรอบที่ 2 ดังตาราง 4

ตาราง 4 แผนปฏิบัติการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ วงรอบที่ 2

กลยุทธ์ กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง	การเก็บรวบรวม ข้อมูล	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
การประชุมเชิงปฏิบัติการ - กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิด ความรู้และเข้าใจ	1. ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความ เข้าใจในการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบ 5 ด้าน ตามคู่มือการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน 2. ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์เก็บรวบรวม ข้อมูลและจัดทำแบบฟอร์ม 3. ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีการ ประสานงานในการส่งต่อที่รวดเร็วและ สื่อสารกับผู้ปกครองได้ทันเวลา	9 มกราคม 2555	- กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า	- การสังเกต	-แบบสังเกต	-กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า -วิทยากร -เอกสารคู่มือ การดำเนินงาน ตามระบบดูแล ช่วยเหลือ นักเรียน

2. การปฏิบัติการ

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าร่วมกันปฏิบัติตามแผนที่วางไว้โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการนำความรู้หลักการ ระบบสู่การปฏิบัติในด้านในการพัฒนาให้ครูผู้รับผิดชอบมีทักษะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลและจัดทำแบบฟอร์ม ต่างๆ เพื่อเก็บข้อมูลและการประสานงานในด้านการส่งต่อให้มี ประสิทธิภาพและรวดเร็ว

3. การสังเกต โดยสังเกตการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดย กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ ใช้ แบบสังเกต ตลอดระยะเวลาการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกรอบการศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนทั้ง 5 ด้าน

4. การสะท้อนผล ในการพัฒนาในรอบที่ 2 พบว่า ครูที่รับผิดชอบมีความรู้และ ทักษะในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ดและเอ็กเซล ทำให้การดำเนินงานตาม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อีกทั้ง ครูทุกคนได้มีการ ประสานงานกันในการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นมีการเชื่อมโยงข้อมูลที่ดี เป็นปัจจุบันกับผู้ปกครอง เนื่องจากมีแนวทางและวิธีการดำเนินงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ตาม คู่มือการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานู เเคราะห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ สอดคล้องกับการแก้ปัญหา เป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรม ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประเภทของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มี 3 ประเภท ได้แก่
 - 1.1 แบบบันทึกการประชุม
 - 1.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ
 - 1.3 แบบสังเกต จำนวน 2 ฉบับ
 - 1.4 แบบประเมินความรู้ความเข้าใจ

2. ลักษณะของเครื่องมือ

2.1 แบบบันทึกการประชุม บันทึกการประชุมในขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานูเคราะห์ อำเภอลพ จังหวัด ขอนแก่น

2.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ

2.2.1 แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ก่อนการประชุมปฏิบัติการของ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล ศรีเมืองพลประชานูเคราะห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น

2.2.2 แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์หลังการประชุมปฏิบัติการของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น

2.3 แบบสังเกตมี จำนวน 2 ฉบับ

2.3.1 แบบสังเกตฉบับที่ 1 แบบสังเกตครูที่ปรึกษาก่อนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น

2.3.2 แบบสังเกตฉบับที่ 2 แบบสังเกตครูที่ปรึกษาหลังการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น

2.4 แบบประเมินความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินความรู้ความเข้าใจ ทำการประเมินในขณะการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 แบบบันทึกการประชุม

3.1.1 ศึกษาแบบบันทึกการประชุมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 สร้างแบบบันทึกการประชุมตามกรอบเนื้อหา

3.1.3 นำแบบบันทึกการประชุม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3.1.4 ปรับปรุง แบบบันทึกการประชุมตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1) นายวิชัย พานนนท์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ วุฒิ ค.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

2) นายประจักษ์ลักษณ์ บัวกลาง รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ วุฒิ ค.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เชี่ยวชาญการสร้างเครื่องมือ การวัดและประเมินผล และสถิติ

3) นายสุนทร พานนนท์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ วุฒิ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เชี่ยวชาญด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.1.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้มีประสบการณ์แนะนำแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์

3.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย ตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 74-78)

3.2.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แล้วสรุปเป็นประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ นำมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์

- 3.2.3 ร่างแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจแก้ไข
- 3.2.4 นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม
- 3.2.5 ปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบ
- 3.2.6 ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ
- 3.2.7 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 แบบสังเกต จำนวน 2 ฉบับ มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้
 - 3.3.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย ตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสังเกต จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 74-78)
 - 3.3.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แล้วสรุปเป็นประเด็นที่ต้องการสังเกต นำมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสังเกต
 - 3.3.3 ร่างแบบสังเกตเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจแก้ไข
 - 3.3.4 นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงตรวจสอบความถูกต้อง
 - 3.3.5 ปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบ
 - 3.3.6 ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ
 - 3.3.7 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 แบบประเมินความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการสร้างดังนี้
 - 3.4.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย ตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมิน จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 74-78)
 - 3.4.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แล้วสรุปเป็นประเด็นที่ต้องการบันทึกผลการปฏิบัติงานกิจกรรม นำมาเป็นกรอบในการสร้างแบบประเมิน
 - 3.4.3 ร่างแบบประเมินความรู้ความเข้าใจ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจแก้ไข
 - 3.4.4 นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม
 - 3.4.5 ปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบ
 - 3.4.6 ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ
 - 3.4.7 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ตามกระบวนการและขั้นตอนของการศึกษา โดยกลุ่มของผู้ร่วมศึกษามีบทบาทในการเก็บ รวบรวมข้อมูลร่วมกัน โดยมอบหมายหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละกิจกรรมเริ่มดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 ถึงเดือน มกราคม พ.ศ. 2555 โดยดำเนินการเป็นวงรอบ ดังตาราง 5

ตาราง 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ลำดับ	วิธีการรวบรวมข้อมูล	ผู้รับผิดชอบ	เครื่องมือที่ใช้ รวบรวมข้อมูล	ระยะเวลาในการ ดำเนินการ
1	การประชุมเชิง ปฏิบัติการ โดยการจด บันทึกการประชุม	ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่ม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	- แบบบันทึกการประชุม	16-17 พฤศจิกายน 2554
2	โดยการสัมภาษณ์ การ สังเกต การรู้จักนักเรียน เป็น รายบุคคล	ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่ม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	- แบบสัมภาษณ์ - แบบสังเกต	1-2 ธันวาคม 2554
3	การสัมภาษณ์ การ สังเกต การคัดกรอง นักเรียน	ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่ม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	- แบบสัมภาษณ์ - แบบสังเกต	7-9 ธันวาคม 2554
4	การสัมภาษณ์ การ สังเกต การส่งเสริม นักเรียน	ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่ม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	- แบบสัมภาษณ์ - แบบสังเกต	12-16 ธันวาคม 2554
5	การสัมภาษณ์ การ สังเกต การป้องกัน แก้ไขปัญหานักเรียน	ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่ม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	- แบบสัมภาษณ์ - แบบสังเกต	19-23 ธันวาคม 2554
6	การสัมภาษณ์ การ สังเกต การส่งต่อ	ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่ม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	- แบบสัมภาษณ์ - แบบสังเกต	26-30 ธันวาคม 2554
7	การจดบันทึกการประชุม การประเมิน ความรู้ความเข้าใจ	ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่ม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	- แบบบันทึกการประชุม - แบบประเมิน ความรู้ความเข้าใจ	9 มกราคม 2555

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ โดยนำเอาข้อมูลสำคัญที่รวบรวมศึกษาค้นคว้าที่ได้จากการบันทึกประชุม การสัมภาษณ์ และแบบประเมินการปฏิบัติงาน การตรวจสอบคุณภาพข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลหลายมิติ แล้วดำเนินการจัดกระทำโดยอาศัยความสัมพันธ์ในมิติด้านข้อมูล มิติด้านบุคคลผู้เก็บข้อมูล และมิติด้านวิธีการศึกษาค้นคว้า

2. ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการศึกษาเอกสาร การบันทึกประชุม การสัมภาษณ์ การสังเกต และแบบประเมินความรู้ความเข้าใจ นำมาจัดหมวดหมู่ตามกรอบการศึกษาและนำเสนอผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม วิเคราะห์และแปลความข้อมูลแล้วนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในลักษณะการบรรยายตามรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งวิเคราะห์ดังนี้

2.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหา การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จากการที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยข้อมูลที่ได้จากการประชุม สัมภาษณ์ การประเมินครู ในโรงเรียน

2.2 วิเคราะห์วิธีการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จากการที่ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้สังเกตเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยข้อมูลได้จากการบันทึกการประชุม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการประเมินผลการปฏิบัติงาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลข้อมูลตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 102)

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพล ประชานุเคราะห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เสนอ ผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1
2. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1
3. การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2
4. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2
5. สรุปผลการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

ในวงรอบที่ 1 ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพล ประชานุเคราะห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ

มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาและ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบ 5 ด้าน และสามารถจัดทำคู่มือการดำเนินงานตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัด กรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหาและการส่งต่อได้ โดยได้ ดำเนินการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในระหว่างวันที่ 16 – 17 พฤศจิกายน 2554 ที่ หอประชุมโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ โดยได้เชิญวิทยากรที่ความรู้ในเรื่องดังกล่าวมา ให้ความรู้ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลพล และผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุ เคราะห์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นวิทยากรให้ การอบรมในการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ โดยจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการให้ ความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนและมีการปรับคู่มือดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรม สุขภาพจิตมาใช้ในสถานศึกษา แนะนำวิธีการใช้เครื่องมือ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยมุ่งหวังให้ครูกลุ่มเป้าหมายที่เป็นครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นได้ทราบถึงการรู้จักนักเรียน ที่อยู่ในความดูแลปรึกษาของตนเองในด้านความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวในการ คัดกรองนักเรียนเพื่อให้ได้มีพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน จากข้อมูลพื้นฐานในระเบียบแบบฉบับ แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก และตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาได้ในการส่งเสริมนักเรียนในกลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา ให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับสังคมอย่างปกติสุขสมควรแก่สภาพของนักเรียนต่อไป ในการป้องกันและแก้ไข

ปัญหาเพื่อให้ได้มีกำหนดแนวทางและวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยใช้ วิธีดำเนินการ 2 ประการคือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน และการจัดกิจกรรม เพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหา ตลอดจนถึงการส่งต่อ โดยการป้องกันและแก้ไขปัญหาลแล้วไม่สามารถช่วยเหลือและแก้ไข ปัญหาให้กับนักเรียนได้ จะมีการส่งต่อภายในไปยัง ครูแนะแนว ครูพยาบาล จนถึงครูฝ่ายปกครองแต่ถ้าครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองไม่สามารถช่วยเหลือแก้ไขปัญหาก็จะส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเฉพาะด้าน เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาคต่อไป โดยมีรายละเอียดในการปฏิบัติการประชุมเชิงปฏิบัติการดังนี้

วันที่ 16 พฤศจิกายน 2554 ในช่วงเช้าได้จัดให้มีการบรรยายพิเศษโดย ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนนคราห์ ในเรื่องการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตาม ที่กรมสุขภาพจิตได้กำหนดไว้ หลังจากนั้นวิทยากรได้แก่เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลพลได้ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิด หลักการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จนถึงเวลา 11.30 น. วิทยากรได้สรุปและชี้แนะให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและวิทยากรแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ในช่วงบ่ายจัดให้มีการประชุม เชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกัน และการแก้ไขปัญห และการส่งต่อนักเรียน โดยมุ่งหวังให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ ในขั้นตอน และวิธีการใช้เครื่องมือในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ทราบ ถึงการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยมีการจัดทำระเบียบสะสมและมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคนที่อยู่ในความดูแล ปรึกษาของตนเองในด้านความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวในการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ได้มีพิจารณาเกี่ยวกับตัวนักเรียนจากข้อมูลพื้นฐานในระเบียบสะสม ในแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก และตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาได้ ในการส่งเสริมนักเรียนเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนไม่ ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้ อย่างปกติสุขสมควรแก่สภาพของนักเรียนต่อไป ในการป้องกันและการแก้ไขปัญหเพื่อให้ได้มีกำหนดแนวทางและวิธีการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน โดยใช้วิธีการดำเนินการ 2 ประการคือการ ให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนได้ตลอดจนถึงการส่งต่อ โดยการป้องกันและแก้ไขปัญหาลแล้วไม่สามารถช่วยเหลือแก้ปัญหให้กับนักเรียนได้ จะมีการส่งต่อภายในไปยังครูแนะแนว ครูพยาบาล จนถึงครูฝ่ายปกครอง แต่ถ้าครูฝ่ายปกครอง ไม่สามารถช่วยเหลือแก้ไขปัญหาก็จะส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเฉพาะด้านเพื่อช่วยกันแก้ไข ปัญหาต่อไป หลังจากนั้นได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ และแบบ สังเกต ผลจากการดำเนินการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ ปรึกษาที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือให้นักเรียนได้ทุกคน ได้ทุกขั้นตอน โดยทุกคนได้รู้จักวิธีการดำเนินงานและรูปแบบต่างๆในการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตามที่กรมสุขภาพจิตได้ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อร่วมกัน แก้ไขปัญหาของนักเรียน

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2554 เริ่มประชุมภาคเช้า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าพร้อมกันทุก คนและวิทยากรให้ความรู้และให้ฝึกปฏิบัติในเรื่ององค์ประกอบารดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัด กรองนักเรียน ซึ่งได้ชี้แจงขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน โดยใช้โปรแกรมแบบประเมินพฤติกรรม นักเรียน (SDQ) และเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน เพื่อแยกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง

พร้อมให้ผู้ร่วมศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการคัดกรองนักเรียน หลังจากนั้นวิทยากรได้นำหลักการและแนวคิดเสนอแนวทางในการส่งเสริมนักเรียนหลังจากที่สามารถแยกประเภทนักเรียนได้แล้ว โดยยกตัวอย่างกิจกรรมและให้ศึกษารณศึกษาที่วิทยากรได้ยกมาเป็นตัวอย่าง ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนวทางส่งเสริมนักเรียน การป้องกันแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนโดยให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ศึกษารณศึกษาเพื่อร่วมระดมแนวคิดเพื่อหาทางป้องกันแก้ไขร่วมกัน วิทยากรเสนอแนวทางในการส่งต่อนักเรียนมีปัญหาให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ศึกษารณศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งต่อนักเรียน ใน پایان วิทยากรได้เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมศึกษาได้ร่วมกันสรุปหลักการวิธีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ผ่านมาผู้ร่วมศึกษาได้ร่วมเสนอแนวคิดและหลักการและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 องค์ประกอบซึ่งใช้แบบทดสอบชุดเดิม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าร่วมกันวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เสนอการคัดกรองนักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนุเคราะห์ แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ให้ความร่วมมือกัน สามารถจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนุเคราะห์ ได้ หลังจากนั้นผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนุเคราะห์ ได้เป็นประธานในพิธีปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนุเคราะห์ ให้แก่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า

ในด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ายังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การเก็บข้อมูลยังไม่เป็นระบบ ข้อมูลที่เก็บไว้ยังกระจัดกระจาย การคัดกรองนักเรียนเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหายังไม่ชัดเจน การส่งเสริมนักเรียน มีการจัดกิจกรรม แต่ยังไม่มีประสิทธิภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญห ครูที่ปรึกษายังขาดทักษะในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน การจัดกิจกรรมยังขาดความต่อเนื่องและการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหามากและยากต่อการแก้ไข ยังมีการดำเนินงานไม่ชัดเจน ดังผลจากบันทึกการประชุมการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ

ปัญหาที่พบจากครูที่ปรึกษาคือไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงานที่ถูกต้อง และทำไม่ต่อเนื่อง เพราะไม่ได้สนใจจริงจัง คิดว่าเป็นหน้าที่ของครูฝ่ายแนะแนวในการดูแลและติดตาม ในด้านการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาใช้โปรแกรมแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ครูได้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานที่ถูกต้องและมีการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนตามที่ได้จากการปฏิบัติการในการประชุม มีคู่มือในการปฏิบัติงานทำให้การดำเนินงานเป็นขั้นตอนถูกต้องขึ้น ควบคุมดูแลนักเรียนง่ายยิ่งขึ้น ปัญหาที่ผ่านมาคือครูประจำชั้นมอบหมายภาระงานให้ครูฝ่ายปกครองเป็นผู้ตัดสินใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ และไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหได้ด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ได้ทราบถึงรูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างดีและสามารถนำไปปฏิบัติได้แต่ก่อนนั้นทุกคนไม่มีรูปแบบที่แน่นอน จะเก็บข้อมูลนักเรียนตามความชอบใจ ของตนเอง เพราะไม่ให้ความสนใจในการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง การประชุมเชิงปฏิบัติการ ในครั้งนี้ ทำให้รู้วิธีการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องตามรูปแบบและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สรุปได้ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ทุกคน ได้ทุกขั้นตอนโดยทุกคนได้รู้จักวิธีการดำเนินงานและรูปแบบต่างๆ ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตามที่กรมสุขภาพจิตและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของนักเรียน

2. การนิเทศ

ได้จัดให้มีการนิเทศเกี่ยวกับการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้แก่กลุ่มผู้ร่วมศึกษา โดยได้ดำเนินการจัดให้มีการนิเทศในระหว่างวันที่ 1-30 ธันวาคม 2554 โดยในการนิเทศครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อนิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาในการดำเนินการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละขั้นตอนโดยมุ่งหวังให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้รู้จักวิธีจัดทำแฟ้มเก็บประเด็นสะสม แบบฟอร์มต่างๆ มีห้องสำหรับให้ครูที่ปรึกษาได้ประชุมร่วมกัน มีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับเก็บข้อมูลนักเรียน เพื่อง่ายต่อการติดตามกลุ่มเสี่ยง ตลอดจนมีโปรแกรมประมวลผลการประเมินตนเองของเด็กอีกด้วย เพื่อให้การใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นรูปธรรม สมควรอย่างยิ่งที่จะได้นำแนวทางนั้นมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป โดยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียน ได้ร่วมกันนิเทศ โดยมีรายละเอียดในการนิเทศดังนี้

2.1 ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป้าหมายเพื่อให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้รู้จักวิธีการดำเนินงานจัดทำข้อมูลเพื่อให้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ ตามวิธีการของกรมสุขภาพจิตที่ได้กำหนดวิธีการไว้ ผู้นิเทศได้ให้คำแนะนำ และให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการลงทะเบียนนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลนักเรียน อธิบายถึงวิธีการใช้ระเบียบสะสม การใช้โปรแกรมแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนและข้อมูลทั่วไปของนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หลังจากดำเนินการแล้วทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการจัดทำและวิธีการใช้ระเบียบสะสม การใช้โปรแกรมแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคนซึ่งอยู่ในความดูแลของตนเองในด้านความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวของนักเรียน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างถูกต้องตามหลักและวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ ซึ่งจะนำไปสู่การรู้จักและเข้าใจนักเรียนมากขึ้น จากความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะการแก้ปัญหานักเรียนซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน หรือเกิดได้น้อยที่สุด

2.2 การคัดกรองนักเรียนมีเป้าหมายเพื่อให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษามีความรู้ในการประเมินพฤติกรรมนักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเกี่ยวกับการทำระเบียบสะสมในแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองของนักเรียนโดยให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันตลอดเวลาจากการนิเทศพบว่า กลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าแล้วจะมีผลกระทบจิตใจกับนักเรียน ในการแยกกลุ่มประเภทนักเรียน จึงควรที่จะต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและเป็นความลับแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่ประเมินโดยอาจารย์ที่ปรึกษา นักเรียน ผู้ปกครองนั้นควรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน น่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ประกอบการพิจารณาคัดกรองนักเรียนเพื่อการตัดสินใจแยกประเภทนักเรียน ในการให้นักเรียนประเมินพฤติกรรมตนเอง ครูที่ปรึกษาควรให้คำแนะนำ เพราะนักเรียนบางคนอาจลงข้อมูลผิดจากสภาพความเป็นจริง ซึ่งอาจจะทำให้ผลการวิเคราะห์คลาดเคลื่อนไปจากความจริงได้ ผลการดำเนินงานทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนจากข้อมูลพื้นฐานในระเบียบสะสม ในแบบประเมินพฤติกรรมเด็กในปัจจุบันและตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาที่สามารถให้การช่วยเหลือดูแลนักเรียนตามโอกาสอันควรต่อไป

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา

2.3 การส่งเสริมนักเรียน มีเป้าหมายเพื่อให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้รู้จักใช้เครื่องมือในการดำเนินงาน สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้นำไปแก้ไขปัญหาคือเป็นกลุ่มเสี่ยงได้ โดยมีการดำเนินการให้กลุ่มเป้าหมายได้อภิปรายร่วมกัน ในการหาวิธีการที่จะส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนให้เป็นคนดีของสังคมต่อไป ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนในสภาพปัจจุบันไปใช้ด้วย เช่น ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนในการจัดกิจกรรมกีฬา การสอนเสริมให้แก่แก่นักเรียน เป็นต้น หลังจากดำเนินงานทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาทุกคนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และรู้จักใช้เครื่องมือในการดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาโดยเฉพาะทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงลดปัญหาด้านการเสี่ยงลงไป ให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้นสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหามีเป้าหมายเพื่อให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้เกิดความรู้ความเข้าใจ ในวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาคือของนักเรียน โดยให้ข้อเสนอแนะแก่ครูที่ปรึกษาในการอภิปรายร่วมกัน และดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ แล้วสรุปร่วมกันเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการร่วมกันแก้ไขปัญหาคือของนักเรียนได้ หลังจากดำเนินงานแล้วทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดแนวทางและวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือของนักเรียนโดยใช้วิธีดำเนินการ 2 ประการคือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคือแก่นักเรียน เพื่อให้ปัญหาคือของนักเรียนหมดไป

ผลการดำเนินงานกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) พบว่าผู้ปกครอง มีความภาคภูมิใจที่โรงเรียน เอาใจใส่บุตรหลาน ครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองมีความเป็นกันเอง ผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแก้ปัญหาคือพฤติกรรม อยากให้มีการจัด

ประชุมทุก ๆ ภาคเรียน และผู้ปกครองได้แสดงความเป็นห่วง อยากให้ทางโรงเรียนช่วยเหลือก็คือ การเรียน ของนักเรียน ซึ่งพบว่ามียาจำนวนมากที่นักเรียนไม่สนใจในการเรียน นอกจากนั้นก็เป็น พฤติกรรมโดยทั่วไปของนักเรียน จากการสำรวจพบว่าผู้ปกครองบางส่วน ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรม ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนได้ เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนไปทำงานที่ต่างจังหวัด

2.5 ด้านการส่งต่อ มีเป้าหมายเพื่อให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้รู้จักวิธีการ ส่งต่อนักเรียนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ ซึ่งส่วนมากแล้วจะไม่ค่อยมี การส่งต่อนักเรียน เพราะทุกคนสามารถที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาก็ได้ ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ ที่จะมีการส่งต่อจะต้องตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ให้ละเอียดก่อนที่จะดำเนินการต่อไปได้และให้ครูได้ อภิปรายร่วมกันเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับเกณฑ์ในการส่งต่อนักเรียนให้แก่หน่วยงานอื่น ซึ่งทุก คนได้อภิปรายร่วมกันจนหาข้อสรุปได้ในที่สุด จนทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษามีความรู้ ความ เข้าใจ ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาล่วงแต่ไม่สามารถช่วยเหลือแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้ จะมีการส่งต่อภายใน ไปยังครูแนะแนว ครูพยาบาลจนถึงครูฝ่ายปกครอง แต่ถ้าครูแนะแนวหรือครู ฝ่ายปกครองไม่สามารถช่วยเหลือแก้ไขปัญหาก็จะส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเฉพาะด้านต่อไป

ผลจากการนิเทศในครั้งนี้ หลังจากหลังจากได้ประเมินแล้วพบว่า ครูประจำชั้น และครู ที่ปรึกษาได้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ ในกระบวนการดำเนินงานระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกขั้นตอนอยู่ในระดับดี ได้เพิ่มพูนความรู้ ในด้านการรู้จักการจับเก็บแฟ้ม ระเบียนสะสม จัดทำแบบฟอร์มสำหรับติดตามนักเรียน มีทักษะการใช้โปรแกรมประเมินตนเอง (SDQ) มีวิธีการเก็บข้อมูลเพื่อให้ง่ายในการติดตามจากคอมพิวเตอร์มาใช้อีกด้วย และทำให้ครูประจำ ชั้นและครูที่ปรึกษาได้รู้จักวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ได้ดังนี้คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดทำระเบียนสะสมและมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละ คนที่อยู่ในความดูแลรักษาของตนเองในด้านความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว ในด้านการคัดกรองนักเรียนได้รู้จักวิธีการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนจากข้อมูล พื้นฐานในระเบียนสะสมในแบบประเมินพฤติกรรมเด็กและตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน เพื่อจัด กลุ่มนักเรียนเป็น กลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยงและ มีปัญหาได้ ในด้านการส่งเสริมนักเรียนเพื่อให้รู้จัก วิธีดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงและมี ปัญหาให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุขสมควรแก่สภาพของ นักเรียนต่อไป ในด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาก็ได้รู้จักวิธีการกำหนดแนวทาง และวิธีการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน โดยใช้วิธีดำเนินการ 2 ประการคือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามุ่งเน้นด้านการส่งต่อ ได้มีความรู้ ความเข้าใจในการ ดำเนินการส่งต่อ โดยป้องกันและแก้ไขปัญหาล่วงแต่ไม่สามารถช่วยเหลือแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้ จะมีการส่งต่อภายในไปยังครูแนะแนว ครูพยาบาลจนถึงครูฝ่ายปกครอง แต่ถ้าครูแนะแนวหรือครูฝ่าย ปกครองไม่สามารถช่วยเหลือแก้ไขปัญหาก็จะส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเฉพาะด้านเพื่อช่วยกัน แก้ไขปัญหาต่อไป แต่การประสานงานในขั้นการส่งต่อมีความล่าช้าและสื่อสารกันไม่เป็นผลสำเร็จ ควรมีการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ต่อไป ดังผลสะท้อนจากการสัมภาษณ์ สังเกตและการประเมินผลการ ปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

โรงเรียนมีการจัดทำรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ครูที่ ปรึกษาได้รู้จักรูปแบบและวิธีการ เกิดความรู้ความเข้าใจ ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตั้งแต่ขั้นตอน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจนถึงการส่งต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพการทำงานร่วมกัน
 อย่างเป็นระบบจะทำให้งานสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลการ
 ใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือให้ครบทั้ง 5 ขั้นตอนอย่างถูกต้องแต่ยังขาดความเชื่อมโยงและต่อเนื่องซึ่ง
 ต้องให้ครูผู้รับผิดชอบสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกันได้ การจัดเก็บข้อมูลด้านระบบการดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเมื่อได้รับการแนะนำจากการนิเทศแล้ว ทำให้ทราบถึงวิธีการที่
 หลากหลายด้วย มีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนตามขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์จริง ได้สะดวกขึ้น ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็น
 ระบบ ค้นหาสะดวกและนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทั่วทั้งแต่ยังขาดการประสานงานระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง
 เพราะต่างคนต่างทำและเก็บข้อมูลตนเอง ครูประจำชั้นได้จัดให้มีการโฮมรูมนักเรียน และมีการจัดเก็บ
 ข้อมูลนักเรียนใหม่ให้เป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ทุกคนสามารถดำเนินการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนด้วยโปรแกรม SDQ ได้อย่างถูกต้อง ครูที่ปรึกษาและฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ใช้คอมพิวเตอร์ในการ
 ช่วยทำงานมากขึ้น โดยมีการเก็บข้อมูลก่อนสรุปรายงานไว้ในโปรแกรมเวิร์ดและเอ็กเซล ซึ่งสามารถ
 คำนวณได้เลย แต่บุคลากรกลุ่มดังกล่าวยังไม่มีความชำนาญในการใช้โปรแกรมคำนวณเท่าที่ควร
 ควรมีการช่วยเหลือกันทำงานให้มากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา ได้มีความรู้ ความเข้าใจ และมี
 ประสบการณ์ในกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกขั้นตอนอยู่ในระดับดี ทำให้
 ได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรู้จักการจัดเก็บแฟ้มระเบียบสะสม
 จัดทำแบบฟอร์มสำหรับติดตามนักเรียน มีวิธีการเก็บข้อมูลเพื่อง่ายในการติดตามจากคอมพิวเตอร์มาใช้
 อีกด้วยและผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และรู้จักบทบาทหน้าที่ใน
 การร่วมมือเพื่อดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบยิ่งขึ้นมีการเก็บข้อมูลก่อนสรุปรายงานไว้ในโปรแกรมเวิร์ด
 และเอ็กเซล ซึ่งสามารถคำนวณได้เลย แต่บุคลากรกลุ่มดังกล่าวยังไม่มีความชำนาญในการใช้โปรแกรม
 คำนวณ และในขั้นการส่งต่อนักเรียนยังมีปัญหาในการประสานงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การ
 ดำเนินการสื่อสารกันไม่ถูกต้อง ผู้ปกครองรับทราบข่าวสารไม่ทันเวลา ควรมีการพัฒนาในรอบ 2
 ต่อไป

หลังจากทำการนิเทศเสร็จแล้วผู้นิเทศซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการ และวิทยากรได้ให้
 กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทำแบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 ซึ่งผลการประเมินของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงผลการประเมินด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนุเคราะห์ อำเภอลพบุรี จังหวัดขอนแก่น

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้ความเข้าใจ
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การจัดทำทะเบียนสะสม	4.30	0.53	มาก
2	การสัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูลนักเรียนเกี่ยวกับด้านครอบครัว เศรษฐกิจ สุขภาพ	4.57	0.52	มากที่สุด
3	การรวบรวมข้อมูลจากเพื่อนสนิทนักเรียน	4.29	0.74	มาก
4	การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียน	4.57	0.52	มากที่สุด
5	การใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก(SDQ)	4.57	0.52	มากที่สุด
6	ด้านการคัดกรองนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อคัดกรอง	3.71	0.46	มาก
7	การพิจารณาคัดกรองตามเกณฑ์ของโรงเรียน	4.00	0.35	มาก
8	การคัดกรองนักเรียนจากระเบียนสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก(SDQ)	4.71	0.46	มากที่สุด
9	การคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลเพื่อนนักเรียน	4.29	0.89	มาก
10	การคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลผู้ปกครอง	4.00	0.83	มาก
11	ด้านการส่งเสริมนักเรียน การจัดกิจกรรมโฮมรูม	3.57	0.71	มาก
12	การประเมินผลการจัดกิจกรรมโฮมรูม	3.86	0.93	มาก
13	การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน	3.86	0.76	มาก
14	การประเมินผลการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน	4.00	0.76	มาก
15	การประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียน	4.00	0.83	มาก
16	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา การให้คำแนะนำ คำปรึกษาเบื้องต้น	4.00	0.83	มาก
17	การจัดกิจกรรมในห้องเรียน	4.43	0.76	มาก
18	การจัดกิจกรรมซ่อมเสริม	3.71	0.83	มาก
19	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	4.14	0.71	มาก
20	การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน	3.86	0.93	มาก
21	การสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียน	3.71	0.83	มาก
22	ด้านการส่งต่อนักเรียน การพิจารณาข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ	3.57	0.89	มาก
23	การส่งต่อนักเรียนกับครูแต่ละฝ่าย	4.43	0.53	มาก
24	การประสานงานกับครูที่รับการส่งต่อ	4.29	0.52	มาก
25	ประเมินผลการส่งต่อและช่วยเหลือนักเรียน	4.71	0.46	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.13	0.68	มาก

จากตาราง 6 ผลจากการประเมินความเข้าใจในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ ของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ ประเมินผลการส่งต่อและช่วยเหลือนักเรียน การคัดกรองนักเรียนจากระเบียบสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 การสัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูลนักเรียนเกี่ยวกับด้านครอบครัว เศรษฐกิจ สุขภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียนและการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 เรื่อง การจัดกิจกรรมโฮมรูม และการพิจารณาข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ อยู่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือเท่ากับ 3.57

การสะท้อนผลการพัฒนาในรอบที่ 1

ผลจากการดำเนินงานตามวงจรที่ 1 ในการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศให้แก่ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาแล้ว ปรากฏว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในระบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลการรู้จักนักเรียนโดยการทำแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ตลอดจนการรู้จักนักเรียนโดยวิธีอื่น ๆ เช่น การไปเยี่ยมบ้านนักเรียนการรู้จักนักเรียนจากเพื่อนนักเรียนจากการถามครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ พร้อมมีการนำเอกสารหลักฐานมาให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาดูการนิเทศทำให้เกิดความมั่นใจในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้มากกว่าเดิม มีการคัดกรองนักเรียนที่ถูกวิธีโดยการแยกออกเป็นกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาโดยการดูจากระเบียบสะสม ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกขั้นตอน มีแบบฟอร์มที่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนไว้ให้นักเรียนได้กรอกข้อมูลของตนเอง ปรับปรุงห้องสำหรับจัดเก็บตู้เอกสารให้สามารถตรวจสอบข้อมูลนักเรียนได้ตลอดเวลา และจัดทำโปรแกรมในการประมวลผลการประเมินตนเอง (SDQ) ของนักเรียนเพื่อให้ข้อมูลรู้ถึงการประเมินตนเอง ซึ่งครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนต่างๆ ได้ดังนี้คือ

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ การจัดทำระเบียบสะสมและมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคนที่อยู่ในความดูแลปรึกษาของตนเองในด้านความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวในด้านการคัดกรองนักเรียนได้รู้จักวิธีการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนจากข้อมูลพื้นฐานในระเบียบสะสมในรูปแบบการประเมินพฤติกรรมเด็ก และตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาได้ โดยการจัดทำแฟ้มระเบียบสะสมไว้ในด้านการส่งเสริมนักเรียน ทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้รู้จักวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา ให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข สมควรแก่สภาพของนักเรียนต่อไปในด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาได้รู้ถึงวิธีการกำหนดแนวทางและวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน โดยใช้วิธีดำเนินการ 2 ประการคือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในด้านการส่งต่อ ได้มีความรู้ ความเข้าใจใน

การดำเนินการส่งต่อ โดยการป้องกันและแก้ไขปัญหาลแล้วแต่ไม่สามารถช่วยเหลือแก้ไขให้กับนักเรียนได้ จะมีการส่งต่อภายในไปยังครูแนะแนว ครูพยาบาลจนถึงครูฝ่ายปกครองแต่ถ้าครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครองไม่สามารถช่วยเหลือแก้ไขปัญหาก็จะส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเฉพาะด้านเพื่อช่วยกัน แก้ไขปัญหาต่อไป ซึ่งการศึกษาดูงานทำให้ครูได้มีประสบการณ์ และรู้จักรูปแบบและวิธีการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่หลากหลายรูปแบบเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำห้องสำหรับ จัดเก็บตู้เก็บเอกสารและการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเพราะสามารถที่จะนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ของตนเองให้เกิดความรวดเร็ว มีประโยชน์ และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กรม สุขภาพจิตได้กำหนดไว้ในคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูที่ปรึกษา ได้มีวิธีการที่หลากหลายและรูปแบบต่าง ๆ สำหรับใช้ในการจัดเก็บข้อมูลการใช้ระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนได้เพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาอยู่ในเรื่องของความสามารถในการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทุกคนยังไม่เกิดความชำนาญจนสามารถดำเนินการระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอน ขาดการประสานงานร่วมมือกันในการดำเนินการตาม ขั้นตอนต่าง ๆ ครูบางส่วนยังไม่เข้าใจในการนำสู่ การปฏิบัติจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือโดยเฉพาะ การนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ด และเอ็กเซล และในขั้นการส่งต่อนักเรียนยังมี ปัญหาในการประสานงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการขาดสื่อสารกันไม่ถูกต้อง ผู้ปกครอง รับทราบข่าวสารไม่ทันเวลา ทำให้ข้อมูลที่น่ามาเสนอเป็นข้อมูล ไม่สามารถที่จะดำเนินการตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจนถึงขั้นส่งต่อได้ ผู้ศึกษาและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาจึงได้ประชุมร่วมกันและมี ความเห็นตรงกันว่าควรจะมีการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในวงรอบที่ 2 ต่อไป

สรุป ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ดียิ่งขึ้น จากการประเมินผลการปฏิบัติงานความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน เท่ากับ 0.68 แต่สิ่งที่ยังเป็นปัญหายังคือครูบางส่วนยังไม่เข้าใจในการนำสู่ การปฏิบัติ จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือโดยเฉพาะการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ด และเอ็กเซล และในขั้นการส่งต่อนักเรียนยังมีปัญหาในการประสานงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การ ดำเนินการสื่อสารกันไม่ถูกต้อง ผู้ปกครองรับทราบข่าวสารไม่ทันเวลา จึงได้เสนอให้ผู้อำนวยการ ให้ การนิเทศติดตามช่วยเหลือเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิด ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

จากข้อค้นพบในวงรอบที่ 1 ทำให้กลุ่มครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจใน การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกลุ่มเป้าหมายทุกคนมีการเปลี่ยนแปลงในทาง พัฒนาโดยเกิดความรู้ ความเข้าใจวิธีการตามขั้นตอนต่างๆ ของการ ดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ทุกคน แต่ยังมีปัญหายังอยู่ในเรื่องของความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนทุกคน ยังไม่เกิดความชำนาญจนสามารถดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ครบทุกขั้นตอน ขาดการประสานงานร่วมมือกันในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ เนื่องจากการ

ขาดความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้จัดเก็บข้อมูลของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันที่นำมาเสนอเป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจนถึงขั้นส่งต่อได้ แต่บุคลากรบางส่วนยังไม่เข้าใจในการนำสู่ การปฏิบัติจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือโดยเฉพาะการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ด และเอ็กเซล และในขั้นการส่งต่อนักเรียนยังมีปัญหาในการประสานงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการสื่อสารกันไม่ถูกต้อง ผู้ปกครองรับทราบข่าวสารไม่ทันเวลา ทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพได้ผู้ศึกษาและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาจึงได้ประชุมตกลงกันจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการอีกครั้ง ในวันที่ 9 มกราคม 2555 ที่ห้องประชุมโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ โดยจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีการและรูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนโดยเน้นการประสานงานของครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้นให้การดำเนินงานขั้นตอนการส่งต่อนักเรียน จนสามารถดำเนินงานตามขั้นตอน ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

วิทยากรให้การประชุมเชิงปฏิบัติการได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ เป็นวิทยากรในการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ โดยมีเป้าหมายให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและครูทุกคนได้เกิดความชำนาญในการจัดทำรูปแบบและวิธีการดำเนินงานจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆ มีการประสานงานกันได้อย่างรวดเร็วและเป็นปัจจุบันยิ่งขึ้น โดยผู้อำนวยการได้กำหนดวิธีการในแต่ละขั้นตอน ให้แก่ครูทุกคน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ครูทุกคนสามารถที่จะประสานงานร่วมกันได้โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูได้รู้จักรูปแบบและวิธีการดำเนินงาน ตลอดจนทั้งมีการปรับปรุงพัฒนาแบบฟอร์มต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนและจัดให้มีคอมพิวเตอร์สำหรับจัดเก็บข้อมูลนักเรียนโดยให้ครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้นได้รู้จักวิธีการประมวลผลโปรแกรมการประเมินตนเอง(SDQ) ของนักเรียนเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุผลสำเร็จได้ โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้มุ่งหวังให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้รู้จักวิธีการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการจัดทำระเบียบสะสมและมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคนที่อยู่ในความดูแลของตนเอง ในด้านความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวในรูปแบบและวิธีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานที่มีวิธีการและรูปแบบที่เหมาะสมยิ่งขึ้น มีการประสานงานกันอยู่ตลอดเวลาของครูที่ปรึกษา ทำให้การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลทุกชั้นปีเป็นปัจจุบัน

2. การคัดกรองนักเรียนทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจและสามารถพิจารณาการเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับตัวนักเรียนจากข้อมูลพื้นฐานในระเบียบสะสมในแบบประเมินพฤติกรรมเด็กตามโปรแกรมการประเมินตนเอง(SDQ) และตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อดำเนินการร่วมกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การส่งเสริมนักเรียน ทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข ตามรูปแบบและวิธีการส่งเสริมนักเรียนที่กำหนดไว้ในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมนักเรียนที่กรมสุขภาพจิตได้กำหนดไว้

4. การป้องกันและการแก้ไขปัญห ทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดทำรูปแบบและวิธีการกำหนดแนวทาง และวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน โดยใช้วิธีดำเนินการ 2 ประการคือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จนทำให้นักเรียนในโรงเรียนไม่มีกลุ่มเสี่ยง

5. การส่งต่อ ทำให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำเนินการส่งต่อภายในไปยังครูแนะแนว ครูพยาบาลจนถึงครูฝ่ายปกครองในการช่วยเหลือนักเรียนได้ทันเวลา และสื่อสารกับผู้ปกครองได้ทันที ถ้าหากไม่สามารถช่วยเหลือแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้ จะมีการส่งต่อภายนอกต่อไป

ผลการดำเนินงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและวิธีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอนทุกคน สามารถที่จะประสานงานกันเพื่อร่วมมือกันดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครบได้ทั้ง 5 ขั้นตอนได้ทุกคนตลอดทั้งมีการดำเนินการจัดทำข้อมูล และระเบียนสะสมนักเรียนเป็นรายบุคคลที่สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา อีกทั้งนำข้อมูลของนักเรียนจัดเก็บในคอมพิวเตอร์สะดวกรวดเร็วในการตรวจสอบอีกด้วย โดยทุกคนได้ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี และมีผลสะท้อนจากการสัมภาษณ์และสังเกต ดังต่อไปนี้

การประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ทำให้ครูผู้ปฏิบัติทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนกันทุกคน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติงานได้โดยมีการช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี และเน้นให้มีการสื่อสารกันให้ทันเหตุการณ์และถูกต้อง มีข้อมูลนักเรียนรายบุคคลเป็นปัจจุบัน ทำให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องตามสภาพปัญหาที่พบ ทำให้การปฏิบัติงานตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องตามรูปแบบและขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดทั้งรู้จักวิธีการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบันทุกคนใช้โปรแกรมคำนวณด้วย เอ็กเซลได้ดีขึ้น มีการแก้ไขปัญหามากมาย ให้แก่นักเรียนเป็นรายบุคคลโดยได้ให้นักเรียนเข้าพบและปิดเป็นความลับถือว่าเป็นการพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ป้องกันปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะครูที่ปรึกษาได้จัดให้มีกิจกรรมกีฬา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และสอนเสริม โดยให้ทุกคนช่วยกันจนทำให้ทุกคนมีความสามัคคีและร่วมมือกันอยู่ตลอดเวลา ทำให้ปัญหาต่าง ๆ ลดลง ทุกคนได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานที่ถูกต้องและมีการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน สามารถประสานงานร่วมมือกันดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการในรอบที่ 2 ครั้งนี้ ทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาทุกคนได้รู้จักวิธีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยนักเรียนได้ครบตามขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การสะท้อนผลการพัฒนาในรอบที่ 2

ผลจากการการดำเนินการตามวงรอบที่2 โดยจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการให้แก่ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา ผลของการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ทำให้ครูทุกคนได้จัดรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆให้เป็นปัจจุบันยิ่งขึ้นตลอดทั้งสามารถที่จะใช้รูปแบบและวิธีการจัดเก็บข้อมูล

ที่หลากหลายขึ้นไป และสามารถที่จะติดต่อประสานงานกันในการจัดเก็บข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ที่สะดวกและรวดเร็วในการตรวจสอบข้อมูลนักเรียนอีกทั้งได้รู้จัก วิธีการประมวลผลการประเมินตนเองของนักเรียนแล้วจัดเก็บในตู้เอกสารที่สะดวกต่อการตรวจสอบได้ตลอดเวลาเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ซึ่งทำให้การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ตามขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละขั้นตอนมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้ครูได้เกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำเนินการจัดทำระเบียบสะสมและมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคนที่อยู่ในความดูแลรักษาของตนเอง ในด้านความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวในรูปและวิธีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานที่มีวิธีการและรูปแบบที่หลากหลายยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดเก็บข้อมูลในคอมพิวเตอร์ที่สะดวกรวดเร็วในการตรวจสอบข้อมูลนักเรียน

2. การคัดกรองนักเรียน ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถพิจารณาการเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับตัวนักเรียนจากข้อมูลพื้นฐานในระเบียบสะสม ในแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก และตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาเพื่อดำเนินการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องตามวิธีการ

3. การส่งเสริมนักเรียน ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุขตามรูปแบบและวิธีการส่งเสริมนักเรียนที่กำหนดไว้ในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมนักเรียนที่กรมสุขภาพจิตได้กำหนดไว้

4. การป้องกันและการแก้ไขปัญหา ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดทำรูปแบบและวิธีการกำหนดแนวทางและวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนโดยใช้วิธีดำเนินการ 2 ประการคือให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. การส่งต่อ ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้ มีการส่งต่อภายในไปยังครูแนะแนว ครูพยาบาลจนถึงครูฝ่ายปกครองแต่ถ้าครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครองไม่สามารถช่วยเหลือแก้ปัญหาได้ก็จะส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเฉพาะด้านเพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียนต่อไปด้วยความรวดเร็ว มีการสื่อสารกับผู้ปกครองทันเวลา

จากผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 2 ทำให้ครูที่รับผิดชอบได้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบและวิธีการที่กรมสุขภาพจิตกำหนดไว้มานำใช้ในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้ถูกต้องตามรูปแบบเป็นปัจจุบัน และมีการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอนของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอนคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ครูที่รับผิดชอบมีความรู้และทักษะในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ดและเอ็กเซล ทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของกรมสุขภาพจิตได้กำหนดไว้ อีกทั้ง ครูทุกคนได้มีการประสานงานกันในการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นมีการเชื่อมโยงข้อมูลที่ดีเป็นปัจจุบัน เนื่องจากมีแนวทางและวิธีการดำเนินงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

จากที่ผู้อำนวยการได้กำหนดให้ไว้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ จนทำให้การใช้ระบบดูแลนักเรียนของโรงเรียนศรีเมืองพลประชาชนนคราห์ เกิดการพัฒนาขึ้น มีผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอน จนทำให้ไม่มีนักเรียนที่จะส่งต่อให้หน่วยงานอื่น เพราะโรงเรียนได้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นในขั้นตอนการป้องกันและการแก้ไขปัญหาแล้วโดยได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนและผู้ปกครองทางบ้านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

สรุปผลการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ

จากการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนนคราห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า

วงรอบที่ 1 ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ ดีขึ้น จากการประเมินความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 แต่สิ่งที่ยังเป็นปัญหายังคือครูบางส่วนยังไม่เข้าใจในการนำสู่ การปฏิบัติจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือโดยเฉพาะการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ด และเอ็กเซล และในขั้นการส่งต่อนักเรียนยังมีปัญหาในการประสานงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการสื่อสารกันไม่ถูกต้อง ผู้ปกครองรับทราบข่าวสารไม่ทันเวลา จึงได้เสนอให้ผู้ผู้อำนวยการ ให้การนิเทศติดตามช่วยเหลือเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในส่วนที่มีข้อบกพร่องในขั้นตอนการนำระบบไปใช้ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการในวงรอบที่ 2

วงรอบที่ 2 พบว่า ครูที่รับผิดชอบได้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบและวิธีการที่กรมสุขภาพจิตกำหนดไว้มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้ถูกต้องตามรูปแบบเป็นปัจจุบัน และมีการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอนของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอนคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ครูที่รับผิดชอบมีความรู้และทักษะในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ดและเอ็กเซล ทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของกรมสุขภาพจิตได้กำหนดไว้อีกทั้ง ครูทุกคนได้มีการประสานงานกันในการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างรวดเร็วขึ้นมีการเชื่อมโยงข้อมูลที่ดีเป็นปัจจุบัน เนื่องจากมีแนวทางและวิธีการดำเนินงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จากที่ผู้อำนวยการได้กำหนดให้ไว้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ จนทำให้การใช้ระบบดูแลนักเรียนของโรงเรียนศรีเมืองพลประชาชนนคราห์ เกิดการพัฒนาขึ้น มีผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอน จนทำให้ไม่มีนักเรียนที่จะส่งต่อให้หน่วยงานอื่น เพราะโรงเรียนได้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นในขั้นตอนการป้องกันและการแก้ไขปัญหาแล้วโดยได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนและผู้ปกครองทางบ้านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนนคราห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนนคราห์ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น ที่มีประสิทธิภาพ และมีการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอนของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอนคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ ครูที่รับผิดชอบมีความรู้และทักษะในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ดและเอ็กเซล มีการประสานงานที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพทำให้การส่งต่อทันเวลา ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลอย่างรวดเร็ว ครูทุกคนได้มีการประสานงานกันเพื่อช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่ดีเป็นปัจจุบัน เนื่องจากมีแนวทางและวิธีการดำเนินงานของบุคลากรเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพล ประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษาค้นคว้าขอนำเสนอสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพล ประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ที่มีประสิทธิภาพ

สรุปผล

การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพล ประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการคือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflecting) โดยทำการพัฒนางรอบ 2 วงรอบ สรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลจากการดำเนินงานตามวงรอบที่ 1 ในการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศให้แก่กลุ่มเป้าหมายแล้วปรากฏว่าทำให้กลุ่มเป้าหมายได้มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกขั้นตอนโดยได้รู้ถึงวิธีการจัดทำแฟ้มเก็บระเบียบสะสมข้อมูลนักเรียนมีแบบฟอร์มที่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนไว้ให้นักเรียนใช้โปรแกรมประมวลผลการประเมินตนเอง (SDQ) ของนักเรียนได้ ปรับปรุงห้องสำหรับจัดเก็บตู้เอกสารให้สามารถตรวจสอบข้อมูลนักเรียนได้ตลอดเวลา และจัดทำโปรแกรมในการประมวลผลการประเมินตนเองได้ จากการประเมินความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 แต่มีครูบางส่วนยังไม่เข้าใจในการนำความรู้สู่การปฏิบัติจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ด และเอ็กเซล และในขั้นการส่งต่อให้นักเรียนยังมีปัญหาในการประสานงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการสื่อสารกันไม่ถูกต้อง ผู้ปกครองรับทราบข่าวสารไม่ทันเวลา ทำให้ข้อมูลที่น่ามาเสนอ ไม่สามารถที่จะดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจนถึงขั้นส่งต่อได้ ผู้ศึกษาและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาจึงได้ประชุมร่วมกันและมีความเห็นตรงกันว่าควรจะดำเนินการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในวงรอบที่ 2

2. ผลจากการดำเนินในวงรอบที่ 2 ทำให้ครูที่ปรึกษาทุกคนได้จัดทำรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆให้ปัจจุบันยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถใช้รูปแบบและวิธีการจัดเก็บข้อมูล ที่หลากหลายออกไปบุคลากรทุกคนมีทักษะการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ด และเอ็กเซลดีขึ้น และสามารถที่จะติดต่อประสานงานกันได้เร็วขึ้น การจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ด้วยคอมพิวเตอร์ที่สะดวกรวดเร็วในการตรวจสอบข้อมูลนักเรียน ได้รู้จักวิธีการประมวลผลการประเมินตนเองของนักเรียนด้วยโปรแกรมประมวลผลการประเมินตนเอง (SDQ) แล้วจัดเก็บในตู้เก็บเอกสารที่สะดวกต่อการตรวจสอบได้ตลอดเวลา ครูที่รับผิดชอบมีความรู้และทักษะในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ดและเอ็กเซล ทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ซึ่งทำให้การดำเนินงานในด้านต่างๆ ตามขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละขั้นตอนมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น ดังนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้ครูได้เกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำเนินการจัดทำระเบียบสะสมและมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคนที่อยู่ในความดูแลรักษาของตนเอง ในด้านความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวในรูปและวิธีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานที่มีวิธีการและรูปแบบที่หลากหลายยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดเก็บข้อมูลในคอมพิวเตอร์ที่สะดวกรวดเร็วในการตรวจสอบข้อมูลนักเรียน

2.2 การคัดกรองนักเรียน ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถพิจารณาการเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับตัวนักเรียนจากข้อมูลพื้นฐานในระเบียบสะสม ในแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก และตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาเพื่อดำเนินการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องตามวิธีการ

2.3 การส่งเสริมนักเรียน ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุขตามรูปแบบและวิธีการส่งเสริมนักเรียนที่กำหนดไว้ในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมนักเรียนที่กรมสุขภาพจิตได้กำหนดไว้

2.4 การป้องกันและการแก้ไขปัญหา ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดทำรูปแบบและวิธีการกำหนดแนวทางและวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนโดยใช้วิธีดำเนินการ 2 ประการคือให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.5 การส่งต่อ ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้ มีการส่งต่อภายในไปยังครูแนะแนว ครูพยาบาลจนถึงครูฝ่ายปกครองแต่ถ้าครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครองไม่สามารถช่วยเหลือแก้ไขปัญหาได้ก็จะส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเฉพาะด้านเพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียนต่อไปด้วยความรวดเร็ว มีการสื่อสารกับผู้ปกครองทันเวลา

จากผลการดำเนินงานทั้ง 2 วงรอบ ทำให้ครูได้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบและวิธีการที่กรมสุขภาพจิตกำหนดไว้มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้ถูกต้องตามรูปแบบเป็นปัจจุบัน และวิธีการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอนของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอนคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ มีการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน

ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอน บุคลากรมีความรู้และทักษะในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ดและเอ็กเซล ทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของกรมสุขภาพจิตได้กำหนดไว้อีกทั้งครูทุกคนได้มีการประสานงานกันในการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นมีการเชื่อมโยงข้อมูลที่ดีเป็นปัจจุบัน เนื่องจากมีแนวทางและวิธีการดำเนินงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จากที่ผู้อำนวยการได้กำหนดให้ไว้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ จนทำให้การใช้ระบบดูแลนักเรียนของโรงเรียนศรีเมืองพล ประจวบคีรีขันธ์ เกิดการพัฒนาขึ้น มีผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอน จนทำให้ไม่มีนักเรียนที่จะส่งต่อให้หน่วยงานอื่น เพราะโรงเรียนได้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นในขั้นตอนการป้องกันและการแก้ไขปัญหาแล้วโดยได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนและผู้ปกครองทางบ้านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

อภิปรายผล

การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพล ประจวบคีรีขันธ์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศงาน เมื่อครบทั้ง 2 วงรอบแล้ว ทำให้โรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานตามระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้จัดทำระเบียบสะสมและมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคน ในรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม ถูกต้องสมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน
2. การคัดกรองนักเรียน มีการเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับตัวนักเรียนจากข้อมูลพื้นฐานในระเบียบสะสม และตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนตามคู่มือการดำเนินงาน และผู้รับผิดชอบมีทักษะการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเวิร์ด และเอ็กเซลดีขึ้น
3. การส่งเสริมนักเรียน โดยดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน เพื่อให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข
4. การป้องกันและการแก้ไขปัญหา จัดทำรูปแบบและวิธีการกำหนดแนวทางและวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ทำให้นักเรียนไม่เป็นกลุ่มเสี่ยงอีกต่อไป
5. การส่งต่อ โรงเรียนมีการประสานงานกันอย่างรวดเร็วสื่อสารให้ผู้ปกครองได้ทราบทันเวลา และดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่เรียนอย่างรวดเร็วทันที ทำให้ไม่มีนักเรียนที่เป็นปัญหาจนถึงขั้นที่จะต้องส่งต่อให้หน่วยงานภายนอกอื่นดูแลแก้ไขปัญหา

จากผลการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวข้างต้น ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้นมีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัตนาพร พลลาภ (2551 : 104) พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยกลยุทธ์ การประชุมปฏิบัติการ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ทำให้ ครูที่ปรึกษามีเทคนิคการให้คำปรึกษาได้หลากหลายวิธีการ รู้จักใช้เทคนิคเฉพาะเรื่อง ให้แยกแยะเป็นระบบในกรอบแนวคิด การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรอง นักเรียน ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไข และส่งต่อ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ชัดเจนปฏิบัติได้

ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องและมีคุณภาพดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รุ่งรัตน์ เชื้อไทย (2552 : 117) พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศติดตามและการรณรงค์ ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งครูที่ปรึกษาทุกคนได้มีการประสานงานกันในการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากมีแนวทางและวิธีการดำเนินงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมานมิตร ดอกขจร (2552 : 102) พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศงาน ทำให้การใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบ 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ เกิดการพัฒนาขึ้น มีผลการดำเนินงานดูแลการช่วยเหลือนักเรียนได้ครบทุกขั้นตอน จนทำให้ไม่มีนักเรียนที่จะส่งต่อให้หน่วยงานอื่นต่อไปครูที่ปรึกษาทุกคนให้ความร่วมมือกับฝ่ายบริหารเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธาดา ตามเมืองปัก (2552 : 110) พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วางแผนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนและประชุมชี้แจงกับผู้ปกครองได้อย่างดี และ การส่งต่อประสบผลสำเร็จด้วยดี ทำให้ครูทุกคนเกิดการพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัฒนศักดิ์ ภูมิโคกรักษ์ (2552 : 94) พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ทำให้บุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน การส่งต่อ ชัดเจนยิ่งขึ้น การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนที่ผิดต่อระเบียบวินัยของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ครูที่ปรึกษาประจำชั้นเรียนเข้าใจ มั่นใจในการปฏิบัติงาน

จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศงานในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ ทำให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วนั้น สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผู้ศึกษาค้นคว้าและวิทยากรร่วมกันวางแผนกำหนดกิจกรรมจัดเตรียมเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ แล้วแจ้งให้ผู้รับผิดชอบเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ครูผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการไปพัฒนางานที่ตนเองรับผิดชอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่ พันธ์ หันนาคินทร์ (2524 : 146) กล่าวว่า การพบปะการประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ปัญหาทางภาคปฏิบัติในระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์ในงานนั้นมาแล้วและมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน ประโยชน์ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการคือ ผลงานจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ครูก็ได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถทำสิ่งใหม่สำหรับตนเองได้ ก่อให้เกิด

กำลังใจในการทำงานก้าวหน้าต่อไป ดังนั้นลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการจึงเป็นการประชุมที่มีการลงมือกระทำเพื่อแก้ปัญหาหรือมีการปฏิบัติจริงระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์มาแล้ว อาจมีวิทยากรมาให้ความรู้พื้นฐานที่ตรงกัน ก่อนลงมือกระทำหรือปฏิบัติงาน ทั้งนี้โดยเน้นให้ผู้รับการประชุมเชิงปฏิบัติการกลับไปใช้แนวทางปฏิบัติในการทำงาน

2. จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศ โดยกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้อำนวยการได้วางแผนในการนิเทศงาน การกำกับติดตาม แล้วใช้กิจกรรมการประชุมชี้แจงคณะครู เพื่อให้ทราบความมุ่งหมายในนิเทศ และร่วมกันกำหนดช่วงเวลาในการนิเทศ ทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความชำนาญและทักษะในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งรับผิดชอบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความมั่นใจในการดูแลรักษาและตรวจสอบการดำเนินงาน ส่งผลให้การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการนิเทศงาน ที่ สมเดช สีแสง (2540 : 127) กล่าวว่า เป็นการควบคุมตรวจตรา ดูแลการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อให้ผู้บริหารสามารถแก้ไข ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้ดำเนินการไปตามแผนหรือกำหนดวิธีการดำเนินงานให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพสูง และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยดูที่ปัจจัยกิจกรรมดำเนินงานและผลงานแต่ละส่วน และสอดคล้องกับการนิเทศงานที่ สอนง เครือมาก (2537 : 186) กล่าวว่า เป็นการรับผิดชอบดูแลช่วยเหลือให้บุคลากรปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้ได้ผลตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ดังนั้นการนิเทศจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้เหมือนกันทั้งโรงเรียนเพื่อครูที่ปรึกษาได้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

1.2 ฝ่ายบริหารควรดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกับครูที่ปรึกษาอย่างจริงจังไม่ควรมอบให้ครูที่ปรึกษาเป็นฝ่ายตัดสินใจเพียงด้านเดียว และควรให้ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ปัญหาร่วมกัน

1.3 ควรมีการตรวจสอบการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงให้เป็นความลับ เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเป็นระยะและเป็นข้อมูลที่ปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาวัยรุ่นนักเรียนด้านการติดเกมคอมพิวเตอร์ การคบเพื่อนต่างเพศก่อนวัยอันควร เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ควรศึกษาค้นคว้าเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับโครงการพัฒนากิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นข้อเสนอสื่อสำหรับโรงเรียนนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

2.3 ควรศึกษาค้นคว้าเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาสารสนเทศการดำเนินงานด้านกิจการนักเรียนในทุกกิจกรรมเพื่อให้โรงเรียนมีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนในทุกระดับต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.
- กรมสุขภาพจิต. คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.
- โกวิทย์ เทศบุตร. คู่มือการเขียนเค้าโครงและรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- โกวิทย์ เทศบุตร. การวิจัยปฏิบัติการในโรงเรียนและชั้นเรียน : เอกสารประกอบการสอนวิชา 501817 ภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- กระทรวงศึกษาธิการ. นโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.
- กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- ครรชิต มัลลียงศ์. ข้าราชการกับไอที : เส้นทางที่ต้องเลือกเดิน. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2537.
- จันทราณี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บัค พอยท์, 2551.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. ทฤษฎีการบริหาร. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2542.
- ซารี มณีสรี. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, 2542.
- ณรงค์ บุญมี. “สภาพปัจจุบันและปัญหาของระบบข้อมูลและสารสนเทศทางด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ,” ใน รวมบทความเกี่ยวกับสารสนเทศทางด้านการศึกษา. หน้า 37. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.
- ดวงเดือน พันธุมนาวัน. จิตวิทยาปลูกฝังวินัยแห่งตน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- เดชา จันทร์อาภาท. การพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน ห้วยแถลงพิทยาคม อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- ถกล นิรันดร์ศิริโรจน์. การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : จงเจริญ, 2525.
- ธาดา ตามเมืองปัก. การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนหนองยางพิทยาคม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

- นงเยาว์ กัลยาลักษณ์. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา ของวิทยาลัย อาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2541.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์กลางการพิมพ์, 2537.
- นาคยา โสหารี. การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาต้นเต้า กิ่งอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- นุชนารถ นาคคำ. ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษาขั้นปฐมวัยของ องค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตกิ่งอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รป.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ประวิต เอรารวรรณ์. การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ, 2545.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2544.
- พงษ์อาจ ตริกิจวัฒนากุล. การปฏิรูประบบราชการ : พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ.ร., 2549.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2539.
- พนัส หันนาคินทร์ และคณะ. สร้างเสริมลักษณะนิสัย 6. กรุงเทพฯ : แม็ค, 2542.
- _____. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2538.
- พรชัย ทวีโคตร. การพัฒนาระบบสารสนเทศกลุ่มกิจการนักเรียน โรงเรียนคำป่าหลายสรรพวิทย อำเภอมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- พัฒนศักดิ์ ภูมิโคกรักษ์. การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน บ้านซับพลู อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- ไพรินทร์ โฉมพุดดี. การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนน้ำสวยวิทยา อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- มนัสวี จริยวัฒนวิจิตร. การนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2537.
- รัฐจวน คำศิริพิทักษ์. “บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,” สุโขทัยธรรมาธิราช. 10(1) : 115-124 ; มกราคม-เมษายน, 2540.

- รัตนพร พลลาภ. การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- เรืองยศ อุตสาสตร์. การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.
- รุ่ง แก้วแดง. โรงเรียนนิติบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2546.
- รุ่งรัตน์ เชื้อไทย. การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวันครู 2502 อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- วิทยา จันทรศิริ. เอกสารประกอบการสอนวิชา 0501818 การพัฒนาทักษะและจริยธรรมในการบริหาร. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่นและไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โพธิ์เพชร, 2545.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการไทย : ปัญหา แนวทางแก้ไข และแนวโน้มของกฎหมายในอนาคต. กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2547.
- วิวัฒน์ วงศ์ตระกูล. ปัญหาในระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2536.
- วรเวทย์ บุญมา. การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพสังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2541.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. งานบุคลากรนิสิต นักศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2538.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- สมภพ อินทรจันทร์. ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตตลิ่งชัน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. การฝึกอบรมการวางแผนการพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการในระดับจังหวัด การกำกับงานและการประเมินผลโครงการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2529.
- สมานมิตร ดอกขจร. การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านคอนน้อย อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์, 2548.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. การประชุมปฏิบัติการพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ภูมิภาค คู่มือการจัดอบรมยุวชนแนะแนว. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2550.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่องในรูปแบบที่คิดสรร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- _____. คู่มือช่วยเหลือดูแลนักเรียน. เอกสารอัดสำเนา, 2545.
- _____. ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง เล่ม 3. กรุงเทพฯ : คัมปาย อีเมจจิง, 2541.
- _____. ระบบสารสนเทศและแนวปฏิบัติในการจัดระบบสารสนเทศระดับโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535.
- _____. ก้าวสู่มาตรฐานการเรียนรู้สู่ทักษะชีวิต. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2547.
- สุพจน์ แสงขาว. การศึกษาปัญหาการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2542.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ และวิทยา จันทรศิริ. เอกสารประกอบการสอน วิชา 0501701 หลักการวางแผนและการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สุธีรัตน์ วงษ์ป้อม. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบรรยากาศโรงเรียนกับการปฏิบัติงานการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.
- สุนันท์ โพธิบาย. การประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. “การวิจัยเชิงปฏิบัติการ,” วารสารศึกษาศาสตร์. 2(2) : 136 ; เมษายน-กันยายน, 2540.
- สุภางค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- _____. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- _____. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. “การนิเทศภายใน : หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน,” วิชาการ. 5(8) : 25-31 ; สิงหาคม, 2545.

- เสนาะ ดิเยาว์. หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2546.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา.
กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์, 2544
- หวน พินธุพันธ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน
จำกัด อักษรบัณฑิต, 2529.
- องอาจ นัยพัฒน์. วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และ
สังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สามลดา, 2551.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. ระเบียบวิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก : ภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2551.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. “มิติที่สามกับการวิจัย,” วารสารปาริชาติ. 10(1) : 1 ; เมษายน-
กันยายน, 2540.
- Biddle, Virginia Sue. “Student Assistance Program Outcomes of Students at Risk
for Suicide,” Dissertation Abstracts International. 69(8) : unpagged ;
February, 2009.
- Brook, Robin Justina. “The Effects of Racial/ethnic Identity, Parenting Practices
and Impulse Control on Drug Use Problem Behaviors, Self - concept,
and Depression in African – American Adolescents,” Dissertation
Abstracts International. 63(03) : 1555-B ; September, 2002.
- Herbert A. Simon, Administrative Behavior. New York : Macmillian, 1947.
- Kosse, Stacy. “Integrity of SAT Interventions : Relationship of Components to
Student Outcomes,” Dissertation Abstracts International. 67(7) :
unpagged ; January, 2007.
- Teed, Carla Marie. “Meeting Students Social and Emotionl Need : Elementary
Teachers’ Perceptions of Counseling in the Classroom,” Dissertation
Abstracts International. 63(05) : 1715-A ; November, 2002.
- Williams, Francis M., Jr. “Student Assistance Programs (SAP) : An Organizational
and Theoretical Perspective on Building Bridges for Healthy Youth,”
Dissertation Abstracts International. 68(8) : unpagged ; February, 2008.
- Zuber-Sterrit, O. Action Research in Higher Education : Examples and
Reflection. New York : Springer Publishing Co, 1992.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกการประชุม
บันทึกการประชุมการวางแผนดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอลพบุรี จังหวัดขอนแก่น

ประชุมครั้งที่ .../...

หัวข้อประชุม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....สถานที่ประชุม

เริ่มประชุมเวลาน.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ

ผู้ร่วมการศึกษาค้นคว้าทั้งหมด จำนวนคน

ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด จำนวนคน

ผู้ไม่เข้าร่วมประชุม จำนวนคน

ประเด็นการประชุม

1.

2.

3.

ระเบียบวาระการประชุม

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ทราบ

.....

.....

.....

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องรับรองรายงานการประชุมครั้งที่แล้ว

.....

.....

.....

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่องจากการประชุมครั้งที่แล้ว

.....

.....

.....

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

.....

.....

.....

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

ปิดประชุมเวลาน.

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกการประชุม

ลงชื่อ.....ผู้อำนวยการโรงเรียน

แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1

ก่อนการประชุมปฏิบัติการการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

ครั้งที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

สถานที่.....

ผู้สัมภาษณ์.....ผู้ถูกสัมภาษณ์.....

ในฐานะ () นักเรียน () ครู () ผู้ปกครองนักเรียน

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์ชุดนี้สำหรับคณะผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า สัมภาษณ์บุคคลที่เข้าร่วมในการ
พัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนการดำเนินการ

ตอนที่ 2

รายการสัมภาษณ์

1. การประชุมปฏิบัติการการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการประชุมปฏิบัติการ

.....

.....

.....

.....

2. สภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนานักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสภาพปัจจุบัน
ด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูมเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

3. การกำกับติดตาม

3.1 กิจกรรมการตรวจสอบแผน

.....

.....

.....

3.2 กิจกรรมการสังเกตการปฏิบัติงาน

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการดำเนินงาน

.....

.....

.....

4. สภาพการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ในปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร

4.1 ด้านการรู้จักนักเรียน

.....

.....

.....

4.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

.....

.....

.....

4.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

.....

.....

.....

4.4 ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน

.....

.....

.....

4.5 ด้านการส่งตัวนักเรียน

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 2

หลังการประชุมปฏิบัติการการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

ครั้งที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

สถานที่.....

ผู้สังเกต.....ผู้ถูกสังเกต.....

ในฐานะ () นักเรียน () ครู () ผู้ปกครองนักเรียน

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์ชุดนี้สำหรับคณะผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า สัมภาษณ์บุคคลที่เข้าร่วมในการ
พัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนการดำเนินการ

ตอนที่ 2

รายการสัมภาษณ์

1. การประชุมปฏิบัติการการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการประชุมปฏิบัติการ

.....

.....

.....

.....

2. สภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนานักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสภาพปัจจุบัน
ด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูมเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

3. การกำกับติดตาม

3.1 กิจกรรมการตรวจสอบแผน

.....

.....

.....

3.2 กิจกรรมการสังเกตการปฏิบัติงาน

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการดำเนินงาน

.....

.....

.....

4. สภาพการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ในปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร

4.1 ด้านการรู้จักนักเรียน

.....

.....

.....

4.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

.....

.....

.....

4.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

.....

.....

.....

4.4 ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน

.....

.....

.....

4.5 ด้านการส่งตัวนักเรียน

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการดำเนินงาน

.....

.....

.....

แบบสังเกตฉบับที่ 1

แบบสังเกตครูที่ปรึกษาก่อนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โรงเรียนศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

ครั้งที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

สถานที่.....

ผู้สังเกต.....ผู้ถูกสังเกต.....

ในฐานะ () นักเรียน () ครู () ผู้ปกครองนักเรียน

คำชี้แจง : แบบสังเกตชุดนี้สำหรับครูที่ปรึกษาก่อนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โรงเรียนศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ให้ใส่เครื่องหมาย (/) ลงในช่อง
พฤติกรรมที่สังเกตเห็น สามารถเลือกได้มากกว่า 1 รายการ

ตอนที่ 2

รายการสังเกตพฤติกรรม

1. พฤติกรรมที่พบเห็นแสดงว่ามีการรับรู้และตั้งใจปฏิบัติกิจกรรม ก่อนการดำเนินกิจกรรม

() ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมกิจกรรม

() แสดงความคิดเห็นระหว่างการจัดกิจกรรม

() ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตามเวลาที่กำหนด

() อื่น

2. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจการปฏิบัติตามข้อตกลง ในกิจกรรมต่าง ๆ

() เข้าร่วมกิจกรรม ตรงเวลา ทุกขั้นตอน

() มีความสุข ยิ้มแย้มแจ่มใส ขณะเข้าร่วมกิจกรรม

() อื่น.....

3. ครูมีความใกล้ชิดกับนักเรียน พูดคุยเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น แสดงความห่วงใย เห็นอกเห็นใจกับ
นักเรียนที่ตนเองเป็นที่ปรึกษามากขึ้น

() เชื้อชื่อนักเรียนทุกวัน สอบถามสาเหตุของการขาดเรียน

() ติดตามพฤติกรรมขาดเรียน การมาสาย การแต่งกายผิดระเบียบอยู่เสมอ

() พบปะพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหา

() นัดพบเพื่อให้คำปรึกษา นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและมีปัญหา

() พฤติกรรมอื่น ๆ ที่ชี้ให้เห็นว่าดูแลกำกับนักเรียนอย่างใกล้ชิด

() อื่น.....

4. นักเรียนในความดูแลของครูที่ปรึกษามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หลังจากร่วมกิจกรรมการพูดคุยให้คำปรึกษาแล้วผลการแสดงออกและพฤติกรรมดีขึ้น

() การแสดงออกทางพฤติกรรม

() การแสดงออกด้านอารมณ์และความคิด

() อื่น.....

5. พฤติกรรมครูและหรือพฤติกรรมนักเรียน

() รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง

() มีพัฒนาการ หรือมีผลงานที่ปรากฏถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ

() อื่น.....

แบบสังเกตฉบับที่ 2

แบบสังเกตครูที่ปรึกษาหลังการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โรงเรียนศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

ครั้งที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

สถานที่.....

ผู้สังเกต.....ผู้ถูกสังเกต.....

ในฐานะ () นักเรียน () ครู () ผู้ปกครองนักเรียน

คำชี้แจง : แบบสังเกตชุดนี้สำหรับครูที่ปรึกษาหลังการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โรงเรียนศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ให้ใส่เครื่องหมาย (/) ลงในช่อง
พฤติกรรมที่สังเกตเห็น สามารถเลือกได้มากกว่า 1 รายการ

ตอนที่ 2

รายการสังเกตพฤติกรรม

1. พฤติกรรมที่พบเห็นแสดงว่ามีการรับรู้และตั้งใจปฏิบัติตามกิจกรรม ทั้งระหว่างการดำเนินกิจกรรม/
หลังการดำเนินกิจกรรม

() ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมกิจกรรม

() แสดงความคิดเห็นระหว่างการจัดกิจกรรม

() ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตามเวลาที่กำหนด

() อื่น

2. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจการปฏิบัติตามข้อตกลง ในกิจกรรมต่าง ๆ

() เข้าร่วมกิจกรรม ตรงเวลา ทุกขั้นตอน

() มีความสุข ยิ้มแย้มแจ่มใส ขณะเข้าร่วมกิจกรรม

() อื่น.....

3. ครูมีความใกล้ชิดกับนักเรียน พูดคุยเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น แสดงความห่วงใย เห็นอกเห็นใจกับ
นักเรียนที่ตนเองเป็นที่ปรึกษามากขึ้น

() เชื้อชื่อนักเรียนทุกวัน สอบถามสาเหตุของการขาดเรียน

() ติดตามพฤติกรรมขาดเรียน การมาสาย การแต่งกายผิดระเบียบอยู่เสมอ

() พบปะพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหา

() นัดพบเพื่อให้คำปรึกษา นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและมีปัญหา

() พฤติกรรมอื่น ๆ ที่ชี้ให้เห็นว่าดูแลกำกับนักเรียนอย่างใกล้ชิด

() อื่น.....

4. นักเรียนในความดูแลของครูที่ปรึกษามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หลังจากร่วมกิจกรรมการพูดคุยให้คำปรึกษาแล้วผลการแสดงออกและพฤติกรรมดีขึ้น

() การแสดงออกทางพฤติกรรม

() การแสดงออกด้านอารมณ์และความคิด

() อื่น.....

5. พฤติกรรมครูและหรือพฤติกรรมนักเรียนเปลี่ยนไปในทางที่ดี หลักจากการเข้าร่วมกิจกรรม

() รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง

() มีพัฒนาการ หรือมีผลงานที่ปรากฏถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ

() อื่น.....

แบบประเมินความรู้ความเข้าใจการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ชื่อผู้รับการประเมินครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ชั้น.....

คำชี้แจง ให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทำการประเมินความรู้ความเข้าใจการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

โรงเรียนศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

1. ให้ทำเครื่องหมาย (/) ในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับสภาพความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและประเมินค่าเป็นระดับคะแนน
2. ระดับคะแนนกำหนด 5 ระดับ คือ
 - ห้า หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับ มากที่สุด
 - สี่ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับ มาก
 - สาม หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับ ปานกลาง
 - สอง หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับ น้อย
 - หนึ่ง หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความรู้ความเข้าใจ				
		ห้า	สี่	สาม	สอง	หนึ่ง
1	<u>ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล</u> การจัดทำระเบียบสะสม					
2	การสัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูลนักเรียนเกี่ยวกับด้าน ครอบครัว เศรษฐกิจ สุขภาพ					
3	การรวบรวมข้อมูลจากเพื่อนสนิทนักเรียน					
4	การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียน					
5	การใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก(SDQ)					
6	<u>ด้านการคัดกรองนักเรียน</u> การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อคัดกรอง					
7	การพิจารณาคัดกรองตามเกณฑ์ของโรงเรียน					
8	การคัดกรองนักเรียนจากระเบียบสะสมและแบบประเมิน พฤติกรรมเด็ก(SDQ)					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความรู้ความเข้าใจ				
		ห้า	สี่	สาม	สอง	หนึ่ง
9	การคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลเพื่อนนักเรียน					
10	การคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลผู้ปกครอง					
11	<u>ด้านการส่งเสริมนักเรียน</u> การจัดกิจกรรมโฮมรูม					
12	การประเมินผลการจัดกิจกรรมโฮมรูม					
13	การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน					
14	การประเมินผลการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน					
15	การประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียน					
16	<u>ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา</u> การให้คำแนะนำ, คำปรึกษาเบื้องต้น					
17	การจัดกิจกรรมในห้องเรียน					
18	การจัดกิจกรรมซ่อมเสริม					
19	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร					
20	การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน					
21	การสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียน					
22	<u>ด้านการส่งต่อนักเรียน</u> การพิจารณาข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ					
23	การส่งต่อนักเรียนกับครูแต่ละฝ่าย					
24	การประสานงานกับครูที่รับการส่งต่อ					
25	ประเมินผลการส่งต่อและช่วยเหลือนักเรียน					
รวม						
รวมทั้งหมด						

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างภาพประกอบการดำเนินงานพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์

รูปภาพการดำเนินงานการพัฒนากระบวนดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์

การประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
16-17 พฤศจิกายน 2554

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม เข้าร่วมประชุม

วิทยากรจากโรงพยาบาลพลให้ความรู้เรื่อง ระบบการดูแลนักเรียน

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว. 1764

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม อำเภอมือ
จังหวัดมหาสารคาม 44000

18 พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์วิชัย พานนนท์

ด้วย นายทองเดช สิงห์สุวรรณ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนนคราห์ อำเภอมือ จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี พล.อ.ต.ดร.อนันต์ ศรีอำไพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร. 0-4374-3174

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว. 1714

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000

พฤษภาคม 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์ประจักษ์ลักษณ์ บัวกลาง

ด้วย นายทองเดช สิงห์สุวรรณ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี พล.อ.ต.ดร.อนันต์ ศรีอำไพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชุกำแพง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร. 0-4374-3174

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว. 1764

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000

พฤศจิกายน 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์สุนทร พานนนท์

ด้วย นายทองเดช สิงห์สุวรรณ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชาชนุเคราะห์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี พล.อ.ต.ดร.อนันต์ ศรีอำไพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชุกาแพง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร. 0-4374-3174

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ	นายทนงเดช สิงห์สุวรรณ
วันเกิด	วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510
สถานที่เกิด	อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 88/9 ถนนเสริมสวาสดี อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น 40120
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพลประชานุเคราะห์ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น 40120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2522	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลพลประชานุกุล อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2525	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนพล อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเมืองพลพิทยาคม อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2530	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) วิชาเอกพลศึกษา วิทยาลัยพลศึกษามหาสารคาม
พ.ศ. 2533	ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2555	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

